

Møte tirsdag den 28. mars 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 63):

1. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Geir Pollestad og Kjersti Toppe om forbud mot import av gatehunder til Norge (Innst. 198 S (2016–2017), jf. Dokument 8:11 S (2016–2017))
2. Innstilling fra næringskomiteen om Lov om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs (Innst. 205 L (2016–2017), jf. Prop. 41 L (2016–2017))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i anskaffelsesloven m.m. (retting av feil) (Innst. 204 L (2016–2017), jf. Prop. 60 L (2016–2017))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om vern av Norges siste villmarker (Innst. 219 S (2016–2017), jf. Dokument 8:24 S (2016–2017))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om nasjonale tiltak for å stanse forsøpling av havet og kysten (Innst. 213 S (2016–2017), jf. Dokument 8:31 S (2016–2017))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget (Innst. 228 S (2016–2017), jf. Prop. 54 S (2016–2017))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kåre Simensen, Marit Arnstad, Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om å reforhandle eller si opp lakseavtalen med Finland (Innst. 227 S (2016–2017), jf. Dokument 8:22 S (2016–2017))
8. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.) (Lovvedtak 62 (2016–2017), jf. Innst. 221 L (2016–2017) og Prop. 37 L (2016–2017))
9. Stortingets vedtak til lov om oppheving av lov om ferie for fiskere og endringer i ferieloven (Lovvedtak 63 (2016–2017), jf. Innst. 217 L (2016–2017) og Prop. 52 L (2016–2017))
10. Stortingets vedtak til lov om endringer i rettergangslovgivningen mv. (organiseringen av den sivile rettspleien på grunnplanet) (Lovvedtak 64 (2016–2017), jf. Innst. 200 L (2016–2017) og Prop. 33 L (2016–2017))
11. Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven og ID-kortloven (nektelse av reisedokumenter) (Lovvedtak 65 (2016–2017), jf. Innst. 207 L (2016–2017) og Prop. 35 L (2016–2017))
12. Stortingets vedtak til lov om endringer i naturskadeforsikringsloven (dekning for relokalisering ved fare for ny naturskade) (Lovvedtak 66 (2016–2017), jf. Innst. 208 L (2016–2017) og Prop. 36 L (2016–2017))
13. Stortingets vedtak til lov om endringer i tvisteloven (sikkerhet for sakskostnader) (Lovvedtak 67 (2016–2017), jf. Innst. 209 L (2016–2017) og Prop. 42 L (2016–2017))
14. Referat

Presidenten: Representantene Ingebjørg Amanda Godskesen, Sverre Myrli, Kåre Simensen, Knut Storberget og Arild Grande, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Vest-Agder fylke: Kjell Ivar *Larsen*

For Nordland fylke: Tone-Helen *Toften*

Det foreligger flere permisjonssøknader:

- fra representanten Gunvor *Eldegard* om permisjon i tiden fra og med 28. mars til og med 7. april, fra representanten Hege Haukeland *Liadal* om permisjon i tiden fra og med 29. mars til og med 7. april, og fra representanten Bjørn *Lødemel* om permisjon i tiden fra og med 30. mars til og med 6. april, alle for å delta i Den interparlamentariske unions vårsesjon i Dhaka i Bangladesh.
- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Ingebjørg Amanda *Godskesen* i tiden fra og med 29. mars til og med 4. april for å delta i møte i Europarådets parlamentariske forsamling i Serbia.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
 - For Aust-Agder fylke: Lene *Langemyr* 29. mars til 4. april
 - For Akershus fylke: Are *Helseth* 28. mars til 3. april, og Anne *Odenmarck* 4.–6. april
 - For Rogaland fylke: Unn Therese *Omdal* 29.–30. mars, og Øystein Langholm *Hansen* 31. mars til 6. april
 - For Sogn og Fjordane fylke: Bjørn Erik *Hollevik* 3.–6. april

Presidenten: Are Helseth er til stede og vil ta sete.

Statsråd Jon Georg Dale overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Hans Andreas Limi. – Andre forslag foreligger ikke, og Hans Andreas Limi anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Sak nr. 1 [10:02:58]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Geir Pollestad og Kjersti Toppe om forbud mot import av gatehunder til Norge (Innst. 198 S (2016–2017), jf. Dokument 8:11 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Else-May Botten (A) [10:03:56] (ordfører for saken): Som saksordfører legger jeg fram komiteens innstilling til forslaget fra representantene Jenny Klinge, Geir Pollestad og Kjersti Toppe om forbud mot import av gatehunder.

Komiteen har hatt høring i saken og stilt spørsmål til statsråden under behandlingen, og vi har registrert et stort engasjement fra mange ulike aktører som berører denne saken. Jeg vil takke for alle innspillene vi har fått fra alle som har engasjert seg og kommet med innspill.

Komiteen har opplevd at saken er rimelig sammensatt, og allerede ved betegnelsen «gatehund» startet diskusjonen om definisjonen av hva en gatehund er for noe.

Videre har det kommet inn mange innspill om at forbud blir for firkantet og for strengt, og at man må ha regler som følger likhetsprinsippet. Samtidig begynner diskusjonen om de ulike problemstillingene, og det er krevende å finne den optimale løsningen for alle parter her. Hovedmålet med forslaget er likevel klart: Komiteen og forslagsstillerne er opptatt av å hindre innføring av sykdommer, parasitter og bakterier som kan være en trussel mot folkehelsen og dyrehelsen i Norge. Dette oppfatter jeg at alle er enige om. Men hvilke innretninger må da til? Det spørsmålet er sammensatt, og det krever flere tiltak.

Samtidig vet vi at vi har et EU- og EØS-regelverk som skal følges. Bakgrunnen for forslaget er økningen i import av gatehunder, som nok skyldes en liberalisering av innførselskravene og forvaltningen av disse. Dette gjør at det nå er mer vanlig å skaffe seg dyr fra utlandet på bakgrunn av annonser på internett, i sosiale medier, osv. Omfanget i dag skyldes nok også et stort engasjement for å hjelpe hunder som lever under dårlige forhold i utlandet.

Så til komiteens tilråding til vedtak:

Vi har registrert at Mattilsynet på oppdrag fra landbruksministeren underveis har foreslått en rekke tiltak, og komiteen sier i forslag til svedtak I følgende:

«Stortinget ber regjeringen innskjerpe forvaltningspraksis knyttet til import av gatehunder til Norge.»

Komiteen har ikke gått konkret inn på tiltakene fra verken Mattilsynet eller andre, og statsråden får i oppdrag å lande når det gjelder det.

Videre kom det klare signal fra Veterinærforeningen om at det bør innføres id-merking med landskodemerke med mikrochip av hunder i Norge. Dette mener vi må være gjennomførbart og viktig i en digitalisert nåtid og ikke minst i framtiden. Det bør være mulig å bygge videre på allerede eksisterende infrastruktur rundt dette, og derfor har vi et forslag til vedtak II, der vi sier:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for å innføre en obligatorisk ID-merking av hunder i Norge.»

Komiteen mener at vi gjennom denne saksbehandlingen har fått løftet en viktig sak og ikke minst sendt klare signaler til regjeringen om å finne nye og riktige innretnin-

ger på to tiltak som vil være viktige med tanke på smittefare og helsebildet framover, og ikke minst se på både importen av hunder og situasjonen for dem som har hunder i Norge, og som tar dem med seg på ferie til andre land, og hvordan dette skal håndteres på best mulig måte, som sikrer at hensynet til smittefare og helsefare for både dyr og folk blir godt ivarettatt.

Med det anbefaler jeg komiteens tilråding.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:08:04]: Det er få som har meldt seg på talerlisten denne gangen. Det er ganske interessant. Det tyder på at det er få som er engasjert i det som går på spredning av smitte over landegrensene. Dette kan se ut som en liten sak, men det er en utrolig viktig prinsipiell sak når det gjelder dyre- og folkehelse, for det som går på fri bevegelse av levende biologisk materiale over landegrensene, innebærer jo en høy smittespredning.

Avdøde Sigmund Kvaløy Setreng lagde tidlig på 1990-tallet pamfletten «Natures nei». For meg var det helt logisk å være skeptisk til å liberalisere bevegelsen av levende biologisk materiale over grensene ut fra den biologiske kunnskapen jeg har, og den erfaringen jeg fikk bl.a. på 1970-tallet, da jeg kom til USA. Da var det ikke bare passkontroll, men det var også «agricultural control». Skulle en gå gjennom Utah-ørkenen – med bil, da, så det var vel å kjøre – måtte en levere fra seg alt biologisk materiale på den ene sida. En skulle ikke ta det med over.

Derfor var det stor strid om veterinæravtalen i 1998. Det som var det store tankekorset for noen av oss den gangen, og som gjorde at motstanden mot den var veldig intens, var at den ikke var kunnskapsbasert, men ideologisk. Til saken i dag svarer statsråden komiteen slik, i brev av 3. februar:

«Eg vurderer det slik at den praksisendringa som vert foreslege ovanfor, er innanfor det handlingsrommet EØS-regelverket gjev. Ein kan likevel ikkje utelukke at innstrammainga vil verte innklaga til ESA, og det kan ikkje gjevast nokon garanti for utfallet av ei evt. slik klage.»

Jeg har ikke sett det så direkte fra noen statsråd tidligere, men det viser jo det dilemmaet som vi står oppe i.

Vi fikk EØS-avtalen i 1998. Før den tid var grensekontrollen av mat og dyr holdt utenfor EØS-avtalen, men så ble den altså utvidet med veterinæravtalen, og den innebar at Norge måtte fjerne den veterinære grensekontrollen av levende dyr, kjøtt, fisk og meieriprodukter fra andre EU- og EØS-land. Dermed var matvarene prisgitt kontrollen i andre land, og man kunne ikke sette importerte husdyr i karantene. Det ble påpekt den gangen at smitte gjennom mat var et økende problem, og at sertifikatene fra EUs internkontroll av mat og dyr var lite betryggende.

Det som kommer fram i denne innstillinga, er at det var ikke noen teori, det som ble sagt den gangen. Det er sånn det er. Det fungerer dårlig. Det blir nå foreslått å stramme inn, og jeg slutter meg sjølsagt til de innstrammaingene, men det å praktisere dem står for meg som veldig krevende.

Det er mange som ser på dette som nok et proteksjonistisk innlegg fra representanten Lundteigen, og de må gjøre det, men jeg må si at dess mer en nå forstår konsekvensene av denne frie bevegelsen, dess mer sikker blir en på at en må være kunnskapsbasert.

Vi har nå en ny sykdom som utvikler seg i Norge, i Nordfjella i området mellom Buskerud, Sogn og Hordaland. Den heter CWD – «Chronic Wasting Disease» – skrantesjuke på rein. Det er utrolig krevende. Det er et prion, så det er ikke bare bakterier som er utfordringen, men også prioner, som er enda mer vitenskapelig kompliserte.

Det dette gjelder, er altså å sikre tryggheten for dyre- og folkehelse. Hvis en først får dette svineriet ut i naturen, er det komplisert å rette det opp, og det er kostbart. Så dette er et viktig forslag, og jeg håper at det blir videre diskusjoner omkring temaet. Dette er noe som opptar folk veldig, for noen av disse sykdommene har også en overgang til mennesker, og derfor er det så krevende. Jeg er veldig glad for alle som nå er opptatt av naturlig mat, trygg mat og sunne dyr.

Statsråd Jon Georg Dale [10:13:19]: Eg er glad for den komitéinnstillinga som i dag ligg føre, og som ikkje vedtek det som representantforslaget opphavleg la opp til, nemleg å be regjeringa innføre eit forbod, men som ber regjeringa stramme inn forvaltningspraksisen, i tråd med det brevet eg har sendt til komiteen. Det trur eg er ein hensiktsmessig måte å handtere dette på.

Det er ingen tvil om at smitterisiko til Noreg er ei bekymring for mange, og med rette. Vi har god helsestatus på norske husdyr, vi har god helsestatus på norske kjæledyr, men det er ingen tvil om at det ikkje kjem av seg sjølv. Det gjer at det er viktig å vere bevisst på kva slags risiko vi løper når vi transporterer dyr over landegrensene. Andre bakteriar, andre sjukdomar som vi i dag ikkje har i Noreg, kan etablere seg i Noreg dersom vi ikkje i tilstrekkeleg grad har kontroll.

Samtidig er det jo slik at viss ein ser eit steg lenger framover, er det viktig at vi klarer å forvalte dette på eit vis som gjer at folk som har handla dyr over landegrensene, f.eks. på kjæledyrsida, ikkje lid unødig last med dette forslaget. For dei som importerer hundar f.eks. til bruk for å forbetre avl i Noreg – det kan vere små hunderasar, eller det kan vere brukshundar som blir brukte i landbrukssektoren, gjetarhundar og andre typar dyr, der ein har utveksling av genmateriale på tvers av landegrensene, der ein har betydeleg import og eksport av det – er vi nøydd til å finne fornuftige avvegingar, slik at vi ikkje lagar dette regelverket unødig komplisert. Med den føringa som Stortinget legg i dag, vil norske hundeeigarar som gjer denne typen handel, oppleve at det vert meir komplisert, meir administrativt krevjande og dyrare å gjere dette i framtida. Det betyr at det grepet Stortinget tek i dag når dei ber regjeringa om å stramme inn forvaltningspraksisen, også medfører at aktørar som ikkje handlar gatehundar, som var det det opphavlege forslaget gjekk ut på, men som har hatt ordinær livdyrhandel, vil oppleve dette som eit innskrenkande grep. Det har eg behov for å informere Stortinget om, slik at det er klart for Stortinget når dei gjer vedtaka i dag. Eg meiner likevel at det er handterbart.

Så til representanten Lundteigen og mitt svar til komiteen knytt til EØS og prosessrisiko. Grunnen til at eg har vore tydelegare på det enn representanten Lundteigen truleg har opplevd ved ein del slike ting før, er at vi meiner at dette ligg innanfor det handlingsrommet vi har. Det er likevel greitt når ein tek slike grep, at Stortinget kjenner til den risikoen som eg meiner er der – for det første fordi det vert påklaga, for det andre fordi det alltid utløyser ein viss

risiko. Eg meiner det likevel i sum er handterbart, og eg sluttar meg i stor grad til dei vurderingane som komiteen gjer når dei no innskjerpar forvaltningspraksisen.

Når det gjeld forslaget om obligatorisk id-merking av hund, trur eg nok at mi førebelse vurdering – eg skal gjere vurderinga nøyare i tråd med bestillinga frå Stortinget – er at det er nokså overflødig, av den enkle grunn at for dyr som skal importerast til Noreg, er det eit slikt krav. Å påleggje alle norske husdyreigarar id-merking, som medfører ein kostnad som dei må ta, på gamle og unge dyr, er eg usikker på om er ei hensiktsmessig regulering frå staten.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [10:17:52]: Komiteen er veldig takknemlig for dialogen og for den tilbakemeldingen vi fikk på dette fra statsråden, men vi ser at det også er en del utfordringer med det.

Statsråden avsluttet med å si at når det gjaldt id-merking, var dette ikke nødvendigvis enkelt å løse. Jeg vil spørre statsråden om hvordan man ser for seg et forslag til løsning, og eventuelt når det kan innfris, slik at man har en ordning på plass – hvis viljen er der?

Statsråd Jon Georg Dale [10:18:27]: Det er enkelt å løse dette. Det er berre å påleggje alle husdyreigarane å merkje dyra sine med id-merke. Men eg er usikker på om det er eit hensiktsmessig grep av staten å påleggje alle kjæledyreigarar å merkje hundane sine. Det er normalt ei vurdering eg vil rekne med at den enkelte hundeeigar fullt ut er i stand til å gjere sjølv. Det vil vere enkelt å gjere ei slik regulering, men eg er usikker på om det er hensiktsmessig.

Difor er svaret framleis at eg skal gjere ei grundigare vurdering av dette, men eg synest i utgangspunktet at forslaget går langt i å påleggje private eigarar noko dei fullt ut er kapable til å avgjere sjølve.

Else-May Botten (A) [10:19:14]: Jeg ser utfordringen i det, men samtidig har vi fått ganske tydelige indikatorer på at det vil være ganske enkelt å rigge det. Ikke minst i den digitaliserte verden som vi nå er i, kan det være ganske viktig – nettopp med tanke på det bakteppet denne saken har – at man har informasjon om helsetilstanden og ikke minst om vaksinerings osv., som kan ligge i den type informasjon, og som er viktig nå.

Igjen: Det er en bestilling fra hele komiteen og Stortinget om at dette må tas videre.

Statsråd Jon Georg Dale [10:20:00]: Bestillinga er oppfatta. Difor er dette mi førebelse vurdering. Eg skal gjere ei grundigare vurdering av det når Stortinget i dag har røysta. Men det som er utfordringa, er:

1. For hundar som vert importerte til Noreg – vert flytta over landegrensene – er det krav om id-merking.
2. Det ein i praksis då ber ein om å innføre, er id-merking av hundar som gjerne er fødte og oppvaksne i Noreg, eller som er komne hit, og dei er då merkte.

Då er clouet: Viss ein har ein 15 år gamal hund som går og skrantar på det siste, skal eg krevje at ein skal id-merkje han? Eg er usikker på om det er hensiktsmessig, så her må eg bruke litt tid på først å finne ut om dette forslaget er hensiktsmessig, og så korleis ein eventuelt må innføre det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:20:59]: Det var – og er – helt vanlig i mange land å innføre dyr over landegrensene, men da har en karantenebestemmelser. Det er det som er kjernen, en har karantenebestemmelser for å sjekke i praksis om dyra har smittsomme sykdommer. Forslaget var:

«Stortinget ber regjeringen forby import av gatehunder til Norge. Videre bes regjeringen vurdere tiltak for å begrense importen av kjæledyr der denne importen utgjør en risiko for dyre- og folkehelsen i Norge.»

Statsråden sier at det er hensiktsmessig ikke å gå inn for det forslaget. Hensiktsmessig i forhold til hva? Jo, det er hensiktsmessig i forhold til penger, og det er ikke vitenskapelig basert. Det er det som er noe av problemet på dette området. Det skal være hensiktsmessig, og det skal ikke være vitenskap. Det fører til at risikoen for spredning øker, med de enorme kostnadene som det innebærer, og med det enorme byråkratiet som det innebærer. Jeg får ikke tid til å gå inn på det.

Mitt spørsmål er: Er forslaget i strid med EØS-avtalen? Er det derfor statsråden går imot det?

Statsråd Jon Georg Dale [10:22:08]: Nei, vi meiner det forslaget som Stortinget i dag fremjar, kan implementerast, i tråd med EØS-avtalen.

Men det er grunn til å minne om at det representantforslaget som Senterpartiet i utgangspunktet fremja, legg dei altså vekk i dag, fordi ein har funne ei meir hensiktsmessig avgrensing. Då er det greitt at representanten Lundteigen tek inn over seg at det heller ikkje var tilslutning i Stortinget for den innretninga som Senterpartiet primært føreslo. Det trur eg er klokt, for eg synest Stortinget har gjeve regjeringa handlingsrom til både å vareta det omsynet det er å sørgje for at vi ikkje innfører smitte til Noreg, og at vi strammar opp regelverket og praktiseringa av det – men på eit vis som gjer at vanlege hundeigarar, som har handla livdyr over landegrensene, framleis kan gjere det. Det trur eg er ein fin balanse.

Presidenten: Replikskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:23:07]

Innstilling fra næringskomiteen om Lov om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs (Innst. 205 L (2016–2017), jf. Prop. 41 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ove Trellevik (H) [10:23:55] (ordfører for saka): Det er brei einigheit i komiteen om regjeringa sitt lovforslag, og alle parti, bortsett frå Venstre, støttar det. Lova vert

med og sikrar at tilskotsordninga, som har utvikla seg over tid, vert eit viktig verkemiddel for å bevare Noregs posisjon som ein leiande maritim nasjon.

Det er ein samla komité som meiner at erfaringa sjømenn har frå norske skip, er ein verdifull og viktig ressurs for å bevare og vidareutvikla Noreg som ein leiande maritim nasjon.

Høgre legg òg til grunn at ei konkurransedyktig tilskotsordning er ein føresetnad for å sikra norsk maritim kompetanse, rekruttering og konkurransekraft. Denne regjeringa har vist at dei satsar på maritim næring, i motsetnad til den førre regjeringa.

Eg tillèt meg å minna om tidlegare statssekretær frå Senterpartiet Hege Solbakken sin reaksjon på den raudgrøne regjeringa sitt siste budsjettframlegg, der ho som leiar i Maritimt Forum uttalte den 14. oktober 2013:

«Maritimt Forum mener regjeringens forslag til statsbudsjett for 2014 ikke tar inn over seg utfordringene knyttet til å videreutvikle norsk maritim næring i en knallhard internasjonal konkurranse. Maritim næring gir arbeid til 100 000 mennesker over hele landet, og trenger ordninger som gjør norske sjøfolk konkurransedyktige for å utvikle næringen.»

Fasiten til Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet i regjering var altså: inga lovfesting av nettolønsordninga, slik dei hadde lova svært mange. Dei klarte heller ikkje å fjerna taket i ordninga og utvikla ordninga, slik dei òg hadde lova.

Arbeidarpartiet viser òg svært liten respekt for heilskapen i Fartsområdeutvalet si anbefaling. Når regjeringa innfrir og følgjer opp sin del av Fartsområdeutvalet sine anbefalingar, med utviding av nettolønsordninga, meiner Arbeidarpartiet i fullt alvor at føresetnadene då vart endra, og at dei andre partane i Fartsområdeutvalet då ikkje treng innfri sine delar av anbefalingane i Fartsområdeutvalet.

Opposisjonen meiner òg i merknadene at regjeringa må greia ut moglegheitene for å stilla norske krav om løns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel og langs norskekysten. Dette har vore utgreidd før, fleire gongar. Heilt sidan NOU 1976: 40 kom, har konklusjonen vore at forsyningsskip i Nordsjøen fullt ut må følgja det ordinære opplegget for skipsfarten. Og då Arbeidarpartiet sist sat i regjering, konkluderte dei mykje med det same. Sjå berre kva dei skreiv om betydninga av å følgja havrettskonvensjonen og flaggstatsprinsippet i St.meld. nr. 15 for 2008–2009, om hovudlinjene i norsk utanrikspolitikk:

«FNs havrettskonvensjon, EØS-avtalen, WTO-avtalen (...) er med på å sikre norske økonomiske interesser og norsk velferd, direkte eller indirekte.»

Vidare skriv dei at i Noreg, som har ein liten og open økonomi, bør det betraktast som vår primære og prioriterte utanrikspolitiske interesse å «forhindre svekkelse av internasjonal rettsorden og multilaterale styringssystemer». Regjeringa understrekar òg betydninga av at dei grunnleggjande reglane i havrettskonvensjonen vert anerkjende og følgde lojalt av alle berørte statar.

Desse partia vil no altså sjå vekk frå grunnleggjande prinsipp i f.eks. flaggstatsprinsippet, der det heiter at det er reglane i flaggstaten som gjeld for løns- og arbeidsvilkår. Meiner verkeleg Arbeidarpartiet at ein skal følgja lokale løns- og arbeidsvilkår i alle land? Det er det som er konsekvensen dersom alle land gjer som Arbeidarpartiet vil. Arbeidarpartiet har heilt rett i at vi er ein liten nasjon med ein

open økonomi. Men det gjer at vi er heilt avhengige av internasjonal handel for å sikra eksport og skapa jobbar, som igjen kan sikra oss velferd og tryggleik i framtida. Å krevja norske løns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel kan ikkje oppfattast som noko anna enn proteksjonisme i praksis. Det bidreg heller ikkje til å skapa ei einaste ny norsk stilling om bord på desse skipa. Eit lite land som Noreg kan ikkje ty til proteksjonisme for å styrkja eiga konkurransekraft. Proteksjonisme har aldri vore ei løysing som fremjar vekst og utvikling av velferda vår her i landet, og det kjem heller aldri til å verta det. Det burde Arbeidarpartiet forstå, sjølv om SV og Senterpartiet slit med å forstå det.

Else-May Botten (A) [10:28:36]: Det forundrer meg at saksordføreren snakket mer om Arbeiderpartiet enn om hva som står i lovteksten. Men når man ser på loven og den teksten vi har foran oss i dag, er det vel ikke så rart, for den er ganske kort. Jeg skal si litt mer om hvorfor den er kort. Men jeg har også lyst til å si at det er en enstemmig komité som i dag går inn for en lovfestet rett til tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs. Så dette er ikke noe som bare Høyre og Fremskrittspartiet er opptatt av.

Jeg har lyst til å minne om at i slutten av forrige stortingsperiode var spesielt Fremskrittspartiet veldig utålmodig etter å få denne loven på plass. I regjering har de snart brukt fire år på å få denne loven klar. Den nye loven vil selvfølgelig ikke ha noen påvirkning på økonomien, siden dette er knyttet opp mot statsbudsjetter, men ser vi på lovteksten som vi vedtar i dag, er det nesten utrolig at det har tatt så lang tid å få dette på plass. Lovforslaget sier ikke noe om omfang, innretning eller virkeområde eller hvem som skal forvalte ordningen i framtiden. Vi mener dette burde komme bedre fram.

For Arbeiderpartiet er maritim næring og maritim politikk veldig viktig, og vi vet også at en god maritim politikk virker. Om sjøfolkene er selve navet i denne verdikjeden, må vi også ha en god politikk som bygger opp under rekruttering og konkurransekraften til norske sjøfolk. Tilskuddsordningen for sjøfolk er i så måte en viktig ordning, og det er bra at vi nå kan lovfeste dette og skape trygghet, uavhengig av hvilken politisk farge som vil sitte i regjering framover.

Når vi snur oss tilbake og ser hva Bondevik II-regjeringen foreslo gjennom en kompetansemodell som svekket ordningen betraktelig ved at antall sjøfolk som kunne komme innunder ordningen, ville bli dramatisk redusert, er det viktig å se at positive ting er gjort. Etter at Stoltenberg-regjeringen tiltrådte, ble tilskuddsordningen i nord forsterket allerede i 2005, og i løpet av de åtte årene som regjeringen satt, økte tilskuddene med 60 pst., altså hele 700 mill. kr, men det er ikke representanten Trellevik veldig opptatt av å repetere. Dagens regjering har i løpet av fire år økt tilskuddene med 150 mill. kr.

Jeg har også lyst til å minne om at det er en annen forskjell her. For mens Høyre var imot den ordningen vi fikk på plass, og blåholdt på kompetansemodellen, har vi vært veldig positive til de endringene som har skjedd med nettolønnsordningen mens Høyre og Fremskrittspartiet har sittet i regjering. Så her har vi vært støttespillere.

Vi programfestet på vårt landsmøte at vi ville ha lovfestet en nettolønnsordning våren 2013, og vi registrerte utålmodigheten fra Fremskrittspartiet da også. Men det har

vært veldig tyst om dette. Selv om Fartsområdeutvalget, som statsråden nedsatte, kom med veldig mange ulike tiltak, har det tatt utrolig lang tid å få dette på plass.

Jeg vil også minne om at i 2013, da vi satt i regjering, kom vi med vår tredje tiltakspakke mot sosial dumping, som innebar at vi ønsket å se på – og få utredet – om det kunne være mulig å få innført norske lønns- og arbeidsvilkår også i norske farvann og på norsk sokkel. Dette ble også tema i næringsministerens fartsområdeutvalg, men statsråden har ikke ønsket å ta tak i det. Det er ganske underlig at et kunnskapsparti som Høyre ikke ønsker kunnskap om dette.

Vi registrerer at kollegaen til Høyre i England faktisk ønsker mer kunnskap om dette og ønsker å se på hvordan man kan få rigget en minstelønnsordning på sokkelen. Regjeringen er tydeligvis mer lydør overfor arbeidsgiversiden enn arbeidstakersiden også på dette området, har jeg lyst til å si. Det er ikke kun nettolønnsordningen som bygger opp under norske sjøfolks konkurransekraft, det gjør også kravene til lønns- og arbeidsvilkårene som stilles.

Arbeiderpartiet er imot forskriftsendringen som regjeringen har foreslått, og vi har vært ganske tydelige på det. Vi er også ganske forundret over at konsekvensen for det nordiske systemet ikke er vurdert godt nok med tanke på den forskriften. Vi mener at konkurransevidningen, som Color Line har pekt på, har endret seg siden man satt i utvalget og hadde tall der. Man har ikke endret disse tallene på de to årene, likevel er man så bastant på at konkurransevidningen er like stor nå.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:33:59]: Selv om man kanskje ikke skulle tro det da man hørte forrige taler, er faktisk dette en gledens dag. I mange år har vi i Fremskrittspartiet vært alene om å ønske oss en lovfesting av nettolønnsordningen eller «tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs», som den heter i dag. I dag er det likevel et bredt flertall i Stortinget som står bak denne politikken.

Fremskrittspartiet er sjøfolkenes parti. Det har vi alltid vært, og det jobber vi hardt for å fortsette å være. Det har vi vært helt siden Anders Lange startet Anders Langes Parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep på Saga kino i 1973, med mange sjøfolk i salen. Vi er ennå ikke helt i mål, dit vi i Fremskrittspartiet vil til slutt, men de siste årene har vi tatt sjumilssteg i riktig retning. Regjeringens maritime politikk, utmeislet i den offensive maritime strategien som kom i 2015, følges med det vedtaket vi gjør i dag, ytterligere opp.

Det er virkelig noe i Nordahl Griegs ord om at «vår ære og vår makt har hvite seil oss bragt». Norge har alltid vært en stor sjøfartsnasjon med mye maritim kompetanse. Helt siden vi for alvor begynte å utvikle oss som sjøfartsnasjon, med vikingtoktene på 700-tallet – som kanskje ikke bare var av det positive slaget, sett i etterkant og med litt nøkternhet – via seilskutetiden, de store fiskeriene og fram til i dag, med offshore-eventyret, har vi bygd stein på stein på denne kompetansen. I dag står næringen for en verdiskaping på rundt 180 mrd. kr totalt og gir arbeid til rundt 110 000 mennesker. Norge har verdens femte største flåte målt i antall skip.

Den maritime kompetansen førte oss kanskje ikke i seg selv inn i rikdom, men den tok oss definitivt ut av fattigdommen. Det er nettopp kompetansen våre sjøfolk besitter

som er viktig i dette lovforslaget. Den er viktig for videre innovasjon og nyskaping i hele den maritime kjeden. Den er viktig for norske sjøfolks konkurransekraft, og den bidrar ikke minst til sårt tiltrent stabilitet i en ustabil økonomisk verden.

Det som forunder meg litt, er opposisjonens, særlig Arbeiderpartiets, men også Senterpartiets, breiale holdning i denne saken. De skriver i sine merknader at det er nærmest hårreisende at dette kommer først nå, og at det er på høy tid. Det kan man gjerne mene, men troverdigheten blir lik null når man selv hadde åtte år med flertallsregjering uten å fremme noe i nærheten av et sånt forslag. Ikke bare lot de være å fremme forslag selv, men de stemte også aktivt imot Fremskrittspartiets forslag i 2010 om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning. Meg bekjent var opp til flere av dagens opposisjonsmedlemmer i denne salen posisjonsmedlemmer i Stortinget i 2010. Så går det likevel plutselig for tregt nå. Det står ikke til troende.

Norges maritime kompetanse må videreutvikles om vi skal holde tritt med våre konkurrerende nasjoner. Arbeidet med å bedre arbeidsvilkårene for norske sjøfolk er godt i gang. Vi skal fortsette å gi norske sjøfolk den tryggheten de trenger, rederiene den forutsigbarheten de forventer, og felleskapet den finansieringen som behøves for at vi fortsatt skal være et velferdssamfunn i årene framover.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:38:13]: Den norske maritime næringen sysselsetter 100 000 personer og skaper verdier for 175 mrd. kr årlig. En slik verdiskaping hadde ikke vært mulig uten den norske, verdensledende maritime kompetansen. Den norske maritime kompetansen er avgjørende viktig for å opprettholde norsk maritim nærings største globale konkurransefortrinn, nemlig innovasjon og nyskaping.

Vi vet at en konkurransedyktig nettolønnsordning for norske sjøfolk bidrar til å sikre rekrutteringen av norske sjøfolk og sikrer dermed fundamentet for videreutviklingen av en av Norges viktigste næringer. Kristelig Folkeparti er derfor glad for at regjeringen endelig har foreslått en lovfesting av denne ordningen.

Norsk maritim næring er i sterk internasjonal konkurranse, og dermed må en ha internasjonale konkurransevilkår om verdiskapingen og sysselsettingen i denne kunnskapsbaserte næringen skal opprettholdes. Det er positivt at nettolønnsordningen har blitt mer konkurransedyktig ved at taket fjernes for en rekke norske skip som er utsatt for sterk internasjonal konkurranse. At ordningen nå lovfestes, er nok et steg i retning av å styrke rammevilkårene for norsk maritim kompetanse.

Vi vet at den norske maritime næringen, særlig den delen som er knyttet til petroleumsvirksomhet, står midt i en svært krevende periode. Stadig flere redere ser seg nødt til å kansellere skip, legge skip i opplag, si opp og permittere ansatte. I dag har Rederiforbundet sin årskonferanse, og budskapet fra næringen er at situasjonen dessverre kommer til å forverres i året som kommer. I en slik krevende situasjon er det avgjørende å forhindre at norsk maritim kjernekompetanse forsvinner. For når dette snur igjen, vil det være svært kostbart og krevende å bygge opp tilsvarende kompetanse, og det er en overhengende risiko for at en svekkelse av norske sjøfolks konkurransekraft vil slå beina under en av Norges viktigste næringer.

Kristelig Folkeparti ønsker å styrke den maritime næringen og sikre at vi har norske sjøfolk også i fremtiden. Vi trenger kompetansen deres, og den må bevares, selv om det er krevende tider. Nettolønnsordningen er viktig, og for å sikre norsk maritim næring mener Kristelig Folkeparti at den norske nettolønnsordningen må være konkurransedyktig med tilsvarende europeiske ordninger. Vi støtter derfor regjeringens forslag om å lovfeste denne i dag.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:41:28]: Senterpartiet sier ja til norske sjøfolk. Norske sjøfolk er helt nødvendige hvis vi skal ha en maritim næring i Norge. Vi må bygge en sårn næring på blandingen av både praktisk og teoretisk kunnskap. Skal vi fortsatt ha norske sjøfolk i framtida, trenger vi rammevilkår som gjør det mulig. Nettolønnsordningen bidrar til det. Derfor har Senterpartiet ivret for en god nettolønnsordning, og derfor vil vi gjøre det også i framtiden.

En lovfesting er helt nødvendig, men i tillegg trengs det politisk vilje til å satse på ordningen. Det har Senterpartiet. På vårt landsmøte sist helg var det et stort engasjement for norske sjøfolk, og vi har vedtatt et offensivt program på området.

Lovframlegget som nå foreligger, legger ikke store føringer på hvordan ordningen skal innrettes, og hvor sterk den skal være. Det er den politiske viljen som fortsatt vil avgjøre hvor god ordningen skal være.

Nettolønnsordningen henger sammen med spørsmålet om norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel. Jeg registrerer at dagens flertall gikk imot et forslag i Stortinget om å utrede dette spørsmålet. Det er oppsiktsvekkende å se at en frykter denne kunnskapen.

Det er en liten feil i innstillingen. Der står det en merknad som lyder:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til alternativet til dette er eventuelt omflugging til Dansk Internasjonalt Skibsregister (DIS), der konkurrentene har sine skip registrert, og betydelig flere tilsatte vil bli oppsagt.»

Senterpartiet er enige med Arbeiderpartiet og SV om at dette er en feil vurdering, og skulle ha stått utenfor denne merknaden. Men nå er det klargjort.

Senterpartiet er glad for at nettolønnsordningen nå blir vedtatt, og vi slutter oss til framlegget til vedtak. Men for norske sjøfolk er jeg ikke i tvil om at det vil være viktig med et regjeringsskifte til høsten.

Pål Farstad (V) [10:43:58]: Det er god grunn til å understreke at maritim næring har vært og er en av landets viktigste næringer. Sammen med marin sektor og andre sjø- og havbaserte næringer er den maritime næringen et solid grunnlag for norsk velstand og velferd. Slik skal det også være framover.

Sjøfolk med erfaring fra norske skip er en verdifull ressurs for hele den maritime klyngen og har vært viktig for å bevare og utvikle Norge som en ledende sjøfartsnasjon, slik en samlet komité fastslår. I Venstres egne alternative statsbudsjett og i budsjettavtalene med de tre andre samarbeidspartiene har vi støttet ordningen med nettolønn for sjøfolk. I våre alternative budsjett har vi de siste årene beveget oss fra ikke å legge inn budsjettmidler til å legge det inn i våre budsjett. Spesielt de siste årene og de utfordrin-

gene som har vært for offshorerederier, har gjort at vi ser behovene som disse rederiene og mannskapet har hatt og har. Derfor har vi gått inn for nettolønn i en vanskelig konkurransesituasjon, selv om det ikke har vært helt uproblematisk at f.eks. fiskeflåten, som konkurrerer mye om den samme arbeidskraften, ikke er innenfor en slik ordning.

Venstre mener altså det kan være gode grunner til å ha en slik ordning, fordi de internasjonale rammebetingelsene for sjøfart er slik de er, men Venstre mener det ikke er riktig å lovfeste en slik ordning, slik vi skriver i teksten. I en merknad i foreliggende innstilling ber Venstre regjeringen ta initiativ internasjonalt til å redusere bruken av slike ordninger, slik at det blir mer likeverdige konkurransevilkår mellom sjøfartsnasjoner. Det er et svar til dem som støtter nettolønnsordningen med argumentet om at vi må ha ordningen fordi alle andre land vi konkurrerer med, har en slik ordning. Vi ønsker altså en mer offensiv holdning til dette internasjonalt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:46:44]: Når ein følger debatten, er det kanskje to parti ein er litt overraska over standpunkta til, det er Framstegspartiet og Venstre – mest ut frå kva ein skulle forvente av dei i denne typen spørsmål.

Men før eg går laus på det: Ved ein inkurie er det to av merknadene frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet som SV skulle vore ein del av. Det har inga betydning for totalinntrykket ein får av innstillinga, men rett skal vere rett. Poenget er at dei raud-grøne står samla om nettolønnsordninga.

Det er bra at vi no lovfestar nettolønnsordninga, dette føreslo også dei raud-grøne i 2013. Det har tatt fire år til vi kom til denne dagen. Det store sikkerheitsspørsmålet er jo kva nivå dette skal vere på. Kva skal omfanget vere, og kven skal dette gjelde for? Skal det gjelde alle eller nokon – eller kven? Korleis skal virkeområdet vere? Eg tenkjer at utgangspunktet her må vere at vi anerkjenner som eit problem at det blir færre norske sjøfolk. Det er eit stort problem for havnasjonen Noreg, og det koplær seg på alle delar av det som har med havet å gjere – den maritime clusteren med bygging av båtar. Utan den kompetansen vi har på havet, ville vi ikkje vore i front også når det gjeld båtbygging. Ein nedgang i talet på sjøfolk på havet vil også svekkje den maritime clusteren bl.a. på Vestlandet. Dette grip også inn i fiskeri, oppdrett og offshore. Utan gode kår for norske sjøfolk – at ein får erstatta denne arbeidskrafta med meir utanlandsk arbeidskraft som har mykje dårlegare løns- og arbeidsvilkår – vil desse næringane bli svekte. Norske sjøfolk er ryggrada i heile satsinga for Noreg som havnasjon.

Norske sjøfolk er under massivt press. Dei konkurrerer under heilt andre løns- og arbeidsvilkår, og vi veit at når det gjeld visse arbeidsvilkår på havet, er det vill vest. Det er ikkje interessant for Noreg å konkurrere med vill-vesttilstandar ute på havet. Vi må setje nokre rammer for dei norske sjøfolka. Vi mister folk, det er eit problem for havnasjonen, det er eit problem for næringa og ikkje minst for den norske kulturen som vi er bygde på.

Regjeringa oppnemnde eit utval i 2015 som såg på situasjonen for NIS-registeret. Dei sa at talet på norske sjøfolk i NIS dag er

«på et kritisk nivå, hvor den erfaringsbaserte kompetansen er i ferd med å smuldre opp og viktige sysselset-

tingssegmenter er i ferd med å gå tapt. Etter utvalgets syn er det overveiende sannsynlig at om det ikke tas umiddelbare grep og lages en ny og konkurransedyktig ordning, vil utviklingen med å bytte ut norske sjøfolk med utenlandske eskalere i et raskt tempo».

Det hastar difor for sjøfolka å få på plass eit regjeringskifte – og for parti som vil sikre løns- og arbeidsvilkår for sjøfolk. Det er dette som er SVs utgangspunkt, vi må sikre norske arbeidsvilkår i norske farvatn og på norsk sokkel. Det kan av og til verke som at det er to ulike ambisjonar her, det er dei som ønskjer flest mogleg skip under norsk flagg, og det er dei som ønskjer flest mogleg norske sjøfolk i norske farvatn. SV høyrer til den siste gruppa. Ein stor flåte under norsk flagg utan operativ norsk kompetanse er vi ikkje tente med. Framstegspartiets engasjement i opposisjon har vore for norske sjøfolk, ikkje for norske flagg. I posisjon ofrar dei dei norske sjøfolka.

Lat meg gjere merksam på at for berre nokre dagar sidan var Oskar Grimstad kommunestyrerepresentant i Hareid kommunestyre, der han støtta ein interpellasjon om krav om norske løns- og arbeidsvilkår på havet og på sokkelen. Men så sit vi altså her i dag, og Oskar Grimstad er stortingsrepresentant og går ikkje i den retninga. Eg synest det er synd, og eg antar at dei som jobbar med dette, og norske sjøfolk, legg merke til at her har ein doble standardar – kva ein gjer i kommunestyret, og kva ein gjer her.

Statsråd Monica Mæland [10:51:44]: Regjeringen fører en offensiv politikk for maritim næring. Det er viktig for regjeringen å sikre en stor norsk flåte med norske sjøfolk. Det går altså an å mene begge deler, i motsetning til det Knag Fylkesnes her redegjorde for.

Tilskuddsordningen er et viktig virkemiddel for å bevare Norges posisjon som en ledende maritim nasjon. Vi trenger mange dyktige sjøfolk i tiden som kommer, og det er viktig for regjeringen å sikre norsk maritim kompetanse. Regjeringen har derfor styrket tilskuddsordningen for norske sjøfolk, og det er i 2017 bevilget 2,1 mrd. kr til ordningen.

Lovfesting av tilskuddsordningen er en direkte oppfølging av Sundvolden-erklæringen og regjeringens maritime strategi som ble lagt fram våren 2015. Om lag 11 900 sjøfolk var omfattet av tilskuddsordningen i 2015. Som følge av et utfordrende marked var det en nedgang i antallet sjøfolk i ordningen, til om lag 10 800 sjøfolk i begynnelsen av 2016. Antallet har siden steget til om lag 11 700 etter styrkingen av ordningen i mars 2016. Vi ser altså at det er gode effekter av grepene vi har gjort. I en vanskelig situasjon for næringen holder antallet sjøfolk i tilskuddsordningen seg stabilt.

Norge er en liten, åpen økonomi og er helt avhengig av internasjonal handel. Den maritime næringen er en næring som merker dette på kroppen, den er avhengig av å kunne konkurrere internasjonalt. En konkurransedyktig tilskuddsordning er derfor en forutsetning for å sikre norsk maritim kompetanse, rekruttering av norske arbeidstakere til sjøs og at rederiene har konkurransedyktige rammevilkår. Og ikke minst vil lovfesting av tilskuddsordningen gi økt forutsigbarhet og mer stabile rammebetingelser.

Lovforslaget ble i det alt vesentlige godt mottatt av de høringsinstanser som har avgitt høringsuttalelser, og det gis i alle innspillene støtte til å lovfeste ordningen. Næ-

ringskomiteens flertall støtter i sin innstilling lovforslaget slik det er framlagt.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV gir uttrykk for at tilskuddsordningen trolig må suppleres med andre tiltak for å sikre norske sjøfolks framtidige konkurransekraft i egne havområder og på sokkelen. Det er jeg enig i, og derfor består maritim strategi av 69 oppfølgingspunkter som alle handler om å styrke norsk maritim næring. De nevnte partiene mener imidlertid at regjeringen må utrede muligheten for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel så snart som mulig.

Jeg hadde senest i forrige uke et møte med partene i Fartsområdeutvalget. Det er stor uenighet mellom partene om hvorvidt dette faktisk vil styrke norsk maritim kompetanse, norsk maritim næring i den internasjonale konkurransen, eller om det tvert imot vil svekke den. Fra regjeringens side har vi gjennom hele regjeringperioden vært opptatt av å få til størst mulig enighet knyttet til rammebetingelsene for maritim næring. Derfor følger vi opp Fartsområdeutvalgets innstilling – flertallsinnstilling – og dette punktet står altså ikke på listen over forslag derfra.

Flaggstatsprinsippet er et viktig prinsipp i norsk maritim politikk. Vi ønsker å videreføre den lange norske skipsfartspolitiske tradisjon for å fremme markedsadgang og internasjonal frihandel med skipsfartstjenester.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV ber også regjeringen trekke sitt forslag til forskriftsendring for fartsområdebegrensningene for utenlandsferger i norsk internasjonalt skipsregister. Dette var en anbefaling fra Fartsområdeutvalget, og på samme måte som vi i dag står ved anbefalingen om å lovfeste nettolønnsordningen, står vi ved anbefalingen om å endre forskriftsendringer knyttet til NIS. Dette handler om å ha en helhetlig maritim politikk. Det er viktig å sikre at utenriksfergene under norsk flagg har konkurransedyktige betingelser. Dette var begrunnelsen for flertallet i Fartsområdeutvalgets anbefaling og for forslaget som har vært på høring. Vi går nå grundig gjennom innspillene som er kommet i høringsrunden, og vi kommer tilbake til forskriftene etter å ha gjennomgått dem.

Loven er utformet slik at den gir en lovfestet rett til et tilskudd. Omfanget av støtten som gis, skal bestemmes gjennom Stortingets årlige budsjetter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [10:56:44]: Jeg er veldig glad for at vi i dag kan vedta denne loven, og det virker som den er etterlengtet av alle partier her. Det er veldig bra.

Jeg har et konkret spørsmål til statsråden: Har statsråden møtt noen motstand eller komplikasjoner for å få dette lovforslaget på plass? Det har jo tatt ganske lang tid, og når både regjeringspartiene og opposisjonen har vært enige om det siden 2013, er det interessant å vite hva det er som gjør at det har tatt så lang tid.

Statsråd Monica Mæland [10:57:25]: Ja, jeg hører at noen mener det har tatt tid, og at man er veldig utålmodig i denne regjeringperioden for å få gjennomført det man selv ikke fikk gjennomført. Det har altså ikke tatt tid. Det er slik at vi har gjort ting i riktig rekkefølge. Det første vi gjorde, var å sette ned et fartsområdeutvalg. De levte sin siste innstilling i januar 2015. I månedsskiftet mai–juni 2015 la vi fram vår maritime strategi. Etter den tid har vi

altså jobbet med å utvide og styrke nettolønnsordningen. Vi har jobbet med fartsområdeforskriftene for å endre disse, og vi har jobbet med et lovforslag. Det lovforslaget sendte vi over til Stortinget før jul i fjor, og vi behandler det i dag.

Så det er ikke sånn at det er størrelsen på lovteksten som er komplisert, men det handler altså om å beslutte hva slags form og hvilket innhold en lovformulering skal ha. Men høringen har vist at dette har stor støtte, og det er jeg veldig glad for.

Else-May Botten (A) [10:58:27]: Jeg synes kanskje ikke dette var et kjempekonkret svar, men la oss nå ta en annen utfordring som statsråden var inne på.

I Fartsområdeutvalget var det krevende å få til enighet om man skulle utrede lønns- og arbeidsvilkårene på norsk sokkel. Det er veldig åpent for alle. Men nå tenker jeg: Hva er det da som er problematisk med å få kunnskap på plass for å kunne vurdere om det er mulig, og om det er vilje og ønske til eventuelt å gjøre sånne grep? Det er klart at alle ser at det her er to steile parter når det gjelder om man ønsker å få gjort dette eller ikke, men kunnskap har sjelden skadet noen, så det er interessant å få vite hva statsråden konkret mener er problematisk med å få den kunnskapen.

Statsråd Monica Mæland 10:59:19: Kunnskap er aldri problematisk å få, hvis det er det vi savner i en sak. Det er ikke det som er problemet i denne saken. Dette er altså diskutert av Fartsområdeutvalget. Da vi satte ned et partssammensatt utvalg, var jo det for å få fram bredest mulig grunnlag for en maritim politikk. Dette forslaget ble drøftet, men det fikk ikke flertall. Vi har altså bestrebet oss på lojalt å følge opp Fartsområdeutvalgets innstilling. Det var skjøre kompromisser. Det går på å utvide nettolønnsordningen, det går på å styrke nettolønnsordningen, det går på å lovfeste nettolønnsordningen, og det går på å endre fartsområdereglene. Det å utrede dette spørsmålet, som har vært utredet i årtier, er ikke det som er utfordringen. Utfordringen er at det er stor uenighet om dette, og om det vil være juridisk mulig å gjennomføre – og det er altså bare ønsket av en av partene. Det er ingen enighet. Det er ikke bærekraftig for maritim næring at vi da går inn og sier at vi likevel ikke skal følge innstillingen fra Fartsområdeutvalget, vi skal ta stilling til det som den ene parten ønsker. Sånn kan vi ikke holde på.

Else-May Botten (A) [11:00:24]: Her kom det jo tydelig fram at den ene parten ikke nødvendigvis er den man hører på, og her er det snakk om ansatte. Det er snakk om sjøfolkene våre, at vi faktisk ønsker å bygge opp en politikk for å bidra til gode lønns- og arbeidsvilkår for dem. Og sånn som jeg har opplevd denne saken – utredningen – er den ganske sammensatt. Det er ganske mange lover man skal forholde seg til. Det er internasjonale perspektiv i denne saken, og jeg synes at det er utrolig at statsråden står her og sier at den parten skal man altså ikke høre på. Er det virkelig det statsråden mener?

Statsråd Monica Mæland [11:01:03]: Det som er utrolig, er at Arbeiderpartiet har en helt annen maritim politikk i opposisjon enn i posisjon – i posisjon lovfester man ikke, man utvider ikke, man styrker ikke. Man setter

jo ikke ned et partssammensatt utvalg, man lener seg på den jobben som en ny regjering gjør.

Når vi setter sammen et partssammensatt utvalg, lytter vi til partene. Vi lytter ikke til den ene parten. Hittil har vi faktisk gjennomført de forslagene som kom fra arbeidstakerorganisasjonene. Det er dem jeg har redegjort for nå. Det er det vi gjennomfører. Det som den andre parten nå ønsker, er at vi skal ombestemme oss. Maritim politikk kan ikke handle om å endre politikk år etter år. Vi må ha forutsigbare rammebetingelser. Vi mangler ikke utredninger. Vi mangler ikke kunnskap. Vi mangler enighet. Dette var ikke anbefalt av Fartsområdeutvalget, derfor har ikke regjeringen fulgt det opp.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:02:04]: Eg reknar med at statsråden er einig i at det er altfor mange arbeidslause sjøfolk i dag, og det er dyrt å vere arbeidslaus. Sjøfolk må kontinuerleg oppdatere sertifikata sine, også når dei er arbeidslause. Dette kan koste titals tusen kroner. Her burde det vere mogleg å få ei betre støtteordning for å halde på kompetansen mens ein er arbeidslaus.

Mitt spørsmål til statsråden er: Er dette noko som regjeringa jobbar med? Faren er jo at ein rett og slett kan miste sjøfolk ved at dei ikkje har råd til å oppdatere kompetansen sin.

Statsråd Monica Mæland [11:02:44]: Den gode nyheten i en vanskelig situasjon er jo at antallet sjøfolk i tilskuddsordningen holder seg, på tross av den vanskelige situasjonen. Det handler om at vi har styrket nettolønnsordningen, slik at vi har fått et økt tilfang. Vi ser at et økende antall skip flagges hjem. Det er også gode nyheter for oss.

Så ser vi at vi har nesten 1 300 arbeidsledige sjøfolk. Det er veldig, veldig alvorlig, og det skyldes situasjonen i offshoremarkedet. Jeg har i forbindelse med mine møter med alle parter i denne næringen – for jeg møter alle parter i næringen jevnlig for å få innspill – fått det innspill at vi nå bør se på tilskuddsordningen knyttet til «deep sea». Det er noe vi vurderer. Det er selvfølgelig et budsjettspørsmål, men det er noe vi vurderer.

Når det gjelder kompetansen til sjøfolkene, regner vi med at de ivaretas gjennom de organisasjoner og ordninger som gjelder gjennom Nav.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:03:45]: Til det siste kan eg seie at det gjer dei ikkje. Vi har vore i kontakt med sjøfolk, og veldig mange av dei må betale av eigen lomme for å halde seg oppdaterte med desse sertifikata, osv. Her oppfordrar eg statsråden til å gå inn i saka.

Eit anna spørsmål: Det er eit krav i NIS at det skal vere norsk kaptein, men det er også mogleg å få dispensasjon. Vi sit på tal frå 2015 som viser at over halvparten av alle kapteinane har fått dispensasjon og er ikkje norske. Det er altså slik at halvparten av kapteinane i NIS-ordninga, der hovudregelen er at ein skal vere norsk, er ikkje norske fordi dei har fått dispensasjon. Samtidig med at dette skjer, er arbeidsløysa for kapteinane høgare enn på lenge. Meiner statsråden at dette er eit system som fungerer godt, eller vil statsråden gjere noko med det?

Statsråd Monica Mæland [11:04:44]: Når det gjelder kompetansekravet, har jeg ikke fått det innspillet fra noen

andre enn her i dag. Jeg skal selvsagt se på det hvis det er en problemstilling man ønsker at vi skal gå inn i.

Når det gjelder dispensasjonspraksisen knyttet til Sjøfartsdirektoratets behandling, for det er de som behandler dette, har jeg gått inn i det, fordi jeg har fått nettopp de opplysningene representanten også har. Dette er måten man har behandlet disse sakene på i alle år. Det å ha en liberal praksis knyttet til dette er altså noe man har lange tradisjoner for. Vi har også sjekket med våre naboland. De opptrer på samme måte. Jeg har ikke gått inn og innskjerpet dette, rett og slett fordi det igjen handler om å ha rammebetingelser som er konkurransedyktig med våre naboland.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:05:30]: Det siste spørsmålet til statsråden er egentleg litt meir ope, for eg ønskjer å vite litt meir om kva regjeringa tenkjer om framtida for norske sjøfolk. Kanskje ramma for ein slik samtale kan vere spørsmålet: Trur statsråden at det vil bli fleire eller færre norske sjøfolk i åra framover?

Statsråd Monica Mæland [11:06:01]: Jeg har aldri vært tilhenger av å drive og spå eller spekulere som politiker. Det er en vanskelig gren å begi seg inn på.

Jeg håper det blir flere. Jeg tror bl.a. at det at oljeprisene går opp, at vi har store og viktige investeringer knyttet til norsk petroleumsnæring, kommer til å bidra til at den norske kompetansen kommer til å være etterspurt, og den er vi altså eksperter på. Når vi i tillegg vet at vi får skip flagget hjem, og vi har gjort forbedringer i tilskuddsordningen, håper jeg det betyr at vi blir flere sjøfolk og ikke færre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:06:55]: Det er svært gledeleg at Høgre–Framstegsparti-regjeringa i denne proposisjonen no legg fram forslag til ein ny lov om tilskot til sysselsetting av arbeidstakarar til sjøs. Lovforslaget er ei oppfølging av Sundvolden-erklæringa og den maritime strategien til regjeringa, der ein understrekar at regjeringa vil lovfeste tilskotsordninga.

Tilskotsordninga er òg eit viktig verkemiddel for å bevare Noregs posisjon som ein leiande maritim nasjon og har vore etterlyst av sjøfolk over tid. No kjem dette viktige tiltaket på plass.

Dette er eit viktig tiltak for å sikre meir stabile og føreseielege rammevilkår for norske sjøfolk. Kompetansen og erfaringa til norske sjøfolk er viktig for innovasjon og nyskaping i den maritime næringa. Den kompetansen norske sjøfolk har, bidreg til å bringe praktisk erfaring inn i leverandørindustrien, som igjen gjer norsk skipsfart og offshorenæring til ei av dei mest innovative og framtidsetta næringane vi har.

Ei konkurransedyktig nettolønsordning er difor viktig for konkurransekrafta til norske sjøfolk. Gjennom lovfestinga bidreg regjeringa til å skape stabile rammevilkår. Dette er ekstra viktig i ei tid med stor usikkerheit i næringa. Som representant for Framstegspartiet er eg svært glad for at vi no endeleg får på plass denne lovfestinga.

I motsetning til i dei åtte raud-grøne åra har denne regjeringa også løfta taket på ordninga og har på den måten

ytterlegare forsterka ho, noko som var heilt nødvendig etter raud-grøn stillstand i mange år.

At Arbeidarpartiet den gongen ordninga blei innført, for nokre år tilbake, gjekk imot ordninga og kalla ho ei særbehandling av den maritime næringa, viser at Arbeidarpartiet i utgangspunktet ikkje var så interessert i kvardagen til sjøfolka. At ein no forsøker å skape eit inntrykk av å vere på sjøfolka si side, gjennom å love å gjennomføre ei utgreiing, seier det meste. Det ligg ingen tryggleik for framtida til norske sjøfolk i berre ei utgreiing eller i eit skifte av regjering, som mange no tar til orde for. Det er slik at viss dette var eit ønske, hadde denne fleirtalsregjeringa hatt god anledning til å gjennomføre det ein no ser føre seg som ei allmenngjering. Allmenngjering vil gå på tvers av og sannsynlegvis vere umogleg både juridisk og på andre måtar, fordi ein har inngått internasjonale avtalar som ein er nøydd til å halde.

Så fortel SV ei historie om at underteikna skulle ha vore i eit kommunestyre. Det stemmer. I Hareid kommunestyre blei det bedt om å sende inn eit forslag om ei utgreiing. Eg har ikkje noko imot ei utgreiing. At Hareid kommunestyre sender inn eit forslag om ei utgreiing, støttar eg – det stemmer – men det betyr ikkje at ein har dobbel standard, som SV igjen forsøker å skape eit inntrykk av, gjennom si eventyrforteljing.

Else-May Botten (A) [11:10:13]: Det er synd at det skal bli en veldig stor konfrontasjonslinje mellom Arbeidarpartiet og Høyre–Fremskrittspartiet i denne saken, men det viser vel at det er et markeringsbehov hos regjeringspartiene for å vise at her er de på sjøfolkenes side.

Fremskrittspartiet sier – via Bjørnstad – at Fremskrittspartiet er partiet for sjøfolk. Men de har altså – enda så utålmodige som de var i forrige periode – brukt fire år på å få til denne lovfestingen. Fremskrittspartiet stemte imot en utredning av norske lønns- og arbeidsvilkår 13. desember i fjor. Fremskrittspartiets Oskar Grimstad stemmer for i kommunestyret og mot på Stortinget. Jeg tror kanskje man må se seg selv litt i kortene også, med tanke på hvor man legger seg.

Venstre sier at de går for nettolønnsordningen, og nå har de lagt det inn i budsjettene. Da kan jeg minne om at det er et ganske lite beløp som ligger i budsjettet til Venstre, men dog, det er noen kroner der.

Til slutt vil jeg minne om at i 2005 utvidet vi nettolønnsordningen for norske sjøfolk til å gjelde all konkurranseutsatt fart i det norske skipsregisteret. Slik sikret vi at arbeidsplasser og uvurderlig kompetanse langs hele kysten kunne utvikles. Fra 2005 til 2013 økte vi summen i nettolønnsordningen med 60 pst., fra 1 060 mill. kr til 1 700 mill. kr, altså 1,7 mrd. kr. I 2006 implementerte vi Hurtigruten i nettolønnsordningen. Vi utvidet ordningen videre i 2006, og i 2008 endret vi rederiskatteordningen for å hindre utflagging av skipene.

Så vil jeg si at i 2013 vedtok Arbeiderpartiet på sitt landsmøte at vi skulle lovfeste nettolønnsordningen, vi gjorde det. Vi satt i regjering i bare noen få måneder etterpå, og det hadde kommet til å bli vedtatt og lovfestet om høsten hvis vi hadde sittet i regjering. I 2013 startet vi også på jobben med å få utredet norske lønns- og arbeidsvilkår, noe som selvfølgelig ikke Høyre og Fremskrittspartiet var interessert i å følge opp, og som de fortsatt er tydelig på at de ikke er interessert i å ta tak i. Men da kan man kanskje

heller ikke si at man er partiet for sjøfolk – når man ikke er interessert i å ha kunnskap og å få på plass et system for å vurdere om det er mulig å ivareta norske lønns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Ove Trellevik (H) [11:12:59]: Arbeidarpartiets Else-May Botten ber oss sjå oss sjølve litt i korta. Det kan me gjerne gjera, og då har me mykje godt å stå ved her i denne salen. Men dersom ho sjølv ser seg litt i korta og ser på effekten av det ho nettopp sa, at dei endra nettolønnsordninga i 2006 og den gongen brukte litt over 1 mrd. kr, og at det steig til 1,7 mrd. kr då dei gjekk av, har ikkje det så veldig mykje med deira maritime politikk å gjera.

I det alt vesentlege har dette å gjera med at den ordninga er ei overslagsløyving, og det er ein enorm vekst i off-shoresegmentet som har gjort at det har vorte ein auka etterspørsel etter norske sjømenn og ein auka etterspørsel etter desse ordningane innanfor nettoløn. Dessverre er det 170–180 skip som ligg i opplag i dag, og over 1 000 ledige sjøfolk. Men det er altså slik at dei ordningane me har fått på plass i dag, vil vera med og styrka dette òg i framtida.

Så seier òg Arbeidarpartiet, og for så vidt òg Senterpartiet, her at me fryktar kunnskap, at me er imot kunnskap. Det er heller ikkje rett. Me har den kunnskapen me treng for å kunna diskutera konsekvensen av å allmenngjera tariff på norsk sektor og langs norskekysten. Me har den kunnskapen, me kan bruka dei utgreiingane som me har, og me kan diskutera konsekvensen. Men det vil altså ikkje Arbeidarpartiet, dei vil berre peika på at me ikkje ønskjer å greia ut dette endå fleire gonger.

Så er det slik, som det òg vart påpeikt ifrå Framstegspartiets representant her, at dei fleste av dei som er i opposisjon i dag, faktisk har vore veldig negative til utviklinga i maritim næring og den politikken som har vorte ført. Dei var imot innføring av nettolønnsordninga, dei var imot innføring av skatteordninga for reiarlag, så det at dei tek på seg den hatten i dag og hevdar at det er ein slik veldig næringsvenleg politikk dei har drive for maritim næring, kjenner eg meg rett og slett ikkje igjen i.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:15:21]: Rett skal vere rett – det tenkjer eg må vere utgangspunktet frå talarstolen. Den 16. mars behandla Hareid kommunestyre ein interpellasjon der forslaget var at ein bad Stortinget om å få på plass ei utgreiing om løns- og arbeidsvilkår for norske sjøfolk. Det støtta kommunestyrerepresentanten Oskar Grimstad. Men på side 3 i denne innstillinga står følgjande merknad frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV:

«Disse medlemmer mener derfor regjeringen må utrede muligheten for å stille krav om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel så snart som mulig.»

Det har altså ikkje Oskar Grimstad støtta. For berre under to veker sidan frå i dag var Oskar Grimstad på kommunestyremøte i Hareid og sa at dette støtta han, men i denne innstillinga er han ikkje med på ei sånn utgreiing. Viss eg hadde gjort noko sånt, meiner eg verkeleg at eg burde få medfart her i salen. Det kan ikkje vere greitt at ein meiner noko heilt anna heime enn når ein er på jobb på Stortinget. Da må i så fall Oskar Grimstad vere såpass ærleg å seie at

han er einig med SV, Arbeidarpartiet og Senterpartiet i at ein skal få til ei sånn utgreiing, men vann ikkje igjennom i sitt kollegium, i staden for å late som om dette samsvarer fullt ut. For det står svart på kvitt i innstillinga akkurat det Hareid kommunestyre bad regjeringa om å gjere, som Oskar Grimstad støtta, og det støttar Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV, men det gjer ikkje representanten Oskar Grimstad.

Og berre for å leggje til: Nettoløn er ein viktig reiskap for å sikre den delen av skipsfarten som er spesielt utsett for den negative konkurransen internasjonalt, altså arbeidsvilkår som er langt under pari, og som er på sosial dumping-nivå. Det er den delen av norsk skipsfart vi skal beskytte gjennom bl.a. nettoløn. Men som Hareid kommunestyre så korrekt påpeiker, er ikkje det tilstrekkeleg. Skal vi verkeleg sikre norske sjøfolk gode løns- og arbeidsvilkår, treng vi å ta eit steg til, og da må vi iallfall begynne med å utgreie det og sjå om det finst ein farbar veg. Viss ikkje må vi finne på andre løysingar, for vi kan aldri gi opp norske sjøfolk. Noreg skal framleis vere den sjønasjonen og havnasjonen som vi alltid har vore, og vi kan ikkje ofre det på den internasjonale konkurransens alter.

Presidenten: Representanten Else-May Botten har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Else-May Botten (A) [11:18:25]: Jeg må bare si at saksordførerrinnleggene her ikke virker veldig samlende, men man prøver å skape ganske sterke motsetninger. Jeg har lyst til å minne saksordføreren og Høyre på at da vi satt i regjering, hadde vi et tak på 198 000 kr på nettolønnsordningen og innretningen på NOR, mens Høyre foreslo både en kompetansereform og et tak på 120 000 kr, noe som er ganske mye lavere enn det som faktisk var gjeldende med vår politikk.

Jeg vil bare avslutte med å si at det er utrolig viktig med forutsigbarhet for denne næringen. Da er det også viktig å ha på plass en forutsigbarhet når det gjelder nettolønnsordningen, som er viktig for sjøfolkene, men ikke minst rederiskatteordningen. Å så tvil om at Arbeiderpartiet har vært opptatt av rederiskatteordningen, er frekt, og det finner jeg meg faktisk ikke i. Jeg mener at vi forbedret den mens vi satt i regjering.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:19:48]: Jeg har behov for å knytte noen kommentarer til det som har blitt sagt i de siste ordskiftene her.

Det virker på meg litt sånn at hvis man går tom for argumenter, slenger man ut at noen er redd for kunnskap. Det har blitt et slags fast mantra fra opposisjonen i denne salen. Det er selvfølgelig ikke sånn at posisjonen er redd for kunnskap, ei heller Fremskrittspartiet. Men vi mener at vi har den kunnskapen vi trenger. Vi vil ikke ha allmenngjøring på norsk sokkel. Vi tror ikke det er det som hjelper i en konkurranseutsatt internasjonal sektor. Vi har internasjonale forpliktelser som vi har til hensikt å følge opp. Det er interessant å registrere at Arbeiderpartiet, som da de satt i regjering, var opptatt av disse forpliktelsene, ikke lenger er det i dag.

Man kan godt hevde at det har tatt lang tid. Nå kom jo saken før jul, og komiteen har brukt litt tid. Men den har nå i det minste kommet. Man satt i åtte år, fra 2005 til

2013, og ventet på en lignende sak. Den kom aldri. Da ble det kalt en særordning for maritim sektor av Arbeiderpartiet.

Så sa representanten Botten at de i regjering jobbet veldig for hjemflagging av skip. Ja, det er godt mulig at man jobbet for det, men hvordan gikk det nå egentlig? Det gikk ikke utpreget bra. Den trenden har snudd etter at Høyre og Fremskrittspartiet inntok regjeringskontorene. Det er forskjell på retorikk og den politikken som blir ført.

Så til slutt en visitt til SV og representanten Knag Fylkesnes, som sier at vi ikke skal gi opp de norske sjøfolkene, og det er denne representanten også helt enig i. Men er det noe den norske sjømann må frykte, er det at SV igjen skal komme i regjering. Er det noe som har drevet norsk skipsfart de siste 20 årene, er det olje- og gasseventyret. Det er petroleumssektoren som har drevet den norske sjømann de siste 20–25 årene. Kommer SV i regjering igjen, er det stor sannsynlighet for at lyset på sokkelen blir sløkket, og da tror jeg ikke situasjonen til den norske sjømann blir utpreget bedre.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:22:31]: Eg registrerer i debatten at Arbeidarpartiet ikkje seier at dei vil innføre allmenngjering i norske farvatn, men vil utgreie det. Det som er problemet i denne saka, er at ein går rundt og skaper eit inntrykk av at det er nettopp det ein vil, ein skal ha på plass norske løns- og arbeidsvilkår på norsk sokkel. Det er det inntrykket ein skaper utan å konkretisere noko meir enn at ein ønskjer ei utgreiing. Så mi utfordring til Arbeidarpartiet er: Vil de innføre norske løns- og arbeidsvilkår, eller vil de berre utgreie? Det hadde vore veldig greitt å få det klart.

Representanten Else-May Botten sleppte katta ut av sekken då ho sa: Vi vil vurdere. Ja, det er akkurat det som er saka. Dette er ei taktisk sak i eit valår, der ein forsøker å skape eit inntrykk og ein konklusjon som ein etter alle solemerke ikkje klarer å oppfylle.

Så til Hareid kommunestyre og interpellasjonen. Ja, det var ein interpellasjon der ein enda opp med å ønskje å sende inn ei utsegn om utgreiing, som eg sa eg var einig i at det må ein gjerne gjere. Derifrå til å ha doble standardar er det langt!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:24:01]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i anskaffelsesloven m.m. (retting av feil) (Innst. 204 L (2016–2017), jf. Prop. 60 L (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [11:24:12]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om vern av Norges siste villmarker (Innst. 219 S (2016–2017), jf. Dokument 8:24 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 mi-

nutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Det anses vedtatt.

Eirik Milde (H) [11:24:58] (ordfører for saken): Stortinget og komiteen har behandlet en lang rekke saker den siste tiden, om naturmangfold, nasjonalparker, markalov og friluftsliv. Den siste i rekken er representantforslaget fra Miljøpartiet De Grønne og Rasmus Hansson som vi behandler her i dag – og forslaget inneholder to konkrete forslag. Det ene er at Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om vern av Norges siste villmarksområder, og det andre er at Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til tiltak for en nullvisjon for ødeleggelse av inngrepsfri natur samt forslag om nye retningslinjer.

Det er bra at komiteen og Stortinget er opptatt av naturmangfold. Det er ingen tvil om at det globale naturmangfoldet er vesentlig redusert, og at tilstanden for økosystemer mange steder er blitt dårligere enn før. For selv om situasjonen i Norge på mange områder er mer positiv, har vi også våre utfordringer.

Det er verdt å gjøre Stortinget oppmerksom på at vi har gjort mange gode og ikke minst omforente vedtak i Meld. St. 14 for 2015–2016, Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold. Her kan kjøpt nevnes vedtak som 10 pst. skogvern basert på frivillig vern, at man tar sikte på at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025, kvalitetsnormer for økosystemer, en kvalitetsnorm for villrein, vurdere kvalitetsnorm for andre utvalgte arter og – og det er kanskje min favoritt – styrke arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge. Uten gode kart og et godt faglig fundament er det vanskelig å gjennomføre vernevedtak og sikre naturmangfold.

Statsråden skriver i sitt svarbrev til komiteen, datert 20. januar 2017, at han har gitt direktoratet i oppdrag å utrede hvilke behov det er for en bedre ivaretagelse av økologiske sammenhenger, og hvordan slik ivaretagelse kan gjøres. Og en tilnærmet samlet komité uttrykker forventninger til dette arbeidet.

Hele komiteen har pekt på at ordningen med frivillig skogvern fungerer godt, og at ordningen gir en effektiv bruk av bevilgningen til skogvern. Viktige områder knyttet til områder med lite omfang av tekniske inngrep er arealer som raskt kan vurderes for frivillig vern når naturverdiene er truet av skogsveibygging, hogst eller andre tiltak.

Tidligere ble INON, eller inngrepsfri natur, benyttet som styringsindikator i arealdisponeringen. Det er ulike oppfatninger i komiteen om hvorvidt det skal fortsette, fjernes helt eller kun nyttes som indikator, men uten innsigelsesrett, slik nåværende regjering har lagt opp til. Jeg regner med at de respektive partier vil redegjøre for sitt syn her. Ikke overraskende støtter jeg regjeringen i dette spørsmålet.

Det er ulike forslag i saken, som jeg regner med at de som står bak, vil fremme. Flertallsinnstillingen fra komiteen er at saken vedlegges protokollen.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:28:24]: Forslagene fra representanten Rasmus Hansson i denne saken framstår som riktige ved første øyekast, men når vi ser på sammenhengen og dynamikken i norsk naturvern og skogvernpolitikk, er det litt annerledes. Vi er enig med representanten Hansson i at det er svært få områder igjen som er urørt, men om lag halvparten av de villmarkspregede områdene er allerede vernet. Flere av områdene som ikke er vernet, vil være aktuelle for frivillig vern i tida som kommer.

Kristelig Folkeparti har hele tida vært en pådriver for videreføring av det frivillige skogvernet, som har vært en suksess. De store konfliktene mellom myndigheter og skogeiere har stort sett forsvunnet, og man har vernet mye skog gjennom ordningen. Innsatsen og pengebruken kan brukes på verneavtaler og ikke på prosesser.

Denne ordningen må ikke undergraves, og det er det vi mener vil være tilfelle dersom man vedtar forslaget til Miljøpartiet De Grønne. Det ville være svært skadelig for den tillit og konstruktivitet som er oppnådd gjennom frivillig vern, om vi nå skal vedta et annet verneregime for denne skogen. Dermed oppnår man det motsatte av det som er hensikten. Det er bakgrunnen for at vi ikke støtter det foreliggende representantforslaget.

Ved flere anledninger har Kristelig Folkeparti tatt til orde for en supplerende nasjonalparkplan, slik at vi kan fullføre den typen vern av natur i dette landet. Dessverre har det foreløpig ikke blitt vedtatt, og falt sist mot stemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet i forbindelse med Dokument 8-forslaget om Preikestolen og Østmarka.

Men enda viktigere er en systematisk styrking av bevilgningene til skogvern i budsjettene. Det er basert på frivillig vern, og det er den strategien vi har tenkt å følge, og som vi tror best sikrer vern av eksisterende villmarker, men også sikrer at villmarkspregede områder øker og blir flere.

Marit Arnstad (Sp) [11:31:13]: Senterpartiet er glad for at det ikke blir flertall for noen av de forslagene som er fremmet fra Miljøpartiet De Grønnes side i dette Dokument 8-forslaget. Vi synes innfallsvinkelen til problemstillingen er en smule kunstig. Norge har i dag for så vidt allerede vernet betydelige areal. Men det å snakke om deler av landet som villmarkspregede områder som da skal bli utsatt for en annen type vern enn de verneformene vi har vedtatt, er etter min mening en nokså merkverdig innfallsvinkel. Det gjelder sjølsagt områder som Indre Trøndelag, som jeg kjenner godt til, og Nordland, Troms og Finnmark, som nevnes konkret i Dokument 8-forslaget. Mange av oss vil mene at disse områdene ikke har vært villmarkspregede. Det er riktig at det kanskje har vært lite aktivitet knyttet til store utbygginger, men det er jo ikke villmarksområder. Det har bl.a. vært leveområder for samisk næring, kultur og virksomhet gjennom århundrer, og det å bruke begrepet «villmark» om disse områdene er en pussig måte å tilnærme seg problemstillingen på.

Senterpartiet er heller ikke særlig begeistret for hele den indikatoren som en ønsker skal legges til grunn, nemlig inngrepsfri natur, INON. Vi synes det er en kunstig og lite treffende indikator. Sjøl om vi har fått mer oppdyrking og bygging av hus og veier, er det slik at for 100 år siden var det kanskje få veier inn i en del områder, men det var

også lite villmark, hvis en definerer villmark ved å si at det er skog som er uberørt. Så å si hele skogarealet i Norge var tatt i bruk rundt år 1900. Skogen var glissen, og det var en intensiv utnyttelse av skogressursene fram til omtrent år 1900, som førte til lite arts mangfold i skogen. I tillegg er inngrepsfri natur, INON, også pussig i den sammenheng at den rett og slett likestiller enkle traktorveger med motorveger. Den fanger ikke opp tradisjonelle inngrep som oppdyrking og bygging av hus osv., så å bruke den indikatoren som et mål på hva som skal være såkalt villmark eller ikke, er pussig.

Det er bra at Stortinget er opptatt av natur mangfold og arts mangfold. Det synes jeg er viktig. Og det er ingen tvil om at også den urørte skogen på en måte spiller en viktig rolle når det gjelder arts mangfoldet. Det finnes f.eks. langt mer liggende død ved i de villmarkspregede områdene enn det finnes i skogen for øvrig, men det er også slik at når det gjelder andre livsmiljø, som f.eks. rik bakkevegetasjon, finnes det langt mer i den kultiverte skogen enn det finnes i villmarkspregede områder. Noe av det som kanskje er den største kilden til bekymring nå, er at arts mangfoldet går ned i kulturlandskap fordi en ikke utnytter det beitegrunnlaget, de beiteressursene en har i Norge, og dermed utgjør det en stor trussel imot arts mangfoldet i kulturlandskap.

Senterpartiet deler Kristelig Folkepartis syn på at om de forslagene som ligger her, hadde blitt vedtatt, hadde det kommet til å være skadelig for den prosessen en har fått til innenfor skogvernet, som er en frivillig prosess, som har hatt mange positive sider ved seg, og som, etter hvert, møysommelig har bygd opp en økt tillit mellom myndigheter og skognæring som er veldig verdifull, og som en bør ta vare på. Senterpartiet ser på det frivillige skogvernet som en bra ting, og vi mener også at det fullt ut bør være frivillig. Vi ser på de forslagene som ligger her i dag, som ødeleggende med tanke på nettopp den utviklingen vi har sett de siste årene når det gjelder det spørsmålet.

Ola Elvestuen (V) [11:35:58] (komiteens leder): Fra Venstres side støtter vi definitivt det som er formålet bak Dokument 8-forslaget, at vi må verne mer av norsk villmark. Vi må ta bedre vare på de truede artene vi har, og vi må også verne mer for å ivareta de bestandene som har gått ned både i Norge og internasjonalt de siste årene.

Fra Venstres side legger vi vekt på den enigheten vi bygde opp da vi i fjor behandlet natur mangfoldmeldingen Natur for livet, der det var omfattende forhandlinger og også mange vedtak som ble gjort av Stortinget. Det som er viktig for oss, er at disse gjennomføres, og at de følges opp. Det er nevnt noen, spesielt det at vi har et mål om skogvern på 10 pst. av skogarealet, og det at vi skal trappe opp arbeidet med å bedre tilstanden i økosystemet med sikte på at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025. Det skal vurderes kvalitetsnormer for økosystemer – spesielt en kvalitetsnorm for myr som vi har spesifisert – kvalitetsnormer for villrein, kvalitetsnormer for andre arter. Her kan man legge til at det skal vurderes flere prioriterte arter. Det legges opp til mer skjøtsel i vernede områder, handlingsplanen for sjøfugl. Og som det også er vist til tidligere, er det den satsingen på kunnskapsoppbygging med økologisk grunnkart og oppfølgingen av arts databanken som er viktig. I budsjettet for 2017 er dette – alene – styrket med 40 mill. kr, og i denne stor-

tingsperioden har det vært en satsing på klassisk naturvern i budsjettene på 1,3 mrd. kr. Det er Venstre godt fornøyd med å ha fått til, og det er viktig at vi nå bygger videre på det vi nå har blitt enige om.

Når det gjelder det frivillige skogvernet, så fungerer det godt og må forsterkes i årene framover, sånn at vi får opp tempoet for å nå målet. Skog er Norges mest artsrike naturtype. Det er også viktig at vi følger opp de fylkesvise prosessene med å se på supplering av vernet, som er en del av natur mangfoldmeldingen, og der peker vi spesielt på at det er særlig lavtliggende områder og lavtliggende skogsområder som ikke er vernet i dag. Der hadde vi også en diskusjon for kort tid siden om Østmarka som nasjonalpark, noe Venstre definitivt mener at vi burde ha vedtatt. Det er en sak vi helt sikkert kommer til å komme tilbake til framover.

Der vi er uenige med det regjeringen har gjort, er denne omdefineringen av INON-områder, at man tok det ut som forvaltningsverktøy. Det er klart at INON-områder med den kategoriseringen de har, er et viktig virkemiddel som fortsatt må brukes som et forvaltningsredskap i årene framover. Det har vært et tap at den er tatt bort, akkurat som vi også i merknader framholder at det fortsatt er behov for å ha en ny, supplerende nasjonalparkplan. Det er ikke slik at nasjonalparkene i dag – selv om det er store arealer – ivaretar det mangfoldet i norsk natur som trenger å ha det formelle vernet, og vi vil fortsatt jobbe videre for at dette arbeidet må settes i gang.

I tråd med at INON må være noe som kan brukes som et virkemiddel, vil vi også ta opp forslaget som vi er med på, der vi ber regjeringen sikre at Fylkesmannen har lav terskel for å fremme innsigelser mot inngrep i villmarkspreget natur. Dette mener jeg er en opplagt nasjonal interesse, og selv om man skal lytte til et lokaldemokrati, skal ikke hele lokaldemokratiet kunne overstyre det som er tydelige nasjonale interesser. Her er det riktig og viktig at fylkesmennene tar de riktige beslutningene.

Helt til slutt vil jeg bare påpeke at det på side 3 er en merknad som Venstre står inne på. Jeg tror kanskje det skulle stått Sosialistisk Venstreparti, men i hvert fall ikke Venstre. Jeg vil påpeke for referatet at der er det en feil.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [11:41:37]: Det folk er opptatt av, framfor noe, når de ferdes i norsk natur, er opplevelsen av å være ute, med naturen rundt seg, i avstand fra hverdagens sivilisasjon. Natur uten betydelige menneskelige inngrep er selve kjerneverdien i det friluftslivet som en svært stor del av den norske befolkningen er glad i. For 100 år siden var mer enn halvparten av arealet i Norge preget av slik natur. I dag er det knapt 11 pst. av landet som er rimelig urørt – minst 5 km fra større inngrep. Denne utviklingen går raskt i hele verden. I 2016 viste Living Planet Report av 10 pst. av jordas såkalte villmarksområder forsvant mellom 1993 og 2009.

I Norge er det mange områder som i de siste 30 årene har mistet betydelige urørte arealer, på grunn av skogsveier, hyttebygging og en rekke andre inngrep. Hvis den utviklingen fortsetter som nå, er det veldig optimistisk når Kristelig Folkeparti slår fast at vi kommer til å få flere områder. Faktum er jo det stikk motsatte. Når mine barnebarn

begynner å dra på årene, er det ikke sånne områder igjen utenom nasjonalparkene.

Hvis det skjer, vil et folk, hvis kulturelle identitet er så sterkt knyttet til natur som det norske, ha mistet en meget stor verdi. Jeg må minne om at Den Norske Turistforening har nesten 300 000 medlemmer, og at bortimot én million mennesker én gang i uka setter seg foran tv-apparatet for å se Lars Monsens turer i Norges siste villmarker.

I denne perioden har regjeringen slått fast at det såkalte INON-begrepet ikke lenger skal være et styrende kriterium i arealforvaltningen. Dette begrepet bidro i hvert fall i noen grad til at «urørthet» ble vektlagt som verdi i arealforvaltningen. Men i tillegg til dette har regjeringen også svekket Fylkesmannens innsigelsesmulighet, og resultatet – man får anta også formålet med det hele – er opplagt: Det blir lettere å bygge ned norsk natur.

Resultatet av dette er altså at en verdi som har vært både stor og selvsagt for det norske friluftslivet, nemlig at man over hele landet kan finne områder med fri natur, hvor man kan ganske enkelt være sånn noenlunde for seg selv, vil forsvinne mellom fingrene våre og ikke finnes andre steder enn innenfor de strengt vernede nasjonalparkene.

Hvis vi legger strengt biologiske, geologiske og andre naturvitenskapelige kriterier til grunn, slik som vi gjør i tradisjonelt områdevern, sier ikke avstanden til nærmeste tunge tekniske inngrep alltid så veldig mye om et områdes naturkvalitet. Men vi vet alle at hvis vi legger ensidig vekt på naturvitenskapelige kriterier i arealforvaltningen, betyr det at vi ser bort fra andre og veldig viktige verdier. Derfor har Miljøpartiet De Grønne foreslått at regjeringen blir bedt om å sette som mål at det ikke skal ødelegges mer urørt natur i Norge, og å finne måter å verne våre gjenværende urørte områder på. Vi har fremmet forslag om å bidra til dette.

Dette er selvfølgelig overhodet ingen trussel mot det frivillige vernet eller noe annet – tvert imot. Friluftsfolk og naturelskere i Norge får bare merke seg at det bare er Miljøpartiet De Grønne og til dels SV og Venstre som stemmer for disse forslagene. De andre partiene stemmer imot samtlige forslag om å bevare urørt natur utenom verneområdene. Det er synd når vi vet at det å stanse tapet av sammenhengende naturområder er helt avgjørende for å sikre overlevelsen til dyr, planter og økosystemer. Internasjonalt er dette tapet enormt, og også i Norge har vi betydelige problemer, i høy grad også utenom de kulturpåvirkede områdene.

Norge er et av de få landene i Vest-Europa som fortsatt har betydelige uberørte eller lite berørte områder, og det å ta vare på dem betyr både å ta vare på norske kulturelle kjerneverdier, og det gir dessuten store muligheter til å utvikle Norge som turistmål.

Forvitringen av de siste villmarkene fører til at et viktig faglig sammenligningsgrunnlag også forsvinner for framtidens forskning. Uten inngrepsfrie naturområder mister vi muligheten til å måle kvalitet på andre områder, sammenlignet med intakte områder.

Det dette forslaget handler om, er kombinasjonen av natur og kultur. Det er å hindre at en svært viktig norsk verdi sildrer ut mellom fingrene på oss, og spørsmålet vi må ta stilling til, er: Blir Norge et bedre land den dagen større urørte naturområder utenom verneområdene er borte?

Jeg tar med dette opp de forslagene som Miljøpartiet De Grønne har alene, og de som vi har sammen med SV.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:47:09]: Det blir ingen tur uten natur, lyder et bra slagord, fra Den Norske Turistforening – DNT – hvis jeg altså ikke tar feil.

Naturen er truet. Det er sånn at WWF anslår at om lag halvparten av verdens dyr er blitt borte i løpet av de siste tiårene. Vi opplever en dramatisk nedgang i inngrepsfri natur i Norge, den villmarkspregede naturen. Dette kommer godt til syne i naturmangfoldsmeldingen, regjeringens egne kart som viser akkurat dette. Og vi vet at naturen er truet av arealbruksendringer. 80 pst. av trusselen mot naturen står arealbruksendringene for, og det er sånn at det er ikke ett vedtak som truer naturen, men summen av vedtak. Det er bit-for-bit-endingene og bit-for-bit-nedbyggingen av naturen som truer både arter, dyrene våre og den inngrepsfrie og sammenhengende naturen, og som dermed er et angrep på den økosystembaserte forvaltningen.

Denne regjeringen som sitter nå, altså høyresideregjeringen, innsatt av Kristelig Folkeparti og Venstre, har svekket planen og miljøhensynene som tas i planarbeidet, bl.a. ved å flytte ansvaret for plansaker fra Klima- og miljødepartementet, som kunne sikret den helhetlige miljømessige forvaltningen, over til Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det andre er at de har svekket miljøhensynet og vektingen av miljøhensyn i de avgjørelsene og de innsigelsene som fylkesmennene kommer med. Dermed er det lagt mindre vekt på miljø i den helhetlige arealforvaltningen.

Denne høyresideregjeringen har også fjernet INON-begrepet, INON-betegnelsen, altså den betegnelsen som beskriver inngrepsfrie naturområder. La oss si det sånn: Vi klarte gjennom åtte år å være sammen med Senterpartiet i regjering, og Senterpartiet fikk ikke avskaffet INON-områder, men den regjeringen som Venstre innsatte, har altså avskaffet INON-områder i forvaltningen og som forvaltningsverktøy. Det er triste greier, men det viser også og gir oss en pekepinn på i hvilken retning vi er nødt til å gå hvis vi skal klare å få gjort noe med dette, og for at vi skal klare å ta vare på de villmarkspregede områdene på en bedre måte enn det vi gjør i dag.

Jeg synes det er bra at Miljøpartiet De Grønne har fremmet dette forslaget. Vi støtter hovedlinjene og de aller fleste forslagene som er framlagt. Jeg vil også si at den merknaden som står på side 3, som Venstres Ola Elvestuen var oppe og snakket om, er en merknad som vi absolutt slutter oss til. Men jeg tror, for å være helt ærlig, at Venstre skal være med på den merknaden, for den roser bl.a. regjeringen Bondevik II – og det å rose Bondevik II er liksom ikke den naturligste ting i verden for SV å gjøre – så jeg tror det er helt riktig at representanten Ola Elvestuen skal stå inne der. Men jeg slutter meg altså til det, og vil understreke at også vår regjering, Stoltenberg II-regjeringen, var med på å sikre INON-områdene som en betegnelse som ble brukt aktivt av forvaltningen.

Alle forslagene som SV er med på, er tatt opp, så jeg skal ikke gjøre det.

Statsråd Vidar Helgesen [11:51:31]: Jeg føler meg fristet til å ramse opp en rekke grunner til å rose regjeringen Bondevik II, men jeg skal la det være til en senere anledning.

La meg innledningsvis slå fast at Norge skal nå de nasjonale og internasjonale naturmangfoldmålene, slik Stortinget har vedtatt, senest i behandlingen av Meld. St. 14 for 2015–2016, Natur for livet, for snart et år siden. Spørsmålet representanten Hansson tar opp, om vern av de siste villmarkene, er derfor viktig.

Det er ofte en sammenheng mellom fravær av inngrep og miljøverdier i et område. Likevel er det ikke noen automatikk i dette. Regjeringen har derfor valgt å vurdere miljøkonsekvensene av tiltak i hver enkelt sak fremfor å knytte juridiske og økonomiske virkemidler direkte til de såkalte villmarksområdene. Dette gjør vi nå ved bruk av flere virkemidler. Fylkesmennene skal vurdere innsigelse i plansaker der foreslått ny arealbruk vil komme i konflikt med sammenhengende naturområder med urørt preg, og som har viktige miljøverdier. Miljøverdiene kan være både naturmangfold, økologiske funksjoner, f.eks. for klimatilpasning, og verdier knyttet til friluftsliv. Tilsvarende vurderinger gjøres også ved etablering av energianlegg.

Denne regjeringen har i begrenset grad tillatt nye inngrep i villmarksområder. For eksempel ble et omsøkt vindkraftverk, Kvitvola–Gråhøgda vindkraftverk i Engerdal kommune, avslått. Dette ville ha medført en reduksjon av inngrepsfrie naturområder på 26,6 km². Her ble de store ulempene for naturmangfold, landskap og friluftsliv lagt vekt på. I tillegg ville det få negative konsekvenser for kulturminner, kulturmiljø og reiselivsnæringen lokalt. Mange av dem som uttalte seg i denne saken, la nettopp vekt på betydningen av å oppleve urørt natur. Enkelte ganger er imidlertid samfunnsnyttene av omsøkte tiltak vurdert som så stor at inngrep likevel tillates.

Regjeringen arbeider for fullt med å gjennomføre Stortingets vedtak om vern av 10 pst. av skogarealet. Jeg regner med at noe av den skogen som vil bli vernet, også inngår i store, sammenhengende naturområder. Fravær av inngrep henger ofte sammen med at områdene har vært økonomisk vanskelig å drive skogbruk i, og sannsynligheten for at det er store miljøverdier i disse områdene, er, som nevnt, stor.

Det fremgår av naturmangfoldmeldingen at det skal etableres rutiner som sikrer at når norsk skog med viktige verneverdier er truet av skogsveibygging eller hogst, skal områdene vurderes for frivillig vern. Dette kan eksempelvis gjelde store skogområder uten tekniske inngrep.

Utarbeidelse av supplerende, fylkesvise verneplaner vil også bidra til å ta vare på urørt natur. Dette gjorde jeg rede for senest 21. februar i år, da vi diskuterte representantforslaget om behovet for nye nasjonalparker. Miljødirektoratet forbereder nå arbeidet med dette suppleringsvernet, som er ment å tette hullene i eksisterende vern. Jeg vil anta at det er størst behov for nye verneområder i lavereliggende, kystnære strøk, slik evalueringen fra Norsk institutt for naturforskning viste i 2010.

Regjeringen har satt av 6 mill. kr i 2017 til å utarbeide en miljøkvalitetsnorm for villrein i Norge og til å etablere europeiske villreinregioner. Dette er også omtalt i Meld. St. 18 for 2016–2017, Berekraftige byar og sterke distrikt, som regjeringen la frem i vinter. Miljødirektoratet har startet dette arbeidet. Det er nedsatt en ekspertgruppe

på 13 personer som skal utvikle faggrunnlag og forslag til kvalitetsnorm innen 1. desember 2017. Jeg venter at dette arbeidet vil kunne ut i råd om hvordan villreinsens leveområder kan ivaretas, slik at villreinen sikres.

I tillegg har jeg bedt Miljødirektoratet om å vurdere hvordan økologisk viktige sammenhengende arealer kan ivaretas på en god måte. Tiltaket er et ledd i oppfølgingen av stortingsmeldingen Natur for livet. De viktigste urørte områdene kan være en del av slike økologiske sammenhenger.

Den såkalt grønne infrastrukturen har i flere år vært del av internasjonal politikk på miljøområdet, og jeg vurderer nå å ta det inn i norsk politikk. Første fase skal være klar i løpet av 2017. Den vil kunne ut i en tilråding om kriterier som må ligge til grunn for utvalg av de viktigste økologiske sammenhengene i det videre arbeidet. Tilrådingen skal baseres på best mulig tilgjengelig vitenskapelig kunnskap.

Med de virkemidlene og tiltakene som jeg nå har redegjort for, mener jeg at vi ikke har behov for nye virkemidler til å fange opp nødvendige hensyn til verdifull, inngrepsfri natur.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:56:04]: Spørsmålet om å bevare den inngrepsfrie naturen er jo et planspørsmål. Det handler om hvorvidt man åpner for å bygge ned den naturen som finnes igjen, og som er villmarkspreget i noen områder, eller hvorvidt man ikke gjør det. Skal man gjøre det, må man ha godkjennelse for å gjøre det, lokale planer, som i siste instans kan avgjøres av nasjonale myndigheter. Om man får medhold eller ikke, avhenger av om Fylkesmannen gir innsigelse eller ikke, og disse innsigelsene havner på statsrådets bord – regjeringens bord – i dette tilfellet kommunalministerens bord.

Da er spørsmålet mitt: Mener miljøministeren at man ivaretar miljøhensyn bedre, dårligere eller akkurat like godt nå som det man gjorde den gangen miljøministeren også var planminister?

Statsråd Vidar Helgesen [11:57:05]: Avveiningen mellom natur- og miljøinteresser og andre viktige samfunnsinteresser gjøres i de enkelte tilfellene. Det gjøres uavhengig av om ansvaret for plansakene ligger i det ene departementet eller det andre departementet. Da de lå i Klima- og miljødepartementet – eller Miljøverndepartementet, som det da het – måtte det departementet også ta helhetshensyn. Det gjør vi nå også når vi er i dialog med både fylkesmenn og Kommunal- og moderniseringsdepartementet om de enkelte plansakene. Derfor mener jeg at plasseringen av ansvaret for plansakene ikke har betydning for den konkrete avveiningen i de enkelte sakene. Det er en helhetlig vurdering der natur- og miljøhensyn legges stor vekt på.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:58:05]: Jeg skjønner det statsråden sier om at det ikke behøver å ha betydning – eller det kan hende det ikke har betydning. Men det var egentlig ikke det jeg spurte om. Jeg tror alle skjønner at når en gir noen ansvaret for oljeutbygging – og hvordan en tar det helhetlige ansvaret for en avveining mellom sårbare områder og oljeutbygging – ville det faktisk spille en

rolle om det var Ola Borten Moe eller Bård Vegar Solhjell som satt med det siste ordet i den type saker. Helt intuitivt ville man i hvert fall tenke at det var slik.

Da er spørsmålet mitt igjen: Når statsråden nå har sittet og tross alt vært medlem av regjeringen i fire år, er det, etter statsrådets beste evaluering, slik at han mener at miljøhensynet ivaretas bedre, dårligere eller akkurat like godt gjennom disse siste fire årene som det det var den gangen Miljøverndepartementet hadde ansvaret?

Statsråd Vidar Helgesen [11:59:12]: Jeg har ikke gått inn i noen komparativ analyse av den totale porteføljen av plansaker under den rød-grønne regjeringen og under denne regjeringen, men jeg er godt kjent med at det ble gjort helhetlige vurderinger under tidligere regjeringer, og det blir gjort helhetlige vurderinger under denne regjeringen.

Så er det slik at vi skiller lag med SV når det gjelder f.eks. tilliten til kommunene og deres evne til å gjøre gode avveininger lokalt, tilliten til at kommunene er i stand til å ta hensyn til viktige nasjonale og regionale miljøverdier. Vi tror på det lokale selvstyret, og det får også gjennomslag i plansakene. For øvrig er det et utmerket samarbeid mellom kommunalministeren og meg, hvor vi har gitt føringer til fylkesmennene om kriteriene som skal legges til grunn når innsigelse vurderes, og det er et system som fungerer utmerket.

Rasmus Hansson (MDG) [12:00:28]: Ifølge statsrådets eget direktorat, Miljødirektoratet, har andelen lite berørt natur i Norge gått jevnt, trutt og ustoppelig nedover i hundre år og er i dag nede på 11 pst. – kanskje 10 pst. – av arealet. Samtidig bygges det nye veier, skogsveier subsidieres, det bygges vindparker, det bygges kraftverk i elver og bekker, det bygges hytteområder, osv., og svært mye av det skjer i områder som er lite berørt. Så er det vel og bra med 10 pst. skogvern, men dette regnestykket peker jo veldig klart i retning av at arealet urørt natur i Norge kommer til å fortsette å gå ned. Har statsråden noen målsetting, eller formening, om hvor mye urørt natur det skal være igjen i Norge i 2030?

Statsråd Vidar Helgesen [12:01:21]: Vi har jo internasjonale forpliktelser som vi forholder oss til, og som vi følger opp, som setter nasjonale og internasjonale mål for naturmangfold, og skal vi nå de målene, er vi avhengig av at områder vernes. Derfor har vi f.eks. satset betydelig på intensivering av skogvernet. Der det før sto køer av skogiere med områder for frivillig vern, har vi «avvirket» de køene på grunn av kraftig økte bevilgninger.

Så satser vi på supplerende vern av områder som vi i dag ikke har et godt nok representativt vern av. Det gjelder ikke minst lavtliggende og marine områder. Så at det er behov for vern, er det ingen tvil om, men det er altså representativiteten som er viktig, og de internasjonale målene vi er forpliktet av.

Rasmus Hansson (MDG) [12:02:20]: Det vernet statsråden snakker om, er vel og bra, men har ikke som kriterium at det skal være f.eks. minst 5 kilometers avstand til store inngrep. Svært mange av de skogvernområdene som vil komme inn under den frivillige verneordningen, vil være verdifulle, men små. Jeg henleder stats-

rådets oppmerksomhet en gang til på tallet 11 pst., eller kanskje enda mindre, når det gjelder lite berørte områder i Norge i dag. Hvilket tall synes statsråden det vil være greit at vi har i Norge i 2030? Vil det være greit at vi har 5 pst. urørte områder igjen, eller vil det være greit at vi har enda mindre områder igjen, eller har statsråden f.eks. som målsetting å beholde de 11 pst. vi har nå?

Statsråd Vidar Helgesen [12:03:13]: Med den kunnskapen som vi i dag har om hvordan det står til med naturmangfoldet globalt, har også vi et ansvar for å bidra til å verne om naturmangfoldet. Men statusen i Norge er altså klart bedre enn den utviklingen vi ser internasjonalt. Jeg tror at viktigere enn å sette et tall er det å ta tak i utfordringer vi ser. Vi varslet f.eks. i friluftslivsmeldingen i fjor at hyttebyggingen er en utfordring, ikke minst i bynære strøk, hvor vi mener at det må tas større naturhensyn fra kommunenes side, og hvor vi varslet at vi ville være villig til å vurdere en statlig planretningslinje dersom vi ikke ser en forbedring i helhetlig planlegging for hyttebygging. Den typen konkrete utfordringer må vi ta tak i. Jeg tror det er viktigere enn å sette et måltall.

Rasmus Hansson (MDG) [12:04:18]: Det er fint at statsråden er opptatt av biologisk mangfold. Det er jeg også, men jeg har forsøkt å henlede oppmerksomheten på kvaliteten ved natur som ligger langt fra tunge inngrep, og betydningen av den for store deler av det norske folk – og det friluftslivinteresserte norske folk. Så sier statsråden at han ikke er opptatt av tall i denne sammenheng. Da er det jo interessant at hans egen underliggende etat, Miljødirektoratet, opererer med tall, nemlig at nå har vi bare igjen 11 pst. natur, eller kanskje enda litt mindre, som har rimelig avstand til inngrep. Er det riktig, og kan statsråden bekrefte at det ikke spiller noen rolle for ham hvilket prosenttall av norsk areal som har stor avstand til inngrep? Spiller det ikke noen rolle for ham om det er 11 pst., 5 pst. eller 3 pst.?

Statsråd Vidar Helgesen [12:05:17]: Jeg kan avkrefte at det ikke spiller noen rolle. Men det jeg sier, er at vi heller enn å konsentrere oss om tallstørrelser og tallmål for 2030 på dette området, bør sikre at vi gjennomfører tiltakene og bruker de virkemidlene vi i dag har for å sikre representativt vern, for å sikre representative urørte naturområder, og ikke minst, som jeg var inne på i innlegget, sikrer sammenhengende naturområder, som vi f.eks. til fylkesmennene har sagt at er et kriterium som det skal legges vekt på når innsigelse vurderes. Det gjelder i plansaker, og det gjelder i energisaker. Å bruke de virkemidlene vi har for å sikre vern, er det jeg er opptatt av.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [12:06:25]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om nasjonale tiltak for å stanse forsøpling av havet og kysten (Innst. 213 S (2016–2017), jf. Dokument 8:31 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:07:05] (ordfører for saken): At marin forsøpling er et økende og stort problem, tror jeg at alle i denne salen er enige om. Problemet er globalt og har bygd seg opp gjennom mange tiår, dessverre først og fremst på grunn av menneskers ukloke holdninger, likegyldighet, men også gjennom kynisk holdning til miljøet. Jeg er glad for at både mitt eget parti, de fleste i denne salen og også regjeringa med statsråd Vidar Helgesen i spissen har engasjert seg sterkt i dette.

Vi vet at marin forsøpling blir behandlet i flere varslede stortingsmeldinger. Både havmeldinga, forvaltningsplanen for Norskehavet og avfallsmeldinga har regjeringa varslet at vil inneholde viktig politikk på dette området. Derfor har mine saksordførermerknader og forslag i stor grad pekt på at regjeringa forventes å komme tilbake i de nevnte meldingene med konkretisering og gode løsninger.

Da en gåsenebbhval lå og trykket mot fjæresteinene på Sotra i vinter, ble det starten på en nasjonal oppvåkning om marin forsøpling. Den åpenbart syke hvalen ble avlivet, og i magen hadde den ikke mindre enn 30 plastposer. Det er viktig å understreke at om myndighetenes offensive handling kommer i en tid med høy bevissthet i befolkningen om et problem, er det lettere å få forståelse for iverksettelse av nødvendige tiltak og mobilisere alle gode krefter til handling. Det er grunn til å anta at dette vil føre til økt innsats av både frivillige og profesjonelle aktører for å gjennomføre rydding av marint søppel i sjø og strandsone. En samlet komité mener derfor at i økt grad å fokusere på tiltak mot marin forsøpling også vil gjøre det nødvendig å vurdere en økning av totalrammen for ulike ordninger der denne typen aktivitet gir rett til offentlig støtte.

Kildene til plastforurensning er mange, og tiltakene som settes inn, må derfor også være mange. En samlet komité mener også at sterkere produsentansvar – både for utstyr som brukes i fiskeri- og oppdrettsnæringen, og for emballasje – kan være en riktig vei å gå, og imøteser med interesse det arbeidet regjeringa har satt i gang med en forskrift som for tida er på høring. Komiteen vil understreke at ulike ordninger for produsentansvar ikke må frata brukeren av varer ansvar for forsvarlig bruk og forsvarlig avfallshåndtering av produktet.

Komiteen merker seg at prøveordningen «Fishing for Litter», der fiskefartøy samler opp og leverer søppelet de får i fangstredskapene, har ført til at 48 tonn avfall er levert til mottakene i Tromsø, Ålesund og Egersund i 2016. Fiskerne får dekket kostnadene ved dette, men det innebærer ikke en belønningsordning. Komiteen ber regjeringa vurdere nærmere, i forbindelse med stortingsmeldinga om avfall og sirkulær økonomi, hvorvidt denne ordningen bør utvides til også å bli en belønningsordning.

Vi har også merket oss at det i mitt eget hjemfylke, Møre og Romsdal, er innledet et samarbeid mellom et

offshorerederi og et firma som vil satse på storskala rydding av avfall i sjøen. Komiteen finner dette tiltaket interessant og understreker viktigheten av at eksisterende støtteordninger brukes – og om nødvendig utvides – for å sikre at konseptet fullfinansieres som et pilotprosjekt.

«Fishing for Litter»-funn og strandryddingsaksjoner dokumenterer at både fartøy i trafikk på den norske kysten, fiskere og havbruksnæringen står for en del av forurensningen. En god del av søpla kommer også fra passerende skip som finner det praktisk å kaste søppel over bord, i stedet for å ta det med til mottaksanlegg på land, og mye er også langtransportert med havstrømmene. Igjen er problemet mangfoldig, og løsningene må også være det.

I budsjettforliket i fjor høst ble det etablert en tilskuddsordning for å øke innsamlingen av kasserte fritidsbåter. Jeg vil understreke at denne ordningen må komme på plass raskt. At kunstgressbaner også er en kilde til marin forsøpling, var vel de færreste av oss klar over. Det er viktig å erstatte gummigranulatene som er vanlig å bruke, med mer miljøvennlig materiale.

Svært mye av dette forventer vi at er tatt opp i nevnte stortingsmeldinger. En konkret bestilling er å få framlagt en sak om endring av forurensningsloven, slik at kommunene får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr i forsøplingssaker.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene som Kristelig Folkeparti er en del av.

Presidenten: Representanten Rigmor Andersen Eide har tatt opp de forslag hun refererte til.

Åsmund Aukrust (A) [12:12:35]: Først takk til saksordføreren for godt arbeid med saken, og for det jeg syns var et veldig godt innlegg her i stad. Det er lett å slutte seg til det meste av det som ble sagt.

Jeg vil også takke Miljøpartiet De Grønne for å ha fremmet dette forslaget. Dette er jo ikke det første forslaget Miljøpartiet De Grønne har fremmet om forsøpling av hav, jeg syns det er bra de har satt den saken på dagsordenen her. Forsøpling av havene våre er et av våre aller største miljøproblemer. Snart vil det være mer plast enn fisk i havet.

Saksordføreren nevnte bildet av hvalen full av plastposer, som gjorde så stort inntrykk på oss alle. Det ble enda en sterk illustrasjon på at dette er et alvorlig problem som stadig går i feil retning. Norge, som en stor kyst- og havnasjon, bør ta et spesielt ansvar internasjonalt for å være med og løse problemet. Det er til slutt bare gjennom internasjonalt arbeid dette problemet kan løses, for søpla kjenner ikke landegrensene. Vi får slite med andres forsøpling, og andre får problemene med vår. Problemet er stort og vanskelig å løse, men det er ingen unnskyldning for ikke å gjøre noe. Tvert imot – det at problemet er stort, er en grunn til å gjøre mye. All forsøpling kommer fra et sted. Vi må gjøre det vi kan for at det ikke skal komme fra Norge, og at vi rydder opp i det vi har vært med på å bidra til.

Dette er, som jeg sa tidligere i innlegget, ikke den første saken om dette som Stortinget behandler i denne perioden, det har vært flere. Opposisjonen er stadig utålmodig, og det har blitt gjort flere konkrete vedtak. Blant annet er det kommet forbud mot å ha mikroplast i kosmetikkprodukter. Dessverre kan vi ikke se at de vedtak som er gjort, har blitt fulgt ordentlig opp.

For et par uker siden møtte Vidar Helgesen i spørretime, hvor det store temaet ble plastforsøpling. Han svarte godt på problemsituasjonen, men hadde få tiltak å komme med, bortsett fra å vise til at de arbeidet med en avfallsmelding. Problemet er at den meldingen kommer så sent i perioden til denne regjeringen – helt på tampen av de fire årene – at Stortinget ikke rekker å behandle det før valget. Det kan virke som at regjeringen planlegger å utsette tiltak til det har kommet en ny regjering.

Så til noen av de konkrete forslagene som vi i dag behandler. Ordningen «Fishing for Litter» har vært en stor suksess. I fjor ble det samlet inn 48 tonn avfall som ble levert inn til mottakene i Tromsø, Ålesund og Egersund. Dette viser et stort samfunnsansvar blant fiskerne, som ikke får betalt for det, men de får dekket kostnadene. Arbeiderpartiet fremmer i dag, sammen med Senterpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne, forslag om å utvide ordningen til en permanent belønningsordning langs hele kysten. Det vil kunne stimulere til enda større innsats, men det forutsetter selvsagt at det er god infrastruktur for å håndtere den søpla man får inn.

For å rydde kysten vår gjøres det i dag en stor frivillig innsats av folk som gjør den store jobben på dugnad. Man finner lag og foreninger, skoler og barnehager og folk som på eget initiativ bruker haugevis av timer på å rydde opp. De fortjener stor anerkjennelse og takk for den jobben de gjør. Samtidig bør vi diskutere hvordan vi kan stimulere til enda mer bruk av frivillighet, og hvordan vi kan gjøre det mer systematisk. Det har Arbeiderpartiet forventninger om at skal belyses i den meldingen som skal komme.

Norske kommuner langs kysten har et stort ansvar for opprydding og for å forebygge at det kommer avfall fra kysten. Da må de også ha muligheten og virkemidlene til å gjøre noe med det. Miljødirektoratet har foreslått å utvide sanksjonsmulighetene til kommunene, bl.a. skal kommunene kunne gi gebyrer. Arbeiderpartiet står sammen med en del andre partier om at kommunene i dag skal kunne få den muligheten.

Med det tar jeg opp det forslaget Arbeiderpartiet har fremmet sammen med Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Åsmund Aukrust har tatt opp det forslaget han refererte til.

Odd Henriksen (H) [12:16:55]: Plast og plastavfall i havet er et stort problem. Takk til saksordføreren for en god gjennomgang av de utfordringene vi står overfor.

Historien om Norge er historien om hvordan vi har brukt havet og forvaltet de enorme ressursene som finnes på sjødyppet. Vi er en av verdens fremste sjønasjoner, vi har forvaltet olje- og gassressursene våre klokt, og vi har en moderne handelsflåte som gir oss store inntekter ved å frakte varer miljøvennlig på havet. Sjømaten vår er ren og gir oss gode konkurransefortrinn, og vi mener at det tilhører forvalteransvaret å beholde en ren kystlinje. Derfor er vi opptatt av at vi må gå foran i innsatsen for et renere hav.

En rapport fra World Economic Forum anslår at det havner ca. 8 mill. tonn plast i havet hvert år. Rapporten anslår en firedobling av plastforsøplingen innen 2050. Det er en alvorlig miljøutfordring.

Hvor mye plast som er i omløp, og hvor stor andel fossil plast, fornybar plast og forholdstallet for resirkulering mv.

er i stor utstrekning ukjente størrelser. Det er behov for mer kunnskap om norske forbrukeres og norsk næringslivs bruk av plast. Det er viktig at vi får analysert det, og at det også blir tatt opp i meldingen som skal komme om sirkulær økonomi.

Det er mange miljøutfordringer knyttet til plast. Det trengs løsninger både for å redusere forsøplingen, for økt bruk av resirkulert plast og for å redusere klimagassutslipp knyttet til produksjon av plast. Dette kan gi nye muligheter for innovasjon, nyetableringer og grønn vekst. Norge har store biomasseressurser og kan skape flere jobber og muligheter for biomasseindustri i Norge. Det finnes allerede fullgode fossilfrie alternativer til fossil plast, men høye kostnader og regelverk som ikke premierer fossilfrie løsninger, hindrer videre utvikling. Derfor trengs det en ny politikk og politiske virkemidler for å sikre at fossilfrie plastløsninger kan vinne i konkurransen.

Det er et viktig prinsipp i avfallshåndteringen at forurenser skal betale. Når det gjelder marin forsøpling, settes dette prinsippet under press fordi mesteparten av forsøplingen er et globalt problem og krever internasjonale løsninger. Vi mener at vi trenger strengere internasjonale reguleringer for å forsterke den internasjonale satsingen. Det er med glede vi konstaterer at Norge er pådriver i internasjonalt arbeid med å redusere omfanget av plast som er i havet. Norge fremmet en resolusjon om marin plastforsøpling og mikroplast som ble enstemmig vedtatt under FNs miljøsamling i Nairobi i Kenya i 2014.

Regjeringen har et sterkt engasjement i denne saken, og det jobbes aktivt med den. Nå i vår vil den komme opp, og vi kan få diskutere disse problemstillingene der de hører hjemme, når vi skal diskutere forvaltningsplanen for Nordskehavet, den varslede stortingsmeldingen om avfallspolitikk og sirkulær økonomi og stortingsmeldingen om hav i utenriks- og utviklingspolitikken. Jeg tror også at vi kan bidra, når vi snakker om utviklingsarbeid, og ta med oss den kunnskap og kompetanse som vi har om avfall og avfallshåndtering, til de land som trenger vår bistand i årene som kommer. Dette med å håndtere avfall og si at avfall er en ressurs – ikke bare et problem, men ressurser på avveier – må vi ta med oss i arbeidet som skal gjøres både nasjonalt og internasjonalt. Det at vi kan innarbeide det i bistandsarbeidet vi skal gjøre, tror jeg også blir viktig.

Det er mange tiltak som må gjøres, det er mange systemer som må sys sammen. Vi tror det er viktig at det blir gjort gjennom de utredningene som nå kommer. Så får vi håpe at meldingene kommer, at vi får behandlet dem på en god måte, at vi får tiltakene til behandling og sett dette i sammenheng, slik at vi får tatt de gode beslutningene som er nødvendig, og at vi også er med på å redusere utslippene som allerede er både nasjonalt og internasjonalt.

Det blir viktig å fokusere på hvordan vi skal få helheten i bruken av plast, for plast er et produkt som brukes mye, og som har gitt oss mange fordeler. Nå ser vi konsekvensen av at vi ikke har hatt en god nok politikk for å håndtere dette avfallet over tid, og det må vi gjøre noe med.

Det blir viktig å iverksette tiltak for å stimulere til rydding av plast som allerede er kommet i havet. Vi ser til vår glede at mange aktører jobber aktivt med det, og det burde være mulig å få til gode prosesser rundt det.

Mesteparten av forslagene vil vi komme tilbake til når de tas opp i forbindelse med de sakene som regjeringen har meldt at kommer. Vi tror det er fornuftig at vi diskuterer

løsninger i de prosessene som kommer rundt avfallsmeldingen og de andre meldingene vi skal behandle her i Stortinget.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [12:22:16]: Økt kunnskap om marin forsøpling og mikroplast har også gitt oss økt bekymring for hvilke problemer dette skaper i naturen. Forsøpling av det marine miljøet er en stor utfordring, både nasjonalt og internasjonalt.

Fremskrittspartiet er bekymret for hvilke miljøproblemer dette skaper for dyr og planteliv. I Norge utgjør forsøpling og opphoping av plast – både på strender, langs kysten, i havet og på havbunnen – et hurtigvoksende miljøproblem. Det trengs større aksjoner i regi av kommuner, friluftsråd og andre for å fjerne søppel både på strender og på mange utilgjengelige lokaliteter. Det offentlige må i samarbeid med lokale krefter sikre at rydding skjer.

Samtidig – når man fokuserer på dette nasjonalt – er det ingen tvil om at for å få til en langsiktig og permanent løsning når det gjelder bekjempelse av plast og mikroplast, må det også jobbes internasjonalt. Det er ingen tvil om at Norge som en vesentlig fiskeri-, oppdretts- og kystnasjon har store forpliktelser for å opprettholde et rent hav i all framtid. Alt annet vil skade oss som nasjon, og det vil skade alt av fauna og flora som er der ute. Jeg tror vi alle skal ta inn over oss og være enige om at plast og mikroplast er kanskje den største miljøforurenseren som vi har, globalt sett, i verden i dag.

Fremskrittspartiet vil vise til det viktige arbeidet som Hold Norge Rent utfører, ved å engasjere og ved å mobilisere til bl.a. den årlige strandryddingen rundt om i hele landet. I år går denne strandryddingen av stabelen lørdag 6. mai og arrangeres med dette for syvende året på rad.

Fremskrittspartiet ønsker å styrke og støtte tilskuddsordninger for private oppryddingstiltak mot marint søppel. Siden 2014 har Fremskrittspartiet, sammen med samarbeidspartiene, fått gjennomslag for å øremerke midler til tiltak mot marin forsøpling. Bare for 2017 er det bevilget 35 mill. kr, som private, statlige, kommunale og fylkeskommunale bedrifter, frivillige organisasjoner og foreninger og ideelle stiftelser kan søke om. Det viser at vi tar problemet på alvor, og vi har mer enn doblet beløpet siden i fjor.

Jeg har ikke vært innom – og pratet om – vrakpantordninger for småbåter, som nå er under utarbeiding. Det er klart at det vil også kunne være med på å redusere forsøplingen av plast og mikroplast i havet.

Dette har vært og vil bli et prioritert område for dagens regjering, for jeg tror samtlige av de partiene som utgjør denne – la oss kalle det – koalisjonen, er veldig klar over at dette er verdens største miljøproblem, og vil bli det i lang tid framover.

Marit Arnstad (Sp) [12:26:24]: Jeg vil gjerne gi litt ros til forslagsstilleren, som har fremmet et godt og viktig forslag som ga oss muligheten til å få diskutert en rekke ting knyttet til marin forsøpling og forsøpling av hav og kyst. Senterpartiet støtter mange av forslagene.

Dette er en alvorlig problemstilling, men det som på en måte er oppmuntrende, er at det er mye som er mulig å gjøre, og at mange av de tingene som er mulig å gjøre, heller ikke er veldig kostbare. Både spørsmålet om returordninger, «Fishing For Litter», panteordninger og den type ting

og også muligheten for kommunene til å bøtelegge er ting som gjør at man kan få gjort noe på dette området uten at det trenger å koste veldig mye penger.

Så er det klart, som enkelte har sagt, at det sjølsagt er avhengig også av et internasjonalt samarbeid, men la oss nå ikke skyve de nasjonale problemstillingene over i det internasjonale samarbeidet, for her må det være et samvirke mellom det vi gjør nasjonalt, og det vi gjør internasjonalt. Og det er mange enkelttiltak som kan iverksettes nasjonalt.

Dessverre er det slik at ikke så veldig mange av forslagene får flertall. Høyre og Fremskrittspartiet skal vente på alle de meldingene som skal framlegges, og Kristelig Folkeparti og Venstre veksler, slik at den ene hopper av ulike forslag, så regjeringen slipper å lide noe nederlag i Stortinget. Det er jo en strategi etter hvert. Det er litt sørgelig at den strategien rammer et forslag som dette, for det er ikke sikkert at vi kommer til å få diskutert denne spørsmålsstillingen i sin fulle bredde før stortingsferien er ferdig. Hvis det er slik at regjeringen fastholder at meldingen om avfall og sirkulær økonomi ikke blir framlagt før i juni, blir det ingen behandling i Stortinget. Da er det bare et spekulativt grep fra regjeringen for å kunne si at en har lagt fram en melding, mens meldingen blir trukket tre uker etterpå. En melding som legges fram i juni 2017, rett før et stortingsvalg, kommer til å bli trukket når vi går fra hverandre den 21. juni. Den kommer ikke til å bli behandlet. En kommer til å være nødt til å fremme en slik melding på nytt, den som eventuelt sitter i regjering til høsten.

Så er det riktig at vi kan drøfte det i tilknytning til forvaltningsplanen for Norskehavet, og vi får prøve å bruke den muligheten så godt vi kan. Men reelt sett er det ikke den meldingen, det spørsmålet, som omfatter hele denne problemstillingen. Den omfatter forvaltningsplanen for en del av de norske havområdene.

Det er riktig at stortingsmeldingen om hav har en del av disse problemstillingene inne. Den skal ikke behandles i miljøkomiteen i det hele tatt, den skal behandles i næringskomiteen. De hundre millionene en har satt av der, har en tatt rett fra bistandsbudsjettet. Det er bistandspenger som skal brukes til internasjonalt samarbeid.

Det som er slett her, er at regjeringen i realiteten fratar oss den helhetlige muligheten vi burde få til å diskutere disse problemstillingene i denne sesjonen. Det er sørgelig. Men desto viktigere er det at Miljøpartiet De Grønne fremmet dette Dokument 8-forslaget, og at en også fikk muligheten til å vurdere en del av de konkrete tiltakene som er mulig å gjennomføre. Som sagt er Senterpartiet positive til flere av dem, og vi synes det er synd at ikke flere av forslagene også kan oppnå et flertall i denne sal i dag.

Jeg tar opp det forslag som Senterpartiet har fremmet sammen med Miljøpartiet De Grønne, som det er naturlig for meg å ta opp.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp det forslag hun refererte til.

Ketil Kjenseth (V) [12:30:20]: Også Venstre vil rose representanten Rasmus Hansson fra De Grønne for å ha fremmet dette forslaget. Det er jo ikke slik som representanten Arnstad hevder, at dette er den eneste anledningen vi har til å diskutere marin forsøpling. Venstre har brukt denne perioden til bl.a. å få vedtatt et forbud mot mikro-

plast i kosmetikk. Vi har fått på plass en handlingsplan mot mikroplast. Vi har fått gjennomslag for en vrakpantordning for båter. Det er etablert en tilskuddsordning for tiltak mot marin forsøpling, og det er lagt på fra 10 mill. kr til 35 mill. kr til den ordningen. Så det er slik at vi utvikler dette i takt med et stadig økende problem.

Hvert år havner det flere millioner tonn søppel i verdenshavene. I Norge er det over 8 000 tonn søppel hvert år. Det er store dimensjoner vi snakker om. Noe av det er vi delaktig i selv, ved at vi enten kjøper for mye eller kaster for mye før vi har fått brukt det. Industrien står for en vesentlig del, og vi skal huske på at landbruket også står for en vesentlig del av forsøplingen.

På 1970-tallet hadde vi en stor mjøsaksjon i Norge for å rydde opp i forsøpling av Mjøsa. Dette handler jo også om innsjøer. For to uker siden stilte jeg spørsmål til statsråden om vi har noen overvåking av plast og mikroplast i f.eks. Mjøsa. Statsråden svarte i forrige uke at det finnes ikke per i dag. Jeg forstår at det er en utfordring å utvikle slike overvåkingsprogrammer, men det er en del av det vi må bidra med for å få kontroll over situasjonen.

Flere ordninger og forslag har vært nevnt her. En ordning som jeg ikke har hørt så mye diskusjon om, er en merkeordning av f.eks. plast, slik at vi kan spore dem som etterlater seg plast i havet f.eks., og at vi da kan bruke det som et virkemiddel for å ilegge gebyrer og bøter, slik som det blir flertall for her.

Venstre støtter at vi ber regjeringen særskilt belyse hvordan gratis levering av marint avfall bør organiseres, og fremme en sak om endring av forurensningsloven, slik at kommunene får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyrer i forsøplingssaker. Det vil gjelde for kysten og havet, men også for fjorder og elver i like stor grad.

Så er det flere ordninger som vi vil fortsette å diskutere, og som nevnt er flere av de større meldingene en viktig anledning til å legge en langsiktig strategi og plan. Dette er ikke anledningen for å diskutere hvordan vi skal bruke penger. Det må vi gjøre i forbindelse med statsbudsjett, og vi kan kompensere litt i revidert. Men det er et ansvar som tilligger Stortinget å få på plass penger både til bedre overvåking og til en rekke ulike ordninger, og å styrke ordninger for opprydding, for vi ser i dag et stort ønske om å bidra. Det å mobilisere frivilligheten er også en viktig del av jobben.

Presidenten: Ønsker representanten Kjenseth å ta opp forslaget?

Ketil Kjenseth (V) [12:34:07]: Jeg vil på vegne av Venstre ta opp det forslaget vi har fremmet sammen med SV og Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Ketil Kjenseth har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:34:28]: Naturen er truet fordi folk og næringsdrivende behandler havet som en gedigen bossplass. Tanken virker å være at så lenge det er ute av øye, er det ute av sinn. Den som har skrevet best om dette – og siden den nå nærmer seg påske, kan jeg likeså godt komme med en anbefaling til påskelektyre – er en fyr som heter Frank Schätzing. Han har skrevet boken Svermen, om hvordan naturen slår tilbake mot oss fordi vi

behandler den på en så bedriten måte. Det gjør vi også med havet, som sagt.

Jeg vil bare begynne – siden dette er dagen for å være raus – med å si til statsråden at Norge hargjort en god jobb med å sette spørsmålet om forsøpling av havene våre på den internasjonale dagsordenen. Men rausheten min strekker seg så langt, for når det kommer til den hjemlige politikken, er den tafatt. Det er symptomatisk at når regjeringen legger fram en havmelding, så evner de å prioritere internasjonal satsing på bekjempelse av plast i havet ute i resten av verden, men de evner altså ikke å legge fram en stortingsmelding som tar dette problemet på alvor her hjemme. Tvert imot får vi beskjed om at det vi skal gjøre ute, det klarer vi å behandle ferdig her på Stortinget før påske, men det som handler om å feie for egen dør, noe som er et godt prinsipp når det gjelder boss, leveres så sent til Stortinget at vi etter alle solemerker ikke får behandlet det for sommeren.

Fredag varslet statsråden at det blir satt i gang et bistandsprogram, og den internasjonale innsatsen skal trappes opp og videreføres. Det er bra, men i Norge kommer politikken for sent. Dette står i sterk kontrast til hva mange andre land gjør. Allerede i fjor, på generalforsamlingstoppuken i FN, ga USA beskjed om at de hadde som ambisjon å halvere plastutslippet til sjø innen 2020. Frankrike har allerede forbudt plastposer. Dette er bare noen eksempler på hvordan andre land tar konkrete grep, men der vi i Norge blir sittende på grunn av at regjeringen ikke leverer på opprydding og feiing for egen dør.

Jeg synes det er synd at ikke statsråden, når han ser at han selv ikke evner å levere politikk tidnok til Stortinget, signaliserer overfor Stortinget at flere av forslagene som er fremmet på prisverdig måte av Rasmus Hansson, er noe man burde kunne slutte seg til allerede nå. For dette er forslag som er utredet av Miljødirektoratet, og som har gjennomgått høring, og som det burde være mulig å støtte allerede nå.

Jeg er glad for at det her i Stortinget i dag blir flertall for et overtredelsesgebyr, så kommunene får mulighet til å bøtelegge dem som kaster boss i naturen. Jeg synes det er verdt å vise til at Stortinget, i forbindelse med friluftsmeldingen, ga klar beskjed om at vi ønsker at kommunene skal få mulighet til å gebyrfinansiere opprydding i strandsonen og i friluftsområder over renovasjonsgebyret. Men det er ikke flertall for et pantesamarbeid med Norden. Det er ikke flertall for at «Fishing for Litter» skal bli en belønningsordning som skal videreføres og styrkes. Det er ikke flertall for en produsentansvarsordning. Det er ikke flertall for en økning i pant på flasker, selv om den har stått i ro i flere tiår. Det er ikke flertall for uttesting av flere alternativer til gummi og plast på kunstgressbaner.

Og det er verdt å nevne, siden Kjenseth nevnte at de hadde fått flertall for å forby mikroplast i kosmetikk: Nei, Stortinget har bedt regjeringen komme tilbake med en sak til Stortinget «med sikte på» å forby mikroplast i kosmetikk. Men regjeringen fremmer den så sent at Stortinget ikke kommer til å få innført det som flertallet og et enstemmig storting ba om, nemlig et forbud mot mikroplast i kosmetikk. Sånn går det når man innsetter dem som er tregest i klassen og dårligst til å gjøre en opprydding, til å styre landet. Da går det dessverre sånn at man er verdensmestre ute i verden, men ikke når opp i norgesmesterskapet i opprydding i det hele tatt. Det er synd for miljøet.

Så tar jeg opp de forslagene SV står alene om, og forslaget vi står sammen med Miljøpartiet De Grønne om.

Presidenten: Da har representanten Heikki Eidsvoll Holmås tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:39:50]: President – og kjære storting! La oss nå lære denne leksa snart: Når vi produserer syntetiske stoffer som ikke lar seg bryte ned i naturen, og gjør dem veldig nyttige i all mulig slags produksjon over hele verden, og så dumper dem i naturen, bygger vi opp et problem som til slutt blir gigantisk – og veldig, veldig kostbart å løse. Plastproblemet er et strålende eksempel på noe vi har sittet stille og sett komme i tiår etter tiår. Det har vært en selvfølge at det som nå skjer, ville skje, og jeg håper at vi nå etter hvert kan bestemme oss for at vi ikke vil gjøre dette flere ganger.

Så er det en fin ting at storting og regjering nå ser alvorret. Det er litt sørgelig at det skyldes en nebbhval som tilfeldigvis strandet på Sotra. Jeg er redd for at engasjementet ikke hadde vært helt det samme uten den hvalen. Men la nå gå, nå er vi kommet til den samme fasen som vi er i i klimaspørsmålet. Erkjennelsen av at problemet er stort, er der, de verbale løftene om å gjøre mye er der, og tiltakene er overhodet ikke i samsvar med størrelsen på det problemet som vi blir nødt til å løse. Plastproblemet kommer til å bli mye større før det blir mindre, fordi det går for sakte.

Jeg gir anerkjennelse til regjeringen for å ville ta tak i mange av de problemstillingene og tiltakene som vi foreslår sammen med flere andre partier i denne saken, men noterer altså, i likhet med flere andre talere, at de konkrete tiltakene fra regjeringens side varsles i meldinger som kommer så sent at det i beste fall er ytterst tvilsomt hvorvidt de i det hele tatt blir gjennomført av denne regjeringen. Det er jo det beste – eller verste, ettersom man velger – målet man kan få på regjeringens egentlige vilje til å gjøre noe med et problem de sier er veldig stort. Kristelig Folkeparti og Venstre må ta sin del av ansvaret for at vi etter fire år altså er kommet i den situasjonen, med det som Fremskrittspartiets representant fortjenstfullt påpeker sannsynligvis er det nest største forurensningsproblemet i verden etter klimaproblemet. Dette er vi helt enige om, representanten Fredriksen og jeg.

Vi har lagt fram forslag om tiltak som blir nedstemt. Å utvide «Fishing for Litter» er et forslag som støttes av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, men regjeringssiden stemmer det altså ned, med hensyn til at de kommer med det samme forslaget senere. Dette er en litt trist variant av og et trist eksempel på hvordan politikk foregår på Stortinget, og ikke burde foregå.

Vi foreslår å innføre en produsentansvarsordning for utstyr som brukes i fiskeri- og oppdrettsnæringen, som er de næringene som virkelig ligger syltynt an hvis ikke plastproblemet i norske farvann kommer under kontroll veldig fort. Men regjeringssiden stemmer ned dette forslaget fordi de vil utrede det.

Vi foreslår opptrapping av tilskudd mot marin forsøpling. Her nøyer komiteen seg med en merknad med ordlyden «økt fokus på tiltak mot marin forsøpling også vil gjøre det nødvendig å vurdere en økning av totalrammen for ulike ordninger der denne typen aktivitet gir rett til offentlig støtte» – altså ikke voldsomt handlingsrettet.

Vi er kritiske til at så mye viktig politikk stemmes ned når det kunne vært stemt fram, og det kunne vært satt kraft bak tiltakene. Så er vi glad for at Stortinget i hvert fall erkjenner problemet, men det er ingen tvil om at Stortinget kommer til å måtte møtes mange ganger til for å diskutere tiltak mot plastproblemet, i en helt annen størrelsesorden og med et helt annet tempo enn det vi diskuterer nå.

Da tar jeg opp forslagene nr. 9 og 10, fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Vidar Helgesen [12:44:52]: Plast er et viktig materiale i dagens samfunn, som flere har vært inne på, men det bidrar også til veldig store miljøutfordringer. Store mengder plast ender hvert år opp i naturen, ikke minst som marin forsøpling.

Vi skal også huske at produksjon og forbrenning av plast fører til betydelige klimagassutslipp. Marin forsøpling og spredning av mikroplast er en trussel mot dyrelivet i havet og langs kysten, mot verdens sjømatressurser og mot menneskers bruk av kyst- og havområdene. Dette er noe regjeringen er svært opptatt av og følger aktivt opp.

Plastavfall blir transportert med havstrømmene mellom land og kontinenter, og mer enn halvparten av plastavfallet kommer fra et fåtall land i Asia. Det er derfor nødvendig å arbeide internasjonalt. Norge bidrar til å sette problemet på dagsordenen og få frem kunnskap og vedtak i FNs miljøforsamling. Etter forslag fra Norge gjennomføres det en internasjonal utredning om behovet for styrket samordning og utvikling av internasjonal regelverk, herunder om det bør utvikles en ny global juridisk bindende avtale. Og vel å merke: Dette gjorde vi lenge før «plasthvalen» skylte i land på Sotra.

Vi oppretter også et bistandsprogram på 100 mill. kr til tiltak for reduksjon av avfallsmengder og bedre avfallshåndtering og andre tiltak for å redusere marin forsøpling. Norge har tatt initiativ til en nordisk satsing mot marin forsøpling av mikroplast. Det foregår også et viktig samarbeid med landene rundt Nordøst-Atlanteren gjennom en regional handlingsplan mot marin forsøpling. Og vi vektlegger dialog med EU om dette temaet.

God avfallshåndtering er det mest effektive tiltaket mot plastforsøpling. Det må også ryddes opp i den forsøplingen som allerede finnes. Selv om avfallssystemet i Norge fungerer godt, er det behov for ytterligere tiltak for å begrense plastforsøplingen. Det er ikke minst behov for virkemidler mot spredning av mikroplast.

Miljødirektoratet har utarbeidet tiltaksvurderinger med en rekke konkrete forslag. Disse tiltaksvurderingene og den økende kunnskapen på området har gitt oss et styrket grunnlag for handling. Disse tiltaksvurderingene ba vi altså om fra regjeringens side – igjen – lenge før Sotra-hvalen gjorde dette til et stort nasjonalt tema.

Flere av de tiltakene som foreslås i representantforslaget i dag, følges allerede opp. Det er altså helt feil når det påstås at det skjer lite, og at vi venter på utarbeidelsen av stortingsmeldinger.

Jeg har bedt Miljødirektoratet utarbeide forslag til en produsentansvarsordning for utrangert utstyr fra fiskeri- og oppdrettsnæringen. Hensikten er å gi produsenter og

importører et ansvar for produktene gjennom hele livsløpet, også når det har blitt avfall.

Miljømyndighetenes pilotprosjekt «Fishing for litter» er et prosjekt der fiskere samler opp og leverer inn avfall de får i fiskeredskaper under sitt ordinære fiske. De bidrar med frivillig innsats og leverer avfallet kostnadsfritt i noen utvalgte havner. Jeg har bedt Miljødirektoratet utrede et system som bygger videre på dette prosjektet, som skal sikre at fiskere og andre kan levere inn slikt avfall gratis.

Jeg viser til at komiteens flertall mener det bør vurderes å innrette ordningen som en belønningsordning. Det mener jeg ikke er en hensiktsmessig måte å løse avfallsproblematikken på.

Nedbryting av plast i havet er den største kilden til mikroplast i havet. I tillegg kommer en rekke landbaserte kilder. I Norge er slitasje fra bildekk den største. Mikroplast fra kunstgressbaner, maling, vedlikehold av båter og skip samt syntetiske tekstiler er også sentrale kilder. Jeg har bedt Miljødirektoratet utrede virkemidler for veivasking og mulige renseløsninger som kan fange opp mikroplastartikler i de mest trafikkerte områdene. Direktoratet skal også utrede hvordan vi kan redusere spredningen av gummigranulat fra kunstgressbaner, samt muligheten for å erstatte dem med mer miljøvennlige alternativer.

Komiteen viser til at kommunene bør få hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr i forsøplingssaker. Dette arbeidet er vi godt i gang med. En ny hjemmel for dette i forurensningsloven er til vurdering i departementet.

Jeg er opptatt av å redegjøre for Stortinget om dette viktige temaet, for vi har altså satt i gang arbeidet med en rekke tiltak. I vårsesjonen skal jeg legge frem en stortingsmelding om oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet, hvor status for marin forsøpling i norske havområder vil bli grundig gjennomgått. Vi har også varslet at vi kommer med en helhetlig plaststrategi i stortingsmeldingen om avfallspolitikken og sirkulær økonomi. Det betyr ikke at tiltakene avventer disse meldingene, men stortingsmeldingen om avfallspolitikken og sirkulær økonomi er et naturlig sted for en helhetlig plaststrategi, og derfor arbeider vi med det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [12:49:42]: Vi ser fram til å få forvaltningsplanen. Jeg kan minne om at det var noe som regjeringen i utgangspunktet ønsket å avlyse, men Stortinget krevde å få en forvaltningsplan i løpet av perioden. Vi vil være beredt til å diskutere forsøpling av havene i forbindelse med den meldingen, men jeg ser for meg at vi kan få en litt lignende diskusjon som den i dag, at man peker videre på avfallsmeldingen.

Da statsråden møtte i spørretimen, fikk han en rekke konkrete spørsmål. I hvert eneste svar pekte han på avfallsmeldingen. Det mest konkrete han sa, var at – da Marit Arnstad stilte spørsmål om det kunne være aktuelt å legge fram meldingen så tidlig at Stortinget kunne få behandlet den, som det jo var et stort ønske om, og alle partier, med unntak av Høyre og Fremskrittspartiet, skriver det i sine merknader – det var han «villig til å se på», og han skulle se videre på om det var mulig. Så mitt spørsmål er: Har statsråden sett videre på dette – og vil det være mulig å få behandlet stortingsmeldingen før denne stortingsperioden er over?

Statsråd Vidar Helgesen [12:50:39]: Jeg har gått nøye inn i dette og mener at hvis vi skal ha en melding som er kunnskapsbasert, hvor de nødvendige utredningene gjøres, i stedet for å komme med mer symbolpolitiske tiltak, trenger vi tid, som gjør at vi ikke kan legge den frem før i slutten av mai eller i juni. Det betyr at den ikke kan behandles i denne perioden.

Men mens jeg har gjort den vurderingen, har jeg også sparket i gang Miljødirektoratet, som jeg nevnte i innlegget, med en rekke konkrete tiltak som de nå skal utarbeide forslag til – produsentansvar for fiskeri- og oppdrettsnæringen, system for vederlagsfri levering av marint avfall i havn, tiltak mot utslipp av biofilmbærere fra avløpsanlegg, virkemidler for økt veivasking, renseløsning for mikroplast i overvann fra veier, tiltak for å redusere spredning av gummigranulat fra kunstgressbaner, forskrift om forurensning fra småbåthavner. En rekke tiltak er underveis.

Åsmund Aukrust (A) [12:51:40]: Statsråden advarer mot symbolpolitiske tiltak og mener at hvis det er noe som opposisjonen foreslår nå, så ville det være symbolisk. Vel, da vet jeg ikke hva jeg skal kalle det å legge fram en melding som man vet kommer til å bli trukket, og som ikke vil bli behandlet før ny regjering er på plass, men det er i alle fall symbolpolitikk fra statsråden og regjeringens side.

Da er mitt spørsmål veldig konkret, og det handler om et vedtak som Stortinget gjorde 23. mai 2016, hvor man ba om at Stortinget får en sak om å forby mikroplast i kosmetikk. Hvis jeg da forstår statsråden rett, mener han dette er noe som vil bli lagt inn i avfallsmeldingen og derfor ikke vil kunne bli vurdert før høsten 2017 når eventuelt en ny regjering er på plass. Mener statsråden at det er en god gjennomføring av et vedtak Stortinget gjorde 23. mai 2016?

Statsråd Vidar Helgesen [12:52:31]: La meg først si at når det gjelder mikroplast, er det viktig å ha klart for seg hva som er de største kildene. Den største kilden er altså plast som driver rundt i havet, som ligger på strendene, og som slites mellom sand og steiner og saltvann og blir til mikroplast og skylles tilbake.

Fra landjorden er det slitasje fra bildekk, det er granulat fra kunstgressbaner, det er fleeejakkene våre, det er forurensing fra maling og ganske langt ned på listen kommer altså mikroplast fra kosmetikk. Så det er en grunn til at vi ønsker å se disse tingene i sammenheng og sette inn innsatsen der det betyr mest.

Et annet viktig hensyn, særlig når det gjelder kosmetikk, er at vi produserer ikke veldig mye kosmetikk her i landet. Dette er et tema som egner seg for europeisk lovgivning. Det vil være EØS-relevant, og derfor er dette et tema vi er i dialog med EU om – for øvrig også sammen med våre nordiske naboer.

Ola Elvestuen (V) [12:53:46]: Det var egentlig det siste spørsmålet som gjorde at jeg tok ordet, for vedtaket fra Stortinget er ikke en vurdering av om vi skal ha et forbud mot mikroplast, det er at vi skal ha det, og det er det som må være saken. Det handler om hvordan vi skal få dette til. Selv om Norge ikke er noe stort produsentland, har også store produsentland vedtatt et forbud. USA har bl.a. gjort det samme, så det er fullt mulig å gjennomføre

et forbud. Mitt spørsmål blir da: Er statsråden enig i at det som er oppgaven som statsråden har fått, er *hvordan* han skal gjennomføre et forbud, og ikke en ny vurdering om?

Statsråd Vidar Helgesen [12:54:31]: Det oppdraget har jeg definitivt forstått. Det diskusjonen i foregående spørsmål dreide seg om, var nok mer hvorfor dette tar tid, og det ble lagt stor vekt på datoen vedtaket ble gjort. Der er det viktig at vi både ser på ulike tiltak, ulike kilder til mikroplastforurensning, og på hvilke tiltak som er mest relevante for dem. Når det gjelder kosmetikk, er dette åpenbart et spørsmål som vil være EØS-relevant, som derfor bør håndteres i en europeisk ramme, og hvor vi også er i dialog med nordiske naboer om mulige lovgivningsinitiativer. Det er helt riktig, som representanten påpeker, at i andre land, bl.a. USA, har det vært diskusjoner om forbud mot mikroplast i kosmetikk. Det er også et område hvor det etter min mening er relativt enkelt å finne alternativer til plasten. Så jeg er ikke motstander av dette forbudet, men det må gjennomføres og utarbeides på en holdbar måte.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:55:45]: Det har tegnet seg et mønster der regjeringen systematisk lar være å følge opp stortingsflertallets vedtak, sågar enstemmige stortingsvedtak, som i spørsmålet om mikroplast, og der man skyver på det til senere. Nå ligger det an til at det kommer så sent at det ikke blir mulig å behandle det på Stortinget. Det andre systematiske trekket er at vi har en tidligere EU-minister som åpenbart er blitt så redd EU at alt som kan være i strid med eksisterende EU-rett, er man uvillig til å gjennomføre. Det ene var biodrivstoff og å sjekke muligheten for å sørge for å følge opp Stortingets vedtak om at alt biodrivstoff skulle omfattes av bærekraftskriteriene i EU. Det andre er altså at det kan hende at et mikroplastforbud i kosmetikk kan være EØS-relevant, og derfor vil vi ikke gjøre noe som helst før vi har gjort noe sammen med de andre, eller har overbevist EU om å forby det. Det er jo ikke å følge opp Stortingets vedtak. Spørsmålet mitt er da: Er det mulig å komme med alt som finnes av lovendringer før påske, sånn at Stortinget kan få behandlet det?

Statsråd Vidar Helgesen [12:56:55]: Vi bør vel være enige om at det viktigste er å få gjort noe med problemet, og skal vi få gjort noe med problemet – mikroplast i kosmetikk – må vi arbeide for forbud som går på produsentene, der de finnes. Da er det åpenbart at det i europeisk sammenheng er best å få et europeisk forbud, og at et norsk forbud nasjonalt vil ha veldig mye mindre betydning. Det er en av grunnene til at vi tar oss tid med å utrede hva det er i oppfølgingen av Stortingets klare vedtak som vil gi de beste resultatene, i tråd med Stortingets intensjoner.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:57:34]: Jeg er helt enig i at det er mye bedre å få mange til å gjøre noe som er bra, enn at få gjør noe som er bra. Men noen av oss evner jo å ha to tanker i hodet samtidig og er ikke bare «one-track mind». Hvis vi innfører nasjonale begrensninger, et nasjonalt forbud mot mikroplast i kosmetikk, med utgangspunkt i det vi mener er helseanbefalinger og allmenne miljøbehov, samtidig som vi jobber for å få med oss

flere internasjonalt for å få et flertall for dette i EU, får vi gjort mer enn hvis vi bare venter på at EU skal få gjort jobben for oss. Det er derfor jeg ikke forstår regjeringens passive tilnærming til dette.

Men la meg gjenta spørsmålet. Statsråden mener at han ikke sitter i ro og venter fordi en god del av de tingene som vil bli lagt fram i stortingsmeldingen, vil være forskriftsbehandling av ting som regjeringen har fullmakt til å gå videre med, uavhengig av om vi får behandlet ting i Stortinget. Men når det gjelder det som krever lovendring, kan statsråden legge det fram for Stortinget, slik at vi kan få behandlet det i løpet av vårsesjonen – for ellers settes det jo på hold?

Statsråd Vidar Helgesen [12:58:48]: Jeg fastholder at vi arbeider med oppfølgingen av Stortingets vedtak om mikroplast i kosmetiske produkter. Jeg fastholder også at dette bør ses både i sammenheng med andre tiltak og i sammenheng med internasjonale tiltak, inkludert – og ikke minst – i europeisk sammenheng, og at vi må ta den tiden som trengs for å sikre en lovgivning som er effektiv i bekjempelsen av dette problemet. Derfor kan jeg ikke nå si noe om når et slikt lovforslag vil komme.

Rasmus Hansson (MDG) [12:59:38]: Ved siden av de tiltakene Miljøpartiet De Grønne har foreslått i dette Dokument 8-forslaget, har vi tidligere foreslått at regjeringen skal ta initiativ til en internasjonal konvensjon for produksjon og bruk av plast, fordi dette problemet er så stort at det er utenkelig at det kan håndteres annet enn på globalt nivå. Dette har regjeringen stemt mot, under henvisning til at man har fremmet en resolusjon, og at det foregår en utredning av hva slags forutsetninger som eventuelt skal til for å lage en internasjonal konvensjon. Er statsråden fornøyd med framdriften i det internasjonale arbeidet, eller ser han for seg noe mer offensive initiativ enn å avvente en utredning av om vi trenger internasjonalt samarbeid mot plast?

Statsråd Vidar Helgesen [13:00:32]: Jeg er ikke fornøyd med den internasjonale fremdriften i kampen mot plastforsøpling og mikroplast, og det er nettopp derfor jeg har lagt stor vekt på dette internasjonalt, både i mine dialoger med EU og i FN-sammenheng. Det er ikke slik at vi venter på denne utredningen. Vi tok initiativ til denne utredningen. Vi kjempet hardt for å få et flertall for en slik utredning på FNs miljøforsamling, nettopp fordi det er betydelig motstand. Det blir ikke en internasjonal konvensjon av at Norge foreslår det, men det kan bli en internasjonal konvensjon dersom vi tar de skrittene som er nødvendig for å få mange nok land med oss, og det er den måten vi jobber på internasjonalt. Vi har altså fått gjennomslag for en global utredning som skal vurdere behovet for en bindende global avtale for å bekjempe plastforsøplingsproblemet. Når den utredningen er på plass, vil vi vurdere hvilke skritt vi så skal ta for å få bukt med dette problemet. Men vi kan ikke bare drive med denne konvensjonsprosessen. Vi må stimulere til handling. Det er derfor vi bl.a. har etablert dette nye bistandsprogrammet, for det må handles nå.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Line Henriette Hjemdal overtok her presidentplassen.

Terje Aasland (A) [13:01:55]: Det var egentlig bare en kort merknad til statsrådets svar på replikk fra representanten Åsmund Aukrust, hvor statsråden sier at en må prøve å unngå å komme med symbolpolitiske tiltak. Jeg synes det er litt dristig å komme til Stortinget og på en måte advare mot det, når Stortinget lenge har bedt om f.eks. en avfallsmelding, har bedt om forslag på sirkulær økonomi. Man har bedt om ulike tiltak innenfor det området vi snakker om nå. Og hele tiden er svaret fra regjeringen at en ikke kommer tilbake igjen med noe til Stortinget. Sånn sett begynner det å bli et mønster som er ganske alvorlig, og som er ganske presserende. Jeg vil påstå at selv om Arbeiderpartiet ikke stemmer for alle forslag i denne innstillingen, er det ingen av dem som i utgangspunktet er symbolske forslag. Det er forslag som Stortinget er opptatt av å få gjennomført, med ulike innganger til det. Så jeg vil be om at man avstår fra å kalle forslag fra Stortinget symbolske, og heller prøver å materialisere, konkretisere og legge fram noe for Stortinget i egen regi.

Ola Elvestuen (V) [13:03:22] (komiteens leder): Jeg er enig med siste taler i at avfallsmeldingen burde kommet tidligere, slik at vi kunne behandlet den i denne stortingsperioden. Likevel mener jeg at akkurat når det gjelder kampen mot marin forsøpling, har vi dratt i gang mange tiltak i denne stortingsperioden. For det er faktisk sånn at fra forrige periode var det ikke noen midler rettet mot marin forsøpling spesielt. Det var noe som ble igangsatt i budsjettforhandlinger i denne perioden, riktignok med et ganske lite beløp, men også bevisst, med 7,5 mill. kr, nettopp fordi man må bygge opp et system og en støtteordning med tanke på hva som er de neste stegene vi skal gå. Men vi har doblet dette hvert eneste år, og i år er det oppe i 35 mill. kr. Og jeg mener at man virkelig begynner å se resultatet av den satsingen også i den aktiviteten som er.

Samtidig utvides det med tiltak på tiltak, med «Fishing for Litter», som kom på plass, og man har også nye som det må utvides med. Vi har også i betydelig grad fokusert på mikroplast, bl.a. med forslag om et forbud, mens det viktigste også der, også når det gjelder volum, er en handlingsplan mot mikroplast, som handler om at dette må drives framover i årene framfor oss. Så jeg må si at akkurat når det gjelder mikroplast, er det noe som vi i dette stortinget i hvert fall har klart å løfte en diskusjon om, og vi har også klart å få betydelige tiltak, fått et mønster og en retning på det arbeidet som vi skal gjøre – særlig innenfor dette feltet. Så er det klart at én ting er hva Norge klarer – man trenger en internasjonal konvensjon, og man trenger systematisk å forsterke det arbeidet videre i årene framover. Men det er mange initiativ, og sammenlignet med sånn som det var tidligere, har det definitivt vært et betydelig løft i løpet av denne stortingsperioden. Jeg må si Venstre er godt fornøyd med det vi har fått til, og det det handler om nå, er hvilke store steg som er de neste vi må ta – i neste stortingsperiode – for det som er et helt enormt problem.

Statsråd Vidar Helgesen [13:05:51]: Jeg må bare få korrigerer hvis det har festnet seg et inntrykk av at jeg kalte Stortingets vedtak om mikroplast i kosmetikk «symbolpolitikk». Nei, det gjorde jeg ikke. Jeg mener at det er et reelt problem. Et forbud vil være et gjennomførbart tiltak, men det bør gjøres på den rette måten. Men vi må, i arbeidet mot plastforsøpling og ikke minst når det gjelder mikroplast, sørge for at vi har det nødvendige kunnskapsgrunnlaget når vi agerer, og før vi agerer. I debatten har det sirkulert mange forslag som kan høres gode ut, men som jeg mener vil være symbolpolitikk. Ett av dem er når noen foreslår – jeg tror ikke forslaget har vært fremsatt i denne salen, men i den offentlige debatten – forbud mot plastposer. Plastposer spiller en stor rolle i nasjonal avfallshåndtering i Norge. Det vil antakelig ikke være et godt forslag.

Når vi legger så stor vekt på kunnskap, er det fordi denne utfordringen har ting ved seg som vi i dag ikke har god nok kunnskap om. Da vi, fra regjeringens side, ba Miljødirektoratet om en tiltaksvurdering, visste vi ikke at den største landbaserte mikroplastkilden i Norge er bildekk og slitasje fra bildekk. Nå vet vi det. Da vet vi at det er det viktigste enkeltområdet hvor vi må sette inn en innsats. Derfor er den typen tiltaksanalyse viktig. På basis av den tiltaksanalysen har jeg satt Miljødirektoratet i gang med å utrede forslag til de konkrete tiltakene.

Så jeg er helt enig med representanten Elvestuen: Vi er godt i gang. Vi, regjeringen og samarbeidspartiene, har sparket i gang mye her i denne perioden, både internasjonalt og nasjonalt. Og det arbeidet kommer til å fortsette, for dette er både i miljøets interesse og i Norges nasjonale interesse, som en stor sjømatnasjon.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:07:48]: Jeg skal være kort. Siden statsråden understreker at han gjør så mye, at det er ingen grunn til å vente på denne stortingsmeldingen, for det er så mye aktivitet, og at han tar det Stortinget sier, på det største alvor, finner jeg grunn til å stille følgende spørsmål, for dette var en av de tingene han ikke nevnte i sin oppramsing av alle de tingene som han syntes ikke var symbolpolitikk, men som han syntes var ordentlig politikk, som han ville gjøre selv. I forbindelse med behandlingen av friluftslivsmeldingen sa flertallet på Stortinget – og merk at det er flertallet på Stortinget, ikke bare flertallet i komiteen – at «kommunene skal få myndighet til å bøtelegge forsøpling», det gjentar vi i vedtaksform i dag og pålegger regjeringen å få det på plass, og det andre var «mulighet til å finansiere opprydding gjennom renovasjonsavgiften».

Da spør jeg statsråden: Jobber statsråden med utredning, med sikte på å gjennomføre det Stortinget har sagt, at kommunene skal få mulighet til å finansiere opprydding gjennom renovasjonsavgiften?

Statsråd Vidar Helgesen [13:09:04]: Som jeg sa allerede i mitt innlegg, har Miljødirektoratet allerede foreslått en ny hjemmel i forurensningsloven som åpner for bruk av overtredelsesgebyr, bl.a. i saker om ulovlig forsøpling. Det er nå til vurdering i departementet.

Til det andre spørsmålet kan jeg si at vi arbeider med et forslag om endring i forurensningsloven, som gir kommunene mulighet til å finansiere plikten de har til å sørge for opprydding på offentlige utfartssteder og andre sterkt be-

søkte steder, gjennom gebyr. Så disse tiltakene er vi godt i gang med oppfølgingen av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 6 og 7 behandles under ett.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 6 [13:09:58]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget (Innst. 228 S (2016–2017), jf. Prop. 54 S (2016–2017))

Sak nr. 7 [13:10:05]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kåre Simensen, Marit Arnstad, Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om å reforhandle eller si opp lakseavtalen med Finland (Innst. 227 S (2016–2017), jf. Dokument 8:22 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:10:56] (ordfører for sakene): Da jeg er uenig med regjeringen og flertallet i salen i denne sak, og heller har et ønske om å være en ombudsman for egen befolkning i Finnmark, regner jeg med at partiene som støtter samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget, selv tar opp sine syn i saken.

Jeg vet ikke helt hvorfor eller når i prosessen det har gått så galt som det har gjort i forhandlingene om ny grenseavtale med Finland. Hvorvidt dette skyldes departemental arroganse eller mangel på politisk ledelse, blir jo til syvende og sist en gjetning, da man ikke har vært flue på veggen under forhandlingene. Men sett med mine øyne er det meste av oppdragelse, folkeskikk og respekt for befolkningen i Finnmark blitt liggende igjen i Oslo – noe som igjen har medført at altfor mange som blir direkte berørt av avtalen, i Finnmark og etter Tanavassdraget, er frustrerte, forbannet og føler seg fullstendig overkjørt i saken. Og når det er sagt: Det er absolutt ingen som ikke innser at det er et stort behov for å redusere fisketrykket i Tanavassdraget.

I sak etter sak på Stortinget opplever vi at statsråden vektlegger hensynet til lokal enighet, og at lokaldemokratiet skal bli hørt – nå sist i forbindelse med Østmarka, kommunal frihet i spørsmålet om snøscooterløyper eller planer om utvidelse av Anárjohka nasjonalpark, som ble

stoppet grunnet sterk lokal motstand mot dette. Dette er meninger og prinsipper jeg stiller meg helt bak og deler.

Da blir det underlig at i avtalen med Finland om fisket i Tanavassdraget blir slike prinsipper overhodet ikke hensyntatt. Tvert imot velger statsråden og Klima- og miljødepartementet en linje og en holdning som nærmest er en konfrontasjon eller en krig overfor alle lokale for å tvinge saken og sin vilje gjennom.

Det kan her nevnes at absolutt samtlige involverte organisasjoner etter vassdraget, på begge sider av riksgrensen, er imot dette forslaget til avtale. Både det finske og det norske sametinget tar avstand fra avtalen. Alle kommunene på både norsk og finsk side etter vassdraget forkaster avtalen. Det demokratisk valgte TF, altså Tanavassdragets fiskeforvaltning, går imot avtalen. Fylkesmannen har vært imot avtalen, fylkestinget det samme, og til syvende og sist også en samlet Finnmarks-benk av stortingspolitikere i januar 2017.

Foruten dette har vi Lov om fiskeretten i Tanavassdraget av 20. juni 2014, hvor et enstemmig storting i § 6 tredje ledd vedtok følgende ordlyd:

«Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

Så kan man jo begynne å lure på om dette er blitt fulgt opp. I mine øyne er det ikke blitt det. Dette er rett ut sagt en hån mot demokratiske prinsipper og et stygt overtramp overfor befolkningen etter vassdraget. Det virker nærmest som om noen har en holdning om at det er bedre å snakke til de involverte parter enn å snakke med dem, og det er beklagelig. Min frykt er at denne saken nok en gang vil bli en spisset konflikt i Finnmark – noe vi for øvrig har opplevd altfor mange ganger før. Skal vi utvikle Finnmark til det bedre, er nye uenigheter og konflikter ikke veien å gå.

Jeg frykter at manglende involvering av de lokale fort kan føre til internasjonale rettssaker basert på ILO-konvensjonen, urfolkstraktater og FN – noe som burde være helt unødvendig og lett å unngå.

Jeg tar opp forslag nr. 3 i innstillingen til sak nr. 6, på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og meg selv.

Jeg kommer tilbake på talerstolen flere ganger.

Presidenten: Representanten Jan-Henrik Fredriksen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Terje Aasland (A) [13:16:25]: La meg aller først takke saksordføreren, som akkurat nå holdt et engasjerende innlegg om lokalbefolkningens behov for å bli sett. Men la meg starte med å si at Arbeiderpartiet støtter helt og fullt innstillingen slik den nå foreligger. Vi vil understreke at saksordføreren, ikke minst med sin kunnskap om dette området, har gjort en veldig god jobb. Det er bare synd at når vi kommer til stortingssalen og skal votere over dette, blir flertallet et annet.

Litt av realitetene i saken: Når bl.a. Arbeiderpartiet var med på å fremme Dokument 8:22 for 2016–2017 om å reforhandle eller si opp lakseavtalen, var det i utgangspunktet et samlet tverrpolitisk trykk bak representantforslaget. Så ventet vi med å behandle representantforslaget til vi fikk avtalen på bordet. Da avtalen kom på bordet, var det klart at det var massive reaksjoner mot avtalen. Utgangspunktet og uttrykket for det er at befolkningen totalt man-

gler tillit til myndighetenes forvaltning av viktige naturressurser i et lokalt område. Det er ikke første gang regjeringen sånn sett misoppfatter akkurat det, vi ser det nå med fiskeforvaltningen i Tanavassdraget, vi ser det om ulv, og vi kunne tatt fram flere sånne forhold. Men det er ganske vesentlig at vi har en forvaltning av viktige naturområder og viktige naturprinsipper som også er i samråd med og i overensstemmelse med det som befolkningen mener er riktig og rettferdig ut fra et forvaltningsprinsipp.

Nå er det ingen tvil om at det som er de lokale interessene, lokaldemokratiet i denne saken, står ribbet tilbake etter at avtalen er framforhandlet, for det er ingen som gir sin tilslutning til avtalen som er framforhandlet. Tvert om er det massiv motstand mot den, og en må lure på hvorfor det er blitt så galt som det faktisk er blitt. Det som er hevet over enhver tvil, tror jeg, er at flertallets innstilling er veldig tydelig på at her er de lokaldemokratiske prinsippene satt til side. På et eller annet tidspunkt har sameksistensen og dialogen opphørt, og en har fått på plass en avtale hvor den lokale forvaltningen ikke er fullt ut gjennomført i samråd med de lokale instansene – slik det skal gjøres – ikke minst Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.

Det er sånn at flertallet i komiteen nå veldig tydelig ber om at en gjenopptar forhandlingene. Det er et ganske vesentlig prinsipp for komitéflertallet, og det er synd hvis komiteens innstilling ikke blir vedtatt her i dag, for avtalen setter til side ikke bare et ønske om en lokalforvaltning, men et prinsipp og en lovhjemmel om lokal forvaltning. Det er veldig tydelig sånn at Tanaloven legger til rette for at en skal ha en lokalforvaltning i dette vassdraget.

Jeg har lyst til å vise til mindretallets merknader. Der skriver Høyre og Fremskrittspartiet – eller i hvert fall deler av Fremskrittspartiet – Kristelig Folkeparti og Venstre:

«Disse medlemmer viser til at en ny avtale er basert på grundige avveininger mellom norske og finske interesser.»

Det er da jeg stiller meg spørsmålet: Hvilke grundige avveininger? Er det foretatt avveininger opp mot Tanaloven og lovens formål, som er

«å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane?»

Er de interessene avveid i den avtalen? – Overhodet ikke.

Så til forslaget de fremmer:

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av den nye avtalen om forvaltning av fisket i Tanavassdraget i størst mulig grad involvere lokale rettighetshavere og samer som urfolk.»

Hvor er Tanaloven i denne sammenhengen? Hvor er nettopp det saksordføreren refererte til i § 6 tredje ledd, hvor det står klinkende klart:

«Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

Er dette fulgt opp?

Flertallet i komiteen mener at den lokale forvaltningen ikke er fulgt opp, at det er grunnlag for å gjenoppta forhandlingene og nettopp gjeninnføre prinsippene som ligger i Tanaloven, og følge det utgangspunktet som ligger der, hvor lokale interesser og lokaldemokratiet skal følges i fiskeforvaltningen knyttet til Tanavassdraget.

Eirik Milde (H) [13:21:38]: Jeg vil takke saksordføreren for en god og grundig behandling av denne saken, selv om kanskje enkelte posisjoner endte en smule overraskende.

Mye av fakta i saken er det liten uenighet om. Nåværende avtale stammer fra 1990, men Finland og Norge har forvaltet denne fantastiske laksestammen sammen siden 1873, gjennom bilaterale avtaler. I enkelte år har Tana stått for over 20 pst. av all elvefangst i Europa og 50 pst. av fangsten i Norge. Vassdraget er blant de siste store laksevassdragene som fortsatt er relativt upåvirket av annen menneskelig aktivitet enn fiske. Derfor er Tanavassdraget viktig både internasjonalt, for Norge og ikke minst for lokalsamfunnet.

På grunn av omfattende fiskepress og fisketurisme, ikke minst på finsk side, har laksestammene i Tanavassdraget blitt utsatt for stor påvirkning, og behovet for en ny avtale presset seg fram. Arbeidet med denne avtalen ble initiert av den forrige regjeringen, og det var Norge og den forrige regjeringen som var initiativtaker til avtalen.

En samlet komité er altså enig i følgende: Den nåværende avtalen har ført til et for stort fiskepress i Tanavassdraget. Det er viktig å få på plass en ny avtale fordi mange laksestammer er sterkt truet eller kan ha gått tapt. Det uttrykkes forståelse for at en grenseavtale med Finland ikke er noen enkel sak å få på plass, og at det har vært krevende forhandlinger, som har foregått i over fem år. Selv med den reduksjonen i fiskepresset som avtalen legger opp til, på ca. en tredjedel, vil det kanskje ta 15 år før de svakeste laksebestandene er gjenoppbygget til forsvarlig nivå.

Så hva ligger da i forslaget til ny avtale? 33 000 fiskedøgnkort som selges i Finland, og 3 000 som selges i Norge, endres til 11 000 i hvert land. Finland går med andre ord fra 33 000 fiskedøgnkort til 11 000, en reduksjon ned til en tredjedel av dagens nivå, mens Norge kan øke fra 3 000 til 11 000. Fra dagens situasjon, der ca. 50 pst. av fangsten tilfaller hvert av landene, vil Norge etter ny avtale få to tredjedeler og Finland en tredjedel. Dette skjer gjennom en vesentlig reduksjon av antall fiskekort for turistfiske og en inndeling av grenseelvestrekningen i fiskesoner, slik at fiskerne fordeles bedre over hele vassdraget. Og det legges i avtalen opp til årlige evalueringer av effektene av fiskereglene.

Det er derfor med litt undring jeg registrerer at det er flertall i komiteen for å reforhandle denne avtalen. Det argumenteres, som vi har hørt, i første rekke for prosess, men også med at avtalen ikke er god nok for Norge og de lokale fiskeinteressene.

Det har vært mange og lange forhandlinger som har ført fram til saken vi behandler i dag. Denne avtalen er inngått mellom to land. De som i dag stemmer imot denne avtalen, bør kanskje stille seg noen enkle spørsmål: Vil en reforhandlet avtale føre til at Finland gir mer av laksen til Norge, og dermed mindre til seg selv? Vil interessegrupper på finsk side, som føler at de har gitt for store innrømmelser i det foreliggende avtaleutkastet, være villige til ytterligere innrømmelser? Vil en oppsigelse av dagens avtale, som da medfører at hvert land tar eget ansvar for eget fiske, føre til et mindre fiskepress enn i dag?

Selv om det alltid vil være uenighet mellom ulike interesser på hver side av grensen, tror jeg faktisk at laksens framtid er best ivaretatt gjennom at Stortinget, på samme

måte som den finske riksdagen nylig gjorde, godkjenner avtalen.

Når det gjelder innspill vi har fått i prosessen, både skriftlig og gjennom høringen, har departementet grundig redegjort for sitt syn i saken gjennom flere brev, og komiteen har også hatt tilgang til forhandlingsprotokollene. Her er det to forskjellige syn på om den har vært god nok.

Når det gjelder rollen til Tanavassdragets fiskeforvaltning, TF, i den framtidige forvaltningen, er jeg enig i at lokal forvaltning ofte er det beste. Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og et medlem fra Fremskrittspartiet har derfor et forslag der vi ber om at man i størst mulig grad involverer lokale rettighetshavere. De samme foreslår også at Stortinget samtykker i inngåelse av avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget.

Jeg tar opp de forslagene som Høyre er en del av.

Presidenten: Representanten Eirik Milde har tatt opp de forslagene han refererte til.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [13:26:52]: Jeg skal være den første til å innrømme at denne saken ikke har vært enkel, og det har ikke vært lett å lande et standpunkt. Det har vært mye tvil før vi har landet på å støtte avtalen.

Avtalen har møtt mye motstand lokalt – ja, jeg er enig med saksordføreren og vil si massiv motstand. Dette kan vi ikke se bort fra. Samtidig har vi en unik lakseelv der en i dag opplever for stor beskatning av laksebestanden i vassdraget. På lengre sikt kan vi risikere å ødelegge denne fantastiske elva hvis vi ikke får kontroll på overfisket og gir laksestammene tid til å bygge seg opp igjen.

I forhandlinger mellom to land må det gjøres kompromisser. Vi har ulike lovverk og tradisjoner, og det gjør at én side ikke kan få fullt gjennomslag for alt de ønsker. I denne saken har finske hytteeiere vært det store stridste-maet. Selv om Finland har akseptert en betydelig reduksjon i antall fiskekort, er dette fortsatt et vanskelig spørsmål på norsk side.

Det har vært vanskelige forhandlinger mellom to stater med veldig ulikt utgangspunkt, og en objektiv vurdering, sett i lys av dette, må derfor være at avtalen ikke er helt urimelig, selv om det er betydelig misnøye på begge sider. Det er derfor vanskelig i dag å se at nye forhandlinger ville gitt et bedre resultat. Imidlertid framstår det som sannsynlig at nye forhandlinger ville kunne gitt flere år med mangelfull forvaltning. Dette er tungtveiende når vi har avtalen oppe til votering i dag.

Som sagt har dette vært en vanskelig sak for mange, og det har trolig aldri i nyere tid vært en framforhandlet avtale som har vært nærmere å bli forkastet av Stortinget. Hensynet til urfolks rettigheter har vært en medvirkende årsak til dette. For oss i Kristelig Folkeparti har dette vært et spørsmål som har veid tungt, og som har gjort at vi har måttet gå mange runder i denne saken. Når vi likevel faller ned på å støtte avtalen, er det fordi ytterligere overfiske og medfølgende svakere laksestammer ikke er til fordel for noen. Det vil gi lengre gjenoppbyggingstid og større kutt senere. Vi må derfor gjøre det vi kan for å få beskatningen under kontroll. Derfor kommer vi til å støtte avtalen. Så får vi håpe at dette er starten på bedre forvaltning av Tanaelva, som vil gi et rikt fiske for alle parter i overskuelig framtid.

Marit Arnstad (Sp) [13:30:12]: Jeg kan i svært mye slutte meg til de merknadene som kom fra saksordfø-rens side. Jeg tror at alle partier i Stortinget er enige om en del av fakta i denne saken, og at det er behov for å få ned fiskepresset i Tanaelva.

Men jeg må si det er veldig godt gjort å ha gjennomført en prosess så fullstendig uten legitimitet lokalt som det en har gjort i denne saken – en regjering som i ulike sammenhenger sier de vil vektlegge lokale hensyn, som vil delegerer mer ned til lokalbeslutninger, som sier, helt riktig, etter min mening, i verneprosesser at her må en basere seg på lokal enighet før en eventuelt gjør noe. Så galt har de altså klart å få det til i denne saken at alle lokale instanser er imot. Hva er det de har tenkt på?

Hvis en ser på de uttalelsene som Tana kommune har kommet med, er det ikke småtteri av innvendinger de har. De føler at demokratiske spilleregler ikke har blitt overholdt i denne saken. De frykter rettslige etterspill. De viser også til at fylkesmannen i Finnmark har uttalt seg kritisk til en del av den måten dette har blitt gjennomført på. De føler at representantene fra Tanavassdragets fiskeforvaltning har blitt satt helt på sidelinjen, til fordel for rent nasjonale interesser – og for så vidt også til fordel for miljøforvaltningen generelt. Og de er ikke i tvil – de mener at Stortinget bør fraråde at den nye avtalen godkjennes, og at den må reforhandles.

Jeg har også lyst til å nevne Venstres representant i fylkestinget, som også er nokså klar og tydelig i dette spørsmålet når hun sier at det er skuffende at en ikke har vært villig til å lytte til lokale interesser, og at hun har vanskelig for å forstå at det skal være slikt hastverk at en ikke kan jobbe seg fram til et bredt flertall, som også inkluderer de lokale synene og hensynene til lokalbefolkningen.

Det er ikke slik at de lokale aktørene ikke er villig til å være med på en avtale. Mange av dem sier at de fullt ut er villig til å være med på løsninger for å kunne redusere fiskepresset og ivareta laksen. Men det de sier, er også ganske elementært, nemlig: De vil bare være med på en løsning med solid lokal forankring og legitimitet hos lokalbefolkningen og rettighetshavere. Det burde vært et minstekrav også fra regjeringens side.

Derfor kommer Senterpartiet ikke til å gå inn for at denne avtalen skal godtas i dag, slik den foreligger. Vi mener at forhandlingene bør gjenopptas, og at en må ivareta hensynene til lokalbefolkningen – og særlig lokale rettigheter etter Tanaloven. Jeg må si at hvis dette gjennomføres, tror jeg det vil få rettslige etterspill, og en får en vedvarende mistillit og konflikt mellom lokalmiljø, lokalbefolkning og regjering. Jeg skjønner ikke at noen regjering ønsker å utsette seg sjøl for en slik utvikling framover.

Ola Elvestuen (V) [13:33:57] (komiteens leder): Tanavassdraget er et helt unikt vassdrag og det viktigste vassdraget for atlantisk laks i verden. Det ble nevnt her tidligere at her tas 20 pst. av laksen i Europa og 50 pst. av laksen i Norge, og det er 30 ulike bestander, mange av dem til dels veldig svake. Det er ingen tvil om at det er et for høyt fisketrykk, og det er behov for å ha en avtale med Finland som reduserer dette fisketrykket. Økningen i det fisket som har vært gjennom mange år, har i første rekke vært i fritidsfisket for tilreisende, særlig på finsk side, hvor salget av døgnfiskekortene nå er oppe i 33 000 i året. På norsk side er det som kjent bare 3 000.

I avtalen er det anslått at med de endringene som er der, blir fisketrykket redusert med ca. 30 pst. Det har vært viktig – og det er viktig – å få satt en begrensning på fritidsfisket i Tanavassdraget. Nå går det ned fra 36 000 til 22 000 døgnfiskekort, fordelt på finsk og norsk side. Det er også begrensninger i det tradisjonelle fisket med garn og stengsel. Derfor er det også anslått at reduksjonen er ned mot 30 pst., for garn sågar ned mot 40 pst. Det er ikke tvil om at dette er en stor begrensning i det tradisjonelle fisket i en elv som har veldig stor betydning lokalt og også for det samiske, for samer som urfolk.

Men formålet er at man her skal få opp igjen fisket gjennom at vi klarer å ivareta alle de 30 ulike bestandene, og at vi gjennom en 15-årsperiode får muligheten til å bygge bestandene opp igjen og også muligheten til å utvide fisket. Det er tross alt slik at det er sunne bestander som er grunnlaget for et framtidig fiske.

Så tror jeg ingen ønsker at det skal være som en del av avtalen at finske hytteiere skal få egne fiskerettigheter. Er dette som en del av de 11 000 på finsk side, opp mot 3 700 dager? Halvparten av disse kan også være med på fiske fra båt, med noe utvidede rettigheter. De kan fortsatt – det kunne de også før – ro over grensen, men da uten å måtte gi en økonomisk kompensasjon til Norge, med noe utvidet fisketid i løpet av døgnet og noe utvidet også med en tidligere oppstart.

Spørsmålet blir om disse endringene, som ingen ønsker, er alvorlige nok til at man skal gå imot hele avtalen. Fra Venstres side mener vi at avtalen og formålet med den er viktigere enn at man skal gå imot.

Det samme er vurderingen av det rent formelle. Det er ingen tvil om at Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget har vært involvert i forhandlingene. Det er gjennomført sju forhandlingsmøter, det er gjennomført mer enn 40 møter, der striden jo har vært hva som har skjedd de siste seks–sju månedene, særlig omkring et møte som har vært på Svanhovd. Og vi har etterspurt om Tanaloven § 6 etterfulgt, om konsultasjonsordningen er etterfulgt, og statsråden har besvart bekreftende på det både 3. mars og 17. mars. Spørsmålet blir om det som kan være berettiget kritikk, igjen er alvorlig nok til å gå imot hele avtalen, for det å gå imot hele avtalen har også en konsekvens. Da fortsetter det for store fisketrykket, da fortsetter nettopp det fritidsfisket som man ønsker å begrense, i samme omfang, uten begrensninger, slik det er i dag. Og det er ingenting som skulle tilsi at det vil være enklere i framtiden å gå videre med nye forhandlinger, og at de interessegruppene som er der, skulle frafalle sine krav i framtidige forhandlinger.

Det som er viktig, er at vi nå kan få en avtale. Så må den følges opp med at en må styrke den lokale forvaltningen som er helt avgjørende for å bygge opp igjen den tillit som i dag er blitt borte.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:39:16]: Jeg har aldri stått i en elv og fisket laks. Jeg har aldri kjent på kombinasjonen av ro og sitrende spenning når man opplever det å være ett med naturen og samtidig overmannes av den barnlige yrheten når man kjenner at laksen biter.

Mine tippoldeforeldre drev i sin tid et hotell ved Vosso, en populær elv for lakselorder for over 100 år siden. Min oldefar fikk utdannelsen sin finansiert av turismen til elven, og min bestefar kunne vende tilbake og fiske. Med

trusselen fra oppdrettsnæringen sank bestanden mot 1980-tallet, men den er heldigvis på vei oppover igjen, og jeg håper at jeg en dag skal få muligheten til å kjenne på naturopplevelsen det er å fiske laks.

Hvorfor sier jeg dette? Jo, fordi langsiktig forvaltning av laksen handler om både økonomi og miljø, men også om kultur, historie og identitet. Det gjelder også forvaltningen av Tana-laksen.

Komiteen er enig i at det av hensyn til laksen er nødvendig å innføre et strengere regime for laksen i Tanaelven enn det som gjelder mellom Finland og Norge i dag. Jeg vil bare si at om en avtale ikke skulle bli vedtatt, er det nødvendig – primært i fellesskap med Finland, alternativt bare i Norge – å redusere antall fiskekort som selges. For selv om mange av de 30 laksestammene som finnes i elven, ikke virker å være overbeskattet, er det mange som er det. Derfor er det nødvendig å regulere fisket ned.

Komiteen er også enig i at det var riktig av den rødgrønne regjeringen å ta initiativ til en reforhandling av lakseavtalen med Finland, men der stopper enigheten. I SV er vi uenig med regjeringen i avtalen som er framkommet. Vi mener at lokale rettighetshavere på norsk side må ta et uforholdsmessig stort kutt i sine fiskerettigheter. Vi mener det er galt at finske hytteiere kommer inn som rettighetshavere i avtalen. De fikk gjerne gjøre det etter finsk lov, men ikke i traktaten. Vi mener det er galt at tradisjonell kunnskap gis for liten plass i forvaltningen, og vi mener det er galt at Tanavassdragets fiskeforvaltning, den lokale medbestemmelsesarenaen, får en altfor liten rolle i forvaltningen av laksen.

Det er likevel den prosessuelle kritikken av avtalen og prosessen som har vært, og kritikken av regjeringen som framstår som det mest alvorlige. For når Tanavassdragets fiskeforvaltning beskylder regjeringens forhandlere for å ha utelatt dem fra forhandlingene fra november 2015, er det alvorlig. Når stemmeberettigede i Tanavassdragets fiskeforvaltning beskylder regjeringen for aktivt å ha endret regelverket for å unngå en annen representasjon i Tanavassdragets fiskeforvaltning underveis i forhandlingsprosessen, en representasjon som virker å ha et annet syn enn det departementet ønsker seg, er det også alvorlig.

Og når sametingene både i Norge og i Finland ikke bare går imot den framforhandlede avtalen, men mener at manglende involvering av samiske interesser underveis i forhandlingsprosessen strider mot de urfolksrettighetene vi har akseptert etter internasjonale konvensjoner, virker denne saken vesentlig mer alvorlig enn jeg er villig til å sette godkjenningstempel på fra min og SVs side i dag.

I spørsmålet om avgjørelse av traktater er det sånn at når en ikke sitter ved forhandlingsbordet eller i regjeringen, er valgmuligheten redusert til å si ja eller nei. I dag sier SV nei, og vi spår og vi forventer at regjeringens håndtering av forhandlingsprosessen vil bli gjenstand for behandling i Stortingets kontrollkomité i tiden framover.

Rasmus Hansson (MDG) [13:43:09]: Laksebestandene i Tanavassdraget må bevares. Det er veldig viktig for eksistensen av den atlantiske laksearten, det er veldig viktig for samisk kultur, det er veldig viktig for lokal kultur og interesser, og det er veldig viktig for reiselivsnæringen. Derfor må forvaltningen av den lakseelva inn under et bedre regime enn i dag, både fordi beskatningen er for stor og fordi man har den tilleggsbelastningen som

truer all norsk naturforvaltning, nemlig klimaendringene som skjer i havet og på land.

Miljøpartiet De Grønne erkjenner at dette er en komplisert sak og et stort dilemma. Det er gjort et stort arbeid som vi ikke har noe problem med å gi regjeringen honnør for, for å få på plass en avtale i en veldig kompleks sak med store interessekonflikter. Vi tar til etterretning at regjeringen mener at både samiske og lokale interesser til en viss grad har vært representert, men vi står i en situasjon hvor den avtalen som er framforhandlet, ikke har den legitimiteten den må ha. En slik avtale om en så viktig ressurs må ha lokal legitimitet – den må ha legitimitet i lokalbefolkningen, og den må ha legitimitet i det samiske miljøet og i den samiske kulturen. Det har den ikke, og da er svaret gitt: Dette må vi gjøre om igjen.

Så har vi et problem til, og det er at selv med den betydelige forbedringen i forvaltningsregimet, som gir en klart senket beskatning, er all informasjon nokså klar på at beskatningen fortsatt vil være for høy i forhold til det behovet den bestanden har. Så for Miljøpartiet De Grønne er det også viktig å få beskatningen ytterligere ned. Den beste måten å gjøre det på er å klare å få finnene med på en mindre urimelig forfordeling av finske hytteeiere enn det man har i dag. Vi tviler ikke på at dette blir en vanskelig jobb å gjennomføre, men det er nødvendig å forhandle den avtalen på en måte som gir den nødvendige legitimiteten i de norske miljøene. Miljøpartiet De Grønne går derfor ikke inn for å støtte avtalen i sin nåværende form.

Statsråd Vidar Helgesen [13:46:30]: Tanavassdraget er unikt. Det er trolig verdens viktigste vassdrag for atlantisk laks. Med om lag 30 separate laksebestander kan vassdraget, med hovedelva og alle dens lakseførende sideelver, nesten ses som et eget lakseunivers. Laksen og laksefisket i vassdraget har meget stor betydning for samene som urfolk og for lokalbefolkningen generelt. Norge og Finland har derfor et stort felles ansvar for å forvalte laksebestanden i Tana på en bærekraftig måte. Dessverre gjør vi ikke det i dag.

De fleste av de 30 bestandene er i en meget alvorlig situasjon på grunn av overfiske, og det er det vi nå vil og må gjøre noe med. Hovedformålet med den avtalen Stortinget nå skal ta stilling til, er å sørge for at laksebestanden i elva gjenoppbygges, samtidig som det opprettholdes et omfattende fiske, til beste for lokalsamfunnene, rettighetshaverne og fritidsfiskere. Dette vil bli krevende, og vi må være tålmodige. Selv med den reduksjonen i fiskepresset på ca. en tredjedel, som de nye fiskereglene legger opp til, vil det ta ca. 15 år før de svakeste laksebestandene er gjenoppbygget til ønskede nivåer. Men mengden fisk i elva vil øke gradvis over tid, og 15 år med et mer forsiktig fiske er ikke lang tid. Etter denne gjenoppbyggingsperioden vil Tanavassdraget produsere mye mer laks og gi oss et høstbart overskudd i overskuelig fremtid, hvis vi skjønner oss vel.

For å oppnå den nødvendige reduksjonen i fiskepresset må alle grupper av fiskere begrense sitt fiske. Dette gjelder også det tradisjonelle garnfisket, som har særlig betydning for den samiske elvekulturen. Grunnen er at dette fisket fanger mye laks fra de svake bestandene som hører hjemme øverst i vassdraget, og som passerer de nedre delene av hovedelva tidlig i sesongen. Med dette som en naturgitt betingelse er det tilstrebet en rimelig byrdefordeling mellom de ulike gruppene av fiskere i vassdraget.

Avtalen legger imidlertid grunnlag for en fleksibel forvaltning. Reguleringene i fisket skal evalueres hvert år og justeres dersom hensynet til laksebestandene, fiskeutøvelsen eller enkelte grupper av fiskere tilsier det. For å få til dette skal utviklingen i laksebestandene følges nøye gjennom målrettet overvåkning og forbedret fangststatistikk.

Det betydelige turistfisket har både ført til et betydelig fiskepress og vært til hinder for det lokale stangfisket. Med grunnlag i den gjeldende avtalen ble det i 2015 solgt over 33 000 døgnfiskekort på finsk side og ca. 3 000 kort til turister på norsk side. Dette blir nå snudd til fordel for det lokale fisket ved at avtalen setter en øvre grense på 11 000 døgnkort på grenseelvestrekningen til hvert av landene. Dette viser også at Finland, som har meget store interesser i turistfisket, har strukket seg langt ved å akseptere at deres egne fiskekort til turister blir redusert fra mer enn 30 000 til 11 000 døgnkort.

Mange turistfiskere på finsk side har skaffet seg hytte eller annen eiendom på finsk side av Tanadalen i årenes løp. I henhold til den finske grunnloven følger det en fiskerett med disse eiendommene. Avtalen vil nå regulere fisket som disse hytteeierne har rett til etter finsk rett, ved at egne bestemmelser om dette er tatt inn i fiskereglene. Denne gruppen fiskere må kjøpe døgnfiskekort fra de 11 000 fiskekortene som er satt av på finsk side. Inntil en tredjedel av den finske kvoten er avsatt til denne gruppen.

Dette har vakt betydelig motstand også på norsk side, men en avtale mellom to land forutsetter at det blir tatt gjensidig hensyn til interne rettighetsforhold i begge land. Det har derfor vært nødvendig å reflektere rettighetene til ikke-fastboende personer med eiendom og fiskerett på finsk side i fiskereglene for grenseelvestrekningen. Derimot synes det ikke å være omstridt at fordelingen av lakseressursen mellom Norge og Finland nå rettes opp i norsk favør, slik at ca. to tredjedeler av den tilfaller Norge og ca. én tredjedel tilfaller Finland.

Avtalen forutsetter bred medvirkning fra lokale fiskerettshavere og andre lokale interesser i forvaltningen. På norsk side innebærer dette at Tanavassdragets fiskeforvaltning vil ha en sentral rolle også i den fremtidige forvaltningen. De vil fortsatt ha ansvaret for oppgaver der de i dag er tillagt myndighet, og vil i tillegg få betydelige nye oppgaver. Statlige myndigheter må imidlertid ha det overordnede ansvaret for samarbeidet mellom Norge og Finland.

Det er regjeringens plikt å ivareta både Norges overordnede nasjonale interesser så vel som hensynet til ulike nasjonale interessegrupper, alt dette innenfor rammen av hva som er mulig å oppnå i bilaterale forhandlinger hvor vi ikke sitter alene ved bordet, men må finne løsninger som er akseptable for både Norge og Finland. Det var helt nødvendig å håndtere den aller siste fasen av forhandlingene mellom Norge og Finland på ministernivå. Før den fasen har Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget vært godt involvert i hele forhandlingsprosessen.

Skulle man forsøkt å gjenoppta forhandlingene, ville det med stor sannsynlighet ikke føre til at Norge ville oppnå et mer gunstig resultat vis-à-vis Finland. De innrømmelsene som finsk side har kommet med gjennom fire år med forhandlinger, ville da bli åpnet igjen. Vi måtte gått tilbake til start og risikert en omkamp. Det vil jeg ikke anbefale.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helga Pedersen (A) [13:51:50]: Denne saken kan bare oppsummeres på én måte: Det er byråkratiets seier over lokaldemokratiet. Miljøverndepartementet har, med Høyre og Fremskrittspartiet som våpendragere, overkjørt Tana kommune, Karasjøk kommune, Finnmark fylkeskommune, Sametinget, finnmarksbenken på Stortinget, i tillegg til en rekke høringsinstanser.

Sundvolden-erklæringen, som er regjeringens politiske plattform, slår fast at lokal medvirkning er viktig i forvaltning av naturressursene. Likevel skal regjeringen nå tvinge gjennom en avtale som alle berørte lokale parter er imot. Hva er årsaken til at statsråden ikke har løftet én finger for å få på plass en avtale med tilslutning lokalt?

Statsråd Vidar Helgesen [13:52:42]: Dette har vært en langvarig prosess, og jeg vil understreke at samarbeidet med TF, Tanavassdragets fiskeforvaltning, og internt i den norske delegasjonen var svært godt i hele forhandlingsprosessen, fra og med forberedelsene til det første forhandlingsmøtet i 2012 og helt frem til november 2015.

Arbeidet med nye fiskeregler var svært krevende. Her var TFs daværende delegasjonsmedlemmer avgjørende premissleverandører og svært viktige som faglige rådgivere for delegasjonen. Det er i den avsluttende fasen at dette har snudd, på det tidspunktet da det allerede var oppnådd enighet mellom Norge og Finland om forslaget til nye fiskeregler, hvor Norge og Finland i all hovedsak også var enige om ordlyden i avtaleteksten. Da valgte TF nye medlemmer til å representere seg, og de ønsket at Norge skulle trekke seg fra den oppnådde enigheten. Jeg mener at det ikke er måten å drive internasjonale forhandlinger på, særskilt ikke når vi med innholdet i avtalen har oppnådd veldig gode resultater for norsk side og har lite å vinne på en gjenåpning.

Helga Pedersen (A) [13:53:46]: Det har rent ganske mye vann i havet – gjennom Tanaelva – fra 1. november 2015 og fram til mars 2017. Statsråden har hatt en rekke anledninger til å få tilslutning og legitimitet lokalt. Det har han valgt ikke å benytte seg av.

En hovedoppgave for ansvarlige politikere er å sikre en bærekraftig forvaltning av Tana-laksen. Når det er mindre laks, må man fiske mindre. Alle som fisker, må ta sin del av det ansvaret, og det tror jeg at de aller fleste kan slutte seg til. Men akkurat i denne situasjonen, når fiskepresset skal reduseres, synes regjeringen at tidspunktet er riktig for å slippe inn nye rettighetshavere med økt tilgjengelighet i elva. Fylkesmannen i Finnmark er blant dem som har påpekt dette i sin høringsuttalelse og sier:

«Dette mener vi er klart uheldig for oppbygningen av bestanden.»

I tillegg peker de på faren for økt konfliktnivå.

At Høyre ikke vil lytte til folk flest, representert gjennom lokaldemokratiet, er så sin sak, men hva er årsaken til at statsråden heller ikke vil lytte til faglige bekymringer og motforestillinger i denne saken?

Statsråd Vidar Helgesen [13:54:52]: Det er meget godt faglig dokumentert at denne avtalen kommer til å redusere fiskepresset. Det vil ta tid. Det vil ta opptil 15 år, men fiskepresset reduseres med én tredjedel. Det kommer

til å føre til at denne fantastiske elva får bedre bærekraft. Det vil skje, samtidig som Norges andel av fiskeressursen økes betraktelig sammenlignet med i dag. Det vil skje samtidig som vi også får muligheten nå til å regulere en eksisterende rett på finsk side. Det er ikke noe nytt at ikke-fastboende grunneiere har fiskerettigheter i elva, men det nye er at den eksisterende rettigheten på finsk side nå blir regulert i avtalen. Det betyr at denne rettighetsgruppen i all hovedsak blir behandlet som turistfiskere og må løse fiskekort fra den begrensede finske kvoten. Dette er en løsning som vil gi bedre resultater for bærekraften og en god andel for Norge.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:56:13]: Alt av organisasjoner på begge sider av grensen, alt av kommuner på begge sider av grensen, begge landenes sameting, TF, Fylkesmannen, fylkestinget, Venstre i Finnmark, Kristelig Folkeparti i Finnmark og alle lokale ønsker ikke en slik avtale. Derfor må jeg spørre statsråd Helgesen, som representerer Høyre i denne saken, og Høyre mener jo veldig ofte at en skal lytte til lokaldemokratiet: Kan statsråden si, med hånden på hjertet, at lokaldemokratiet overhodet er blitt hørt i denne saken, når vi vet at alle går imot?

Statsråd Vidar Helgesen [13:57:12]: Avtalen vil etter sitt innhold gi TF en meget viktig rolle fremover. De vil få nye oppgaver i forvaltningen av Tanavassdraget.

Når det gjelder prosessen, har det vært veldig langvarige og inkluderende forhandlinger – langvarige forhandlinger med et annet land. Forhandlinger mellom to stater er ofte krevende, og når de skal ivareta lokale hensyn i tillegg, er de ikke mindre krevende. Men når vi har hatt syv forhandlingsmøter, hvor Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget har deltatt, når vi har hatt 40 delegasjons- og kontaktmøter hvor de har deltatt, og vi er kommet frem til en avtale med dette andre landet – en internasjonal traktat – er situasjonen den at det skal veldig mye til for at man reverserer, særlig når det er veldig dårlige utsikter til at vi skulle få en bedre avtale for Norge på den måten.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [13:58:20]: Jeg registrerer at statsråden viser til antall møter, og at det har vært kompliserte forhandlinger. Men selv om det er vanskelige forhandlinger med et annet land – men også i forhold til interesseorganisasjoner i Norge – så ender man opp i en situasjon hvor nær sagt alt som kan krype og gå etter vassdraget, føler seg overkjørt. Derfor kan jeg jo gjenta spørsmålet mitt: Mener virkelig statsråden at lokaldemokratiet i denne saken er blitt ivaretatt på en god måte?

Statsråd Vidar Helgesen [13:59:07]: Alle spørsmål har vært grundig diskutert gjennom hele prosessen. De lokale delegasjonsmedlemmene fra Norge og Finland har ved flere anledninger ikke bare deltatt, men blitt bedt om, og har lagt frem, felles forslag til nye fiskeregler. Det medvirket vesentlig til et norsk-finsk forslag som også de daværende TF-medlemmene stilte seg bak – fiskereglene i avtaleutkastet er langt på vei basert på de lokale forslagene.

Så har det altså vært en situasjon med nye medlemmer i TF som har inntatt andre standpunkter. Det har jeg respekt for, men det skjedde altså på et tidspunkt da avtalen

så å si var ferdig, og hvor vi var i en fase hvor de siste diskusjonene mellom landene skjedde bl.a. på politisk nivå, mellom meg og min finske kollega. Det er helt normalt i internasjonale forhandlinger at slike konsultasjoner gjennomføres i mindre forum. Det var oppnådd enighet med basis i lokale innspill, og den har vi holdt fast ved.

Kirsti Bergstø (SV) [14:00:26]: Tanavassdragets fiskeforvaltning, TF, har som oppgave å bidra til langsiktig bevaring av fiskeressursene og å delta i samarbeidet med Finland om forvaltningen av vassdraget. Når TF oppgir å ha blitt tilsidesatt i forhandlingene siden november 2015, mangler avtalen lokal forankring og legitimitet.

Jeg lurer på om statsråden er enig i at dette er problematisk, og om statsråden kan garantere at man ikke bare er i ferd med å sette seg i en situasjon der demokratiske prinsipper er truet, men også der man kan komme i konflikt med urfolks rettigheter, ILO, og FNs menneskerettigheter.

Statsråd Vidar Helgesen [14:01:19]: Jeg er overbevist om at vi er på trygg grunn, både i forhold til Tanaloven og i forhold til internasjonale forpliktelser som Norge er forpliktet av.

Fiskereglene og avtalen ble grundig diskutert også med de nye medlemmene av TF, både i forkant av og under det siste forhandlingsmøtet, i mai 2016. De nåværende TF-medlemmenes synspunkter var derfor godt kjent forut for den endelige enigheten med Finland i juni i fjor.

Det er helt normalt at konsultasjoner og diskusjoner i internasjonale avtaleforhandlinger skjer på bl.a. ministernivå til slutt. Det var tilfellet også her. Vi la vekt på fra norsk side at vi hadde et avtaleforslag som så å si var ferdig allerede høsten 2015, som var et godt forslag for Norges del, og som ikke minst var basert på lokale innspill og lokale forslag.

Når det gjelder Sametinget, har de vært medlem av forhandlingsdelegasjonen og har deltatt i alle forhandlingsmøter og interne møter.

Kirsti Bergstø (SV) [14:02:24]: Det er åpenbart et definisjonsspørsmål hva «grundig diskutert» vil si, når TF har en helt annen versjon og er tydelig på at Tanavassdragets fiskeforvaltning er tilsidesatt i forhandlingene.

Jeg lurer likevel på hvordan statsråden ser på den situasjonen som nå er tegnet opp. Det er en alvorlig situasjon i sjølaksefisket. Det er en truet næring, det er en truet kulturbærer. Mener statsråden at det er rimelig at fiskepresset er noe som lokale krefter skal ta ansvar for, som skal reduseres av de sjøsamiske kulturbærerne, mens man slipper nye rettighetshavere til?

Statsråd Vidar Helgesen [14:03:21]: Det er et nasjonalt ansvar – Norge har faktisk et internasjonalt ansvar for atlantisk villaks. Det betyr at når bestanden er så kritisk lav og dårligere enn i andre laksevassdrag i regionen, har vi et ansvar for å håndtere det, og vi må gjøre det gjennom internasjonale forhandlinger med Finland. Da må alle grupper redusere sitt fiske. Men andelen av lakseressursen som blir på norsk side, blir høyere enn i dag. Vi får kraftig ned turistfisket på finsk side.

Det er altså rettighetshavere som allerede finnes i dag, det er ikke nye rettighetshavere. Men det er også rettigheter som nå blir regulert i avtalen, slik at vi får en hånd på

rattet og en finger med i spillet når det gjelder deres fiske, samtidig som vi styrker overvåkingen, for å sikre at avtalen respekteres på begge sider.

Så er det slik at fiskereglene skal evalueres, og kan revideres årlig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kåre Simensen (A) [14:04:48]: Det er ikke vanskelig å stille seg bak hovedmålet med de fleste av de tiltakene som nå foreslås for Tanavassdraget. Men det som er vanskelig å forstå, er konsekvensene den nye avtalen vil få for lokalbefolkningen, både forvaltningsmessig og kulturelt.

Det er ingen tvil om at det framforhandlede avtaleutkastet har skapt stort lokalt engasjement – men da med et negativt fortegn. Den nye avtalen går i disfavør av lokalbefolkningen. Folk er rett og slett «oppørt», hvis man vil bruke et litt diplomatisk uttrykk – eller «kok forbanna», hvis vi skal bruke vår egen dialekt. De var derfor svært tidlig ute og krevde at det forhandlede avtaleverket med Finland må reforhandles, slik flere har vært inne på i sine innlegg i løpet av debatten.

På denne bakgrunn rettet alle stortingsrepresentantene fra Finnmark en felles henvendelse til statsråd Vidar Helgesen, med en målsetting om reforhandling. Sammen med kolleger fra Senterpartiet og SV har jeg også vært med å fremme et representantforslag med lignende innhold. Disse henvendelsene har som kjent vært resultatløse.

Apropos lokal forankring: Det er ganske spesielt å registrere hvor ulike oppfatninger det er om hvilken tilstedeværelse det lokale forvaltningsorganet, Tanavassdragets fiskeforvaltning, heretter kalt TF, har hatt under forhandlingene.

Statsråden og flertallet i denne salen hevder at de lokale representantene har sittet rundt bordet hele tiden, en påstand representanter fra TF ikke på noen måte kan stille seg bak. Det er betimelig å stille spørsmål om hvordan man kan ha så ulik oppfattelse om hvem som satt rundt forhandlingsbordet under forhandlingene.

Spørsmålet begrunner jeg med at jeg er blitt kjent med at to dager etter at den nye ledelsen i TF var valgt, ble nemlig forhandlingsdelegasjonen oppløst av departementets forhandlingsleder og forhandlingene erklært fullført. Det er da grunn til å stille spørsmål om hvorfor forhandlingsdelegasjonen ble oppløst allerede 2. november 2015, når teksten til overenskomsten kun forelå som et utkast på det tidspunktet.

I desember 2015 kom det også en felles pressemelding fra norske og finske myndigheter om oppnådd enighet om forslag til nye bestemmelser om laksefisket i Tanavassdraget. Noen må jo ha snakket sammen i perioden fra 2. november til 8. desember 2015. Det kan dokumenteres at representanter fra Tanavassdragets fiskeforvaltning ikke var involvert i disse samtalen. Hvorfor vet nok bare statsråden og hans folk.

Hadde de fått være med, tviler jeg på at den framforhandlede avtalen ville ha prioritert rike hytteeiere fra Finland på bekostning av lokalbefolkningen langs Tanavassdraget. Men dessverre registrerer vi at Høyre–Fremskritt-

parti-regjeringen med støtte fra Kristelig Folkeparti og Venstre velger å prioritere nye interessenter på finsk side.

Vi har vært inne på at motstanden mot avtalen er veldig stor. Jeg skal selvfølgelig ikke gjenta det en gang til, men det er verdt å merke seg at den er formidabel.

Presidenten: Presidenten skjønner at denne saken har et stort engasjement, men presidenten vil allikevel minne representantene på at man tenker igjennom sin ordbruk i saken. Det er en generell henstilling etter debatten den siste timen.

Kirsti Bergstø (SV) [14:08:28]: Det tradisjonelle sjølaksefisket er sterkt truet. Vi snakker om en næring, om en mat- og fangstkultur, om en levevei som er satt under sterkt press gjennom de kraftige nedskjæringene i sjølaksefisket de siste 40 årene. Det har også en klar sammenheng med økningen i det finske turistfisket på grensestrøkningen i Tanavassdraget i det samme tidsrommet, administrert av norske og finske myndigheter i fellesskap.

For samme tidsperiode som sjølaksefisket har blitt satt under sterkt press, er det solgt om lag en million døgnkort, og turistfiskerne har tatt mer enn 1 mill. kg laks. Et ledd i utviklingen som er historisk, er også at sjølaksefisket i Finnmark rundt 1980 ble brukt som salderingspost i den nasjonale lakseforvaltningen i forhold til det omfattende havdrivgarnfisket som foregikk da. Mer enn 1 000 sjølaksefiskeplasser i fylket ble inndratt. Nedskjæringene i fisketiden har vært dramatisk. I deler av Varangerfjorden er fisketiden for krokarn redusert med 92 pst., og nedgangen i antall laksebruk har vært sterk.

Summen av politikken som er blitt ført i de siste tiårene – i flere tiår – har ført til en alvorlig situasjon for sjølaksefisket, som næring og som samisk kulturbærer. Selv om alle er enig i at vi skal ha en forsvarlig forvaltning av laksen, av fisken vår, er det noen som har måttet ta større ansvar enn andre, og det er en kultur som nå er i ferd med å få kroken på døra.

Norske myndigheter har bestemt at sjølaksefisket i regionen i Tanafjorden og på kysten av Finnmark igjen skal reduseres i forbindelse med avtalen med Finland om fiske i Tanavassdraget. I henhold til avtalen skal Finland også gis innflytelse over framtidige reguleringer av sjølaksefisket. Sjølaksefiskerne støtter naturlig nok ikke avtalen, som innebærer nye kutt allerede fra årets sesong, og disse kuttene er sterke i Tanavassdraget. Finland skal gis innflytelse på sjølaksefisket, men sjølaksefiskerne får ikke delta i noen forhandlinger. TF har vært utelukket fra deler av forhandlingene. Det er svært grovt. Her er lokal forvaltning parkert og tilsidesatt. Og jeg gjentar beskjeden fra min partikollega: Dette er en sak som hører hjemme i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Det kan likevel ikke understrekes nok at det at berørte parter er tilsidesatt, at kommuner er overhørt, at Sametinget er overhørt, og at Finnmark fylkesting usynliggjøres, er et alvorlig demokratisk overtramp.

Laila Davidsen (H) [14:11:47]: Det har blitt brukt store ord fra denne talerstolen i dag, og som representant fra Finnmark synes jeg ikke det er greit å bli beskyldt for å være respektløs overfor min egen befolkning, selv om man har en annen mening. Jeg har også satt meg inn i denne saken, og jeg fulgte høringen da den var. De lokalt

valgte TF-medlemmer har jo fulgt denne prosessen fra starten, ergo har det lokalt valgte organ vært involvert hele veien. Det at lokaldemokratiet på slutten av forhandlingene valgte å innsette et nytt TF-medlem, kunne umulig føre til at de opprinnelige forhandlingene og avtalene skulle skrotes. De var gjennomført nettopp med lokal involvering.

Og som det er blitt sagt, er det viktig å redusere fiskestrykket. Det er også sagt at det er Finland som faktisk tar det største nedtrekket. Jeg er fra Alta kommune, hvor vi har lokal forvaltning av Altaelva – med stor suksess. Jeg må påpeke at å fiske laks i Altaelva med garn eller stengsel er for oss helt utenkelig, så at også denne typen fiske må reduseres i Tanaelva, ser jeg på som både viktig og riktig.

Jeg er også ombudsmann for Finnmark, og jeg stiller meg bak avtalen. Jeg ønsker om noen år med stolthet å kunne si at jeg var med på å sikre Tana-laksens framtid.

Helga Pedersen (A) [14:13:50]: De siste månedene har det vært mye oppmerksomhet rundt regjeringens håndtering av ulvesaken, der statsråd Helgesen har satt til side stortingsvedtak, regionale rovviltnevnder og lokale interesser og synspunkter – som i Hedmark så også i Finnmark. Selv om ulven i dag er byttet ut med laks, er det den samme historien som gjentar seg. Det er skuffende – dypt skuffende – at Høyre og Fremskrittspartiet i regjering setter lov, rettigheter, lokaldemokrati og faglige motforestillinger til side. Men regjeringen er åpenbart helt trygg i sin forvisning om at man vet best innenfor departementets trygge vegger i Oslo. Resultatet er at de som skal leve med denne avtalen i hverdagen, er satt helt på sidelinjen.

Det er også skuffende at stortingsflertallet velger side for en statsråd som åpenbart har lagt mye prestisje i saken, framfor å vektlegge hensynet til Tana-laksen og til lokalbefolkningen. Jeg viser til Venstres stortingskandidat i Finnmark, Trine Noodt, som på forsiden av avisen Finnmarken i dag sier:

«Det er skuffende at man heller lytter til statsråd og embetsverk enn lokaldemokratiet. I Finnmark har vi all grunn til å føle oss overkjørt.»

Jeg er helt enig med Venstres stortingskandidat. Det er ubegripelig at stortingsflertallet setter interessene til hyttefolk fra Helsinki framfor interessene til lokalbefolkningen og Tana-laksen.

Høyre har her i salen diskutert realismen i å få til en bedre avtale enn den som er framforhandlet. Jeg er fristet til å spørre om det er mulig å få til en avtale som er veldig mye dårligere enn det man her har fått til.

Det er uansett oppsiktsvekkende at en regjering som gikk til valg på at man skulle føre en mer offensiv europapolitikk, har en så defensiv tilnærming til en avtale med vårt nærmeste naboland, der Norge i utgangspunktet sitter med alle de gode kortene på hånden.

Det står heller ikke til troende at man for å få ned fiskepresset skal slippe til nye rettighetshavere med økt fisketid og økt tilgjengelighet. Ta parallellen til kystfiskerne. Tenk om vi skulle redusere kvotene og si til norske fiskere: Nå skal dere fiske mindre, og samtidig skal vi slippe til nye russiske fiskere og EU-fiskere. Da hadde det blitt like mye hallo på kysten som det nå er i Tana og Finnmark.

Statsråd Helgesen påstår at det ikke er noe nytt med de nye finske rettighetshaverne. Det er beviselig feil. De har

jo bedre tilgjengelighet og mye mer fisketid enn det turistfiskerne tradisjonelt har hatt, så det statsråden sier, er feil.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [14:17:05]: I mitt forrige innlegg var det mye som dreide seg om det prosessuelle og – slik jeg ser det – en neglisjering av lokaldemokratiet, men det er klart at en annen side i denne saken er nettopp at statsråden og Klima- og miljødepartementet opprinnelig har lagt opp til et løp hvor Tanavassdragets fiskeforvaltning i en framtid ville fungert mer som en fiskekortselger enn som en forvalter. Dette er med bakgrunn i at forslaget fra regjeringen går ut på at Klima- og miljødepartementet står øverst i forvaltningshierarkiet, foran Miljødirektoratet og med Tanavassdragets fiskeforvaltning aller nederst. Jeg er derfor meget glad for at en enstemmig komité følger saksordførers merknader og endrer regjeringens innstilling til at TF blir direkte underlagt Klima- og miljødepartementet – ikke Miljødirektoratet – i forvaltningen av vassdraget. Det er en god ting.

I lov- og forskriftsendringene som nå er ute på høring, går forslaget ut på at forskriftene skal gis i medhold av lakse- og innlandsfiskeloven, hvor Miljødirektoratet styrer alt fra å til å. Det er derfor veldig gledelig at en samlet komité understreker at TF blir foretrukket som forvaltningsinstans for vassdraget, og at forskriftene blir lagt inn under Tanaloven som særlov – dette helt i tråd med hva et enstemmig storting sluttet opp om ved behandlingen av Tanaloven som særlov i 2013–2014.

Men det er forunderlig å oppleve at Klima- og miljødepartementet gjennom politisk ledelse på nytt tar omkamp om forvaltningen av Tanavassdraget og ønsker å redusere TFs rolle til fordel for Miljødirektoratet. Det blir også meget synlig at det er ikke bare etter Tanavassdraget det finnes særinteresser. Særinteresser eksisterer like godt i både direktorater og departementer som det eksisterer etter Tanavassdraget, og det er meget synlig i denne saken.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:19:56]: La meg starte med å si at Fremskrittspartiet kommer til å støtte avtalen. Vi har behandlet dette på demokratisk vis i vår partigruppe, og der fikk representanten Jan-Henrik Fredriksen lov til å fremme sitt syn. Vi la vekt på at han kommer fra Finnmark, og at dette er en sak som engasjerer Finnmark i stor grad. Det har vi respekt og forståelse for.

Men samtidig er dette så avgjort en nasjonal sak – og ikke minst en internasjonal sak. Enkelte år er laksefangsten i Tanavassdraget over 50 pst. av den totale laksefangsten i Norge. Da er det en nasjonal sak, og da må vi ta nasjonale hensyn. Vi skjønner at dette kan vekke engasjement i Finnmark og i de berørte Tana-kommunene, men det må vi legge litt til side hvis det er de nasjonale og de internasjonale interessene vi skal ivareta. Jeg synes representanten Laila Davidsen holdt et godt innlegg når det gjelder TFs ulike roller i denne saken. Jeg skal ikke bruke mer tid på det.

I 1997 ble jeg valgt inn på Stortinget, og jeg satt åtte år i energi- og miljøkomiteen. Vi hadde, politisk, laks på menyen hver eneste dag. Mange ganger sto jeg skulder ved skulder med SV og daværende representant Hallgeir Langeland. Vi kjempet for villaksen, og jeg må si jeg er sjokkert over at SV har tatt den posisjonen som SV har gjort i denne saken. Det virker som om det er mer interesse for å ta regjeringen enn for å beskytte villaksen i Tanavassdra-

get. Det samme gjelder Miljøpartiet De Grønne. Senterpartiet orker jeg ikke å bruke tid på, for Senterpartiet er imot alt alltid, 24/7, til enhver tid. Posisjonen til disse partiene i denne saken er vel egentlig det som sjokkerer meg mest. Arbeiderpartiet orker jeg ikke å bruke tid på.

Men hvis man i denne saken ikke klarer å se det overordnede perspektivet og det ansvaret vi har som nasjon for å ivareta villaksen i Norge, må jeg si at jeg er bekymret. Men igjen: Jeg skjønner godt at dette vekker engasjement lokalt. Slik blir det når nasjonalforsamlingen, som vi er i nå, fatter vedtak som går over ut over lokalsamfunn, på både godt og vondt.

Elisabeth Vik Aspaker (H) [14:23:02]: Den nye avtalen om forvaltning av Tanavassdraget er bra for Norge, fordi den legger opp til en helt nødvendig reduksjon i fiskepresset, slik at Tanavassdraget overlever som lakselv, til glede for framtidige generasjoner fiskere. Avtalen gjenoppretter balansen mellom norsk og finsk fiske, slik at Norges andel av fiskeuttaket kommer mer i samsvar med vassdragets faktiske geografiske utbredelse, og den begrenser turistfisket vesentlig og etablerer en bærekraftig og fleksibel forvaltning basert på moderne og kunnskapsriktige prinsipper.

Kritikken mot forslaget og forhandlingene står ikke i forhold til hvordan forhandlingene har vært gjennomført, hva som er mulig å oppnå i en bilateral avtale, samt hva som faktisk er oppnådd i den nye avtalen. Det har statsråden på en veldig god måte redegjort for.

Av debatten her i dag kan man få inntrykk av at et nei til den nye bilaterale avtalen med Finland betyr at fisket i Tanaelva på norsk side kan fortsette som før. Det er ikke et alternativ, og det ville være meget uforsvarlig i dagens situasjon. Laksebestanden i Tanaelva er under stort press. Dagens fiske er ikke bærekraftig og rammer lokalbefolkningens fiskeutøvelse. Dette var også bakgrunnen for at Norge under den rød-grønne regjeringen tok initiativ til forhandlinger om en ny avtale.

Det er et faktum at det har vært svært krevende å oppnå enighet med Finland. Jeg hører partier som er imot den framforhandlede avtalen mellom Norge og Finland, og som prosederer her på prosess, men jeg hører ikke hva slags tiltak man alternativt vil sette i verk for å sikre den store verdiskapingen som Tanavassdraget representerer – og forhåpentligvis skal representere også i framtida.

Flertallet i utenriks- og forsvarskomiteen legger vekt på at en delt fiskeressurs som laksen i Tanaelva bør forvaltes på grunnlag av en bilateral avtale med vårt naboland Finland, og videre at forvaltningen på norsk side skal videreføres innenfor rammer for den nye avtalen av Tanavassdragets fiskeforvaltning som lokal forvalter og med Klima- og miljødepartementet i en sentral rolle med å bistå den løpende forvaltningen.

Når det nå foreslås nye eller videre forhandlinger med Finland, vil alle de vanskelige spørsmålene igjen være åpne for reforhandling fra interessegrupper på finsk side, og som føler at de har gitt for store innrømmelser i det avtaleutkastet som foreligger. Det vil være en høyst risikabel strategi for Norge dersom en nå skulle gå til nye forhandlinger, som neppe vil kunne gi et bedre resultat for oss, og det ville være uansvarlig for å sikre bærekraftig forvaltning av laksebestanden i Tana.

Ola Elvestuen (V) [14:26:20]: Det er grunnlag for å si at det er et problem at det er så stor lokal motstand. Det er klart at dette er noe som vi må ta på alvor.

Samtidig synes jeg nok at de som er imot avtalen, tar for lett på hva alternativet er. Det er klart at hvis man ikke får en begrensning på finsk side – for hovedproblemet er jo veksten i fritidsfisket gjennom mange år, og hvis vi står uten avtale, har man fortsatt ingen begrensning på finsk side, og vi mener på alvor at vi må redusere fisket for å ivareta de 30 bestandene – må man ta en større reduksjon på norsk side. På norsk side er det 3 000 fritidsfiskere med døgnkort. Da må man altså ta en større reduksjon på det som er det tradisjonelle fisket, det som går på rettighetshaverne lokalt, for å oppnå formålet som er i avtalen, en reduksjon på 30 pst. for å få opp igjen bestandene i løpet av de neste 15 årene.

Det er realiteten man står overfor. Det er ikke sånn at bare man setter i gang igjen med nye forhandlinger, kan man forvente å få det umiddelbare resultatet, med så store reduksjoner på finsk side. I første omgang må det jo til og med være frivillig. Man kan heller ikke, med så vanskelige forhandlinger, legge opp til at det kan være like lett å oppnå dette også i fremtiden – selv om det er problematisk med finske hytteeiere, som vel nå får 1 830 døgnkort og kan ro i båt over midtlinjen. Det kunne de også tidligere, men uten å måtte betale. Bortfallet av den inntekten som ligger der, må Tanavassdragets fiskeforvaltning få en kompensasjon for.

Det er ikke sånn at Finland får innflytelse på sjølaksefisket. De får en høringsrett, men det gjelder jo høring. Det er ikke sånn at dette dermed er en forhandling og noe som de nødvendigvis skal få innflytelse over. Det er det kun norske myndigheter – alene – som bestemmer.

Denne situasjonen er vanskelig, med stor motstand. Det helt avgjørende framover er at vi bruker fleksibiliteten i avtalen. Man kan altså evaluere fiskerettighetene hvert eneste år. Det er større evalueringer over tid, og det gjelder å bruke mulighetene for å forsterke det tradisjonelle fisket og fortsette å jobbe for å redusere fritidsfisket. Det er den jobben som må gjøres framover, samtidig som man bygger opp en sterkere fiskebestand, som jo er selve grunnlaget, som er målet, og det vi ønsker å oppnå.

Kirsti Bergstø (SV) [14:29:38]: SVs standpunkt i denne saken bør ikke overraske noen. Vi er enig i at fiskepresset må reduseres. Vi er veldig opptatt av at laksen forvaltes på en klok og bærekraftig måte, men det er mulig å være uenig i måten det skjer på. Det er mulig å være uenig i bildet som tegnes opp, og det er mulig å være uenig i den fordelingen som faktisk er i ferd med å finne sted.

Representanten Korsberg fra Fremskrittspartiet framhever at det er internasjonale interesser og nasjonale interesser som må ligge til grunn. Men er det nødvendigvis en motsetning til lokale interesser? Er det nødvendigvis sånn at fornuft og forvaltning øker i takt med avstanden til det som skal forvaltes? Er det nødvendigvis sånn at avgjørelsene tas best lengst fra dem det gjelder, eller har kanskje de som bor nærmest, noe å melde?

Jeg lurer på om representanten Korsberg eller statsråd Helgesen egentlig har vært i Tana. Har man egentlig vært i Tana og lyttet til menneskene som bor der, og tatt den lokale kunnskapen på alvor? Hvis ikke vil jeg oppfordre dem til å ta turen snarest, se folk i øynene og si: Vi vet best om

deres fortid, om deres framtid, vi vet best hvordan man kan definere og diktere deres levesett – fra et departement – se dem i øynene og si at tradisjonen må vike, matkulturen må vike, fangstkulturen må vike, den samiske kystkulturen må vike, fordi vi vet best.

Det har vært rettet kraftig kritikk mot prosessen i denne saken. Det er rettet kraftig kritikk nettopp fordi det er helt åpenbart hva det er lagt vekt på. Man legger vekt på internasjonale interesser, nasjonale interesser, som om det er tomme slagord som ikke henger i hop med den kjærligheten, den varmen, den kraften i forvaltningen som ligger i Tanavassdraget. For er det noen som vet hva det betyr, hvor uerstattelige verdier det er snakk om, i fisken, men også i kulturen, er det de menneskene som lever der. Og det er de menneskene man har valgt ikke å lytte til i dag.

Hans Andreas Limi hadde her overtatt presidentplassen.

Helga Pedersen (A) [14:32:37]: Jeg merket meg også at Fremskrittspartiet og representanten Korsberg her laget et motsetningsforhold mellom Norges nasjonale interesser og de lokale interessene i denne saken, og det var ganske interessant. Jeg vil gjerne få utdypet hvor denne motsetningen ligger, for det er vel ingen som er mer interessert i å ta vare på Tanalaksen enn det lokalbefolkningen er. Nasjonale interesser og den norske regjeringens oppgave i denne saken skulle man tro var både å ivareta laksestammen i Tanavassdraget og lokalbefolkningens interesser og å gjennomføre Tanaloven. Der har regjeringen dessverre sviktet.

Jeg har også lagt merke til at Høyre forsøker å konstruere en virkelighet der det er sånn at hvis man er imot denne avtalen som regjeringen har forhandlet fram, er man også imot en bærekraftig forvaltning og redusert fiske. Det er også helt feil. Jeg vil her vise til høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Finnmark, ved Miljøvernavdelingen, der Fylkesmannen sier:

«En helt ny gruppe med utvidede rettigheter og som før var definert som tilreisende vil etter vårt syn kunne øke fiskepresset i vassdraget. Denne nye gruppen vil få utvidet fisketid. De kan starte fisket en uke før andre tilreisende, og de utøver dermed fiskepress i den tid hvor de stor og viktig gytelaks skal opp til gyteområdene øverst i vassdraget. Dette mener vi er klart uheldig for oppbygningen av bestanden. De har også rett til å fiske 24 timer pr. døgn, mot tilreisende 17 timer.»

Lenger bak i uttalelsen sier også Fylkesmannen i Finnmark:

«For de norske interessene er det også den rett til fiske fra båt i norsk sone som denne nye gruppen med fiskerettshavere i Finland har fått som bekymrer Fylkesmannen i Finnmark. Her er det både uttak av laks som ressurs samt et økt konfliktnivå i forhold til de begrensninger samme gruppe har på norsk side som bekymrer.»

Helt til slutt, fra min side: Når det gjelder sjølaksefisket, er det altså sånn at etter at regjeringen har satt Tanaloven til side, etter at man har overkjørt lokaldemokratiet og lagt konsultasjoner med Sametinget til side i denne saken, skal finske myndigheter og Helsinki få høringsrett og innflytelse på forvaltningen av sjølaksefisket

der Norge har suverenitet. Det sier bare alt om hvordan regjeringen har håndtert denne saken.

Terje Aasland (A) [14:35:40]: Det er grunn til å bli litt frustrert over hva noen prøver å bringe inn i debatten, som om det skulle være en form for uenighet om at vi må få ned fisketrykket på laksebestanden i Tanavassdraget. Det er det ingen tvil om, det sier jo en enstemmig komité:

«Komiteen viser til at det er svært viktig å få på plass en ny avtale da det ikke hersker noen tvil om at fisketrykket som er blitt utvist, er altfor høyt. Det har ført til at mange laksestammer er sterkt truet eller kan ha gått tapt.»

Det er det altså en enstemmig komité som sier. Når Fremskrittspartiet og til dels Høyre også prøver å kaste et sånt dumhetens slør inn i debatten, om at flertallet i komiteen – og mindretallet, kanskje – faktisk ikke har tatt det inn over seg, blir det med respekt å melde for dumt.

Det som er dilemmaet i denne saken, er først og fremst at lokaldemokratiet og den lokale forvaltningen som Stortinget har bestemt, som Stortinget mener skal være utgangspunktet for å framforhandle denne typen avtale, har vært tilsidesatt. Skulle Tanaloven vært fulgt eller skulle den ikke vært fulgt i forhandlingene av denne avtalen? Det er et vesentlig spørsmål. Tanaloven sier entydig:

«Lovens formål er å sikre de særskilte rettighetene lokalbefolkningen har til å fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane.»

Er det fulgt eller er det brutt? Etter min mening er det brutt. Er Tanaloven § 6 tredje ledd fulgt opp? Den sier:

«Utarbeidelsen av forskrifter og forhandlinger med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget.»

Har det skjedd? Det er høyst tvilsomt. Det er der kjerren i konflikten i denne saken ligger.

Høyre og Fremskrittspartiet beskytter regjeringen og legitimerer det, det er greit, det får de stå inne for. Venstre velger å gjøre det, selv med uttalelser som Ola Elvestuen kommer med nå, hvor han sier at det er problematisk at rettighetene og lokaldemokratiet er satt til side. Han sier videre at det er problematisk med de rettighetene som finske hytteeiere har fått. Det er ikke problematisk at kanskje også avtalen er blitt framforhandlet på feil grunnlag. Det er jo det som er hovedproblemstillingen nå, og jeg synes kanskje at det er det som også bør danne grunnlaget for hvordan en tenker rundt voteringen i denne saken.

Øyvind Korsberg (FrP) [14:38:28]: Siden jeg har blitt nevnt i noen innlegg her, har jeg tegnet meg helt på slutten av debatten.

Kirsti Bergstø lurte på hvem som har vært mest i Tana av meg og henne. Det vet jeg ærlig talt ikke. Jeg har aldri møtt henne når jeg har vært der, men jeg tror jeg kan slå fast at jeg har vært i Tana før henne. Det tror jeg rett og slett skyldes at jeg er litt eldre enn henne, for å si det ganske forsiktig.

Kirsti Bergstø sier også at man skal ta hensyn til lokal forvaltning. Ja, det er et interessant standpunkt fra SV. Gjelder det også i rovdyrpolitikken, eller gjelder det bare i dette tilfellet at man skal ta hensyn til lokal forvaltning? Vi tar hensyn til lokal forvaltning, men det betyr ikke at vi automatisk følger den lokale forvaltningen og det de måtte

ønske, for som jeg sa i mitt innlegg: Vi har et overordnet ansvar for å ta vare på villaksen, og det er faktisk det det handler om i denne saken, selv om Arbeiderpartiet prøver å løpe bort fra de standpunktene ved å kalle mitt innlegg «dumhetens slør», og at det blir for dumt. Mangler man argumentasjon, må man gjerne komme med den typen uttalelser, men jeg hadde faktisk forventet meg et mer saklig innlegg fra representanten Terje Aasland i denne saken. Men mangler man saklige argumenter, må man kanskje lire av seg denne typen uttrykk. Jeg synes det er uheldig.

Jeg viste i mitt innlegg både til den store betydningen Tanavassdraget har for norsk lakseforvaltning, og til at den har internasjonal betydning. Det mener jeg vi i denne salen, som nasjonalforsamling, har plikt til å ta hensyn til. Vi gjør det i alle andre saker, men i denne saken skal vi ikke gjøre det. Vi skal ha en omkamp, vi skal ha nye forhandlinger med Finland, og det skal gå mange flere år før vi får en forvaltning av dette viktigste vassdraget i Norge og Europa. Det er det Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne ønsker. Jeg synes det er uansvarlig å argumentere på den måten.

Jeg har kjempet mange kamper sammen med spesielt SV når det gjelder bekjempelse av gyro med kalking av vassdrag for å få opp villaksstammene, men denne gangen ønsker de å gå i en helt annen retning.

Det er ikke tvil om – etter mine 20 år på Stortinget – at Vidar Helgesen er den statsråden som har gjort mest for norsk villaks.

Statsråd Vidar Helgesen [14:41:32]: Jeg kjenner et behov for å gjøre et par påpekninger mot slutten av debatten. Det ene dreier seg om synet på lokaldemokrati og balanseringen av de lokale interessene og de nasjonale interessene og det faktum som vi ikke kan løpe fra, at dette er snakk om en internasjonal avtaleforhandling. Lokaldemokratiets fremste organ i denne sammenheng, TF, hadde altså stor – for ikke å si avgjørende – innflytelse på avtalen og fiskereglene slik de var nesten ferdig framforhandlet mot slutten av 2015. Da ny ledelse i TF betydde et nytt syn på avtalen, sto vi i valget mellom å gjenåpne hele prosessen eller å holde fast ved det som var en avtale, framforhandlet så å si i sin helhet, som gir Norge en veldig god avtale. Vi sto ved den internasjonalt framforhandlede avtalen. Vi har fulgt Tanaloven, vi har fulgt konsultasjonsprosedyrene med Sametinget. Vi sendte avtaleutkastet på høring – riktignok en meget kort høring på grunn av tidsfrister på finsk side – men man trenger ikke å sende internasjonale avtaler ut på høring. Vi gjorde det fordi vi mente det var viktig å høre de lokale interessene. Og det har vi gjort.

Samtidig er det helt korrekt, som representanten Pedersen sier, at vi har gått med på at vi skal innhente en uttalelse fra Finland før vi treffer beslutning om sjølaksefiske i Finnmark. Det er bare det at det ikke er noe nytt. Helga Pedersen har sittet i regjering og forvaltet det samme systemet. Den plikten følger allerede av havrettskonvensjonens artikkel 66, som Norge har vært bundet av siden 1996. Vi har hatt en konsultasjonsavtale for sjølaksefiske med Finland via EU gjennom en avtale i Den nordatlantiske laksevernorganisasjonen for bevaring av atlantisk laks siden 2009. Men alle avgjørelser og vedtak om sjølaksefisket vil fortsatt treffes ensidig av norske myndigheter,

og avtalen kommer ikke til å innebære noen endring av rettstilstanden på dette området.

Presidenten: Representanten Kirsti Bergstø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kirsti Bergstø (SV) [14:44:05]: Alder gjør ikke alltid klokere.

Det er muligheter for å redusere fisket også i dag. Problemet er at det er de lokale som har måttet redusere, samtidig som turistfisket har økt. Problemet i denne saken, som alle har samlet seg om, er nettopp at lokale interesser parkeres, mens hyttefolk fra Helsinki applauderes. Det er dypt problematisk, i både et demokratiperspektiv og et forvaltningsperspektiv, og med tanke på hvordan man ser på kunnskap, er det dypt problematisk å parkere det lokale perspektivet og drive med overstyring fra Oslo, med en argumentasjon om at man vet så veldig mye bedre enn dem.

Men det mest gledelige i debatten er likevel tanken på neste gang Korsberg tar en tur innom samvirkelaget i Tana.

Harald T. Nesvik (FrP) [14:45:34]: Jeg skal ikke konkurrere om antall besøk, verken i Tana, på samvirkelaget eller andre steder. Jeg skal prøve å konsentrere meg om hva denne saken faktisk dreier seg om.

Representanten Korsberg har gått nøye igjennom de forskjellige elementene. Fremskrittspartiets stortingsgruppe har hatt en grundig behandling av denne saken. Vi har hatt ulike inne til høring. Vi har også hatt statsråden inne til høring i stortingsgruppen, nettopp for å være trygg på de beslutningene som vi fatter. Også saksordføreren, Jan-Henrik Fredriksen, har gjort et veldig grundig arbeid, for vi falt ned på ulike sider når det gjelder beslutningen i dag om selve avtalen.

Det som er det underlige med debatten, er at den dreier seg om hvem som er hørt, og ikke hørt – særlig fra SVs side – men veldig lite om hva vi skal gjøre for å bevare villaksstammen. For Fremskrittspartiet er det faktisk det aller, aller viktigste i denne saken. Hvordan kan vi sørge for at villaksstammene kan bevares? Villaksstammene er en nasjonal ressurs, de er ikke en lokal ressurs. Det har med naturmangfoldet å gjøre.

Når det gjelder hvorvidt Finland blir hørt i forbindelse med sjølaksefisket: Selvfølgelig blir det det. Det kommer fram av – som statsråden var inne på – Havrettskommisjonen. Men selvsagt er det også en felles bestand som blir fisket på. Da sier det seg selv at man hører på hverandre, og har respekt for hverandre.

Det som er det underlige i denne saken, er: Hva vil resultatet bli hvis vi ikke inngår avtalen? Da kan vi få nye år – en rekke år framover i tid – uten å komme fram til en felles avtale om hvordan vi skal forvalte villaksstammen i Tanavassdraget, kanskje det aller, aller viktigste lakseførende vassdraget vi har i dette landet. Og det deler vi med Finland. Og hvis vi ikke får det til – når vi allerede nå erkjenner at det er et overfiske, et fiske som gjør at vi ikke klarer å holde denne bestanden i godt hold – hvis vi ikke har noe klart, som vi kan iverksette, vil dette fisket fortsette. Vi kan risikere at før vi kommer fram til en enighet, kanskje om noe annet, vil bestanden kanskje være så liten

at den til og med kan kollapse. Det er en situasjon vi ikke ønsker å komme i.

Fremskrittspartiet mener i denne saken at hensynet til villaksstammen må gå foran den lokale forvaltningen.

Til representanten Bergstø, som snakket om at vi ikke har hørt på den lokale forvaltningen. Det skjer jo hver eneste dag: SV er helt imot lokal forvaltning når det gjelder oppdrettsnæring, når det gjelder havfiskeflåten. Når det gjelder andre, er det plutselig ikke den lokale forvaltningen, da er det bestandsforvaltningen og mulighetene som ligger til grunn for den.

Her må villaksstammen gå foran.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [14:48:51]: Jeg synes det er ganske freidig av parlamentarisk leder i Fremskrittspartiet å gå opp og si at SV ikke er opptatt av lokal forvaltning, mindre enn en uke etter at man har ranet flere lokalsamfunn for leveringsplikten fra trålere til fiskerisamfunn. Det var ikke akkurat representanten Harald T. Nesvik som lyttet til lokalsamfunnene da.

Men det var ikke representanten Nesvik som fikk meg til å ta ordet, det var representanten Korsberg, som var oppe ved to anledninger. Jeg synes han er urimelig, han kom med urimelig kritikk av SV, og derfor synes jeg det er viktig bare å få på plass noen poenger. Og så synes jeg jo det er flott at han står opp for denne delen av regjeringens politikk, siden han ikke står opp for regjeringens rovdyrpolitikk. Det er det andre som har vært nødt til å gjøre, som f.eks. SV i ulvepolitikken.

Men altså, til Øyvind Korsberg: Ja, SV ser at det er behov for å redusere fisket i Tanaelven. Det var derfor en SV-minister fra den rød-grønne regjeringen satte i gang arbeidet med å reforhandle denne avtalen. Det burde jo være en indikasjon på at vi hadde skjont poenget.

Når man skal fatte beslutninger om noe som har stor lokal betydning, og der det er vedtatt i egne lover at man skal ha lokal forvaltning, bør det være et poeng at man sikrer at de som skal forvaltes i systemet, og de som berøres av dette, føler at de er med på prosessen. Det er ofte det viktigste. Selv om en skulle være uenig i utfallet, er det å ha vært inkludert i prosessen avgjørende.

Men der har det altså kommet alvorlig kritikk, og konsekvensen av dette er at alle de lokale høringsinstansene er imot det resultatet som er kommet fram, og med til dels betydelig og alvorlig kritikk av mengden involvering i prosessen. Representanten Korsberg har ikke vært så veldig opptatt av å berøre det i sine innlegg, men det har berørt meg, og det har vært tungen på vektskålen for oss for at vi sier at dette er noe vi ikke kan være med på å si ja til.

Man har betydelig større legitimitet om denne typen beslutninger hvis man er i dialog med folk. Da regjeringen bestemte seg for å hive hele Engebøfjellet i Førdefjorden, var det ingen fra politisk ledelse i Miljødepartementet eller fra plandepartementet som besøkte folk i Vevring, snakket med dem og forklarte hvorfor de syntes det var en god idé. Min opplevelse er at politisk ledelse ved Vidar Helgesen – statsråden får korrigere meg hvis jeg tar feil – etter at avtalen var framforhandlet, heller ikke har vært i Tana, i dialog med folk og fått tilbakemeldinger. Det hadde i hvert fall vært lurt av ham å gjøre, for da hadde han vist at han tok lokalbefolkningen på alvor.

Presidenten: Representanten Terje Aasland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Terje Aasland (A) [14:52:15]: Jeg skal ikke dra saken noe særlig videre, men bare understreke at jeg synes det er ganske vesentlig, og viktig, når Stortinget legger til grunn at det skal være lokal forvaltning – at lokaldemokratiet og de som blir oppnevnt lokalt, skal være med i samråd og utvikle avtalegrunnlaget – at det blir fulgt opp. Hvis ikke mister en jo fullstendig tilliten til Stortinget som organ og til den forvaltningen som faktisk skal skje der.

Jeg tror også Fremskrittspartiet bør tenke lite grann over hva de selv gjør når de snakker om dobbeltkommunikasjon. Hvis en går fra Tanavassdraget og ned til Hardangerfjorden og tenker på ivaretagelse av det nasjonale vilkårsansvaret, er det kanskje ikke Fremskrittspartiet som bør slå seg hardest på brystet. Går en over til ulven og tenker på hvordan en argumenterer der, tror jeg også det blir noen motsetninger.

Med utgangspunkt i denne saken synes jeg det er synd at Stortinget ikke er tydelig – når vi i dag voterer – på at den lokale forvaltningen, gjennom klare retningslinjer fra Stortinget tidligere, har blitt tillagt vesentlig betydning og grunnlaget for inngåelse av avtale. Det synes jeg er synd at Stortinget forlater.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6 og 7.

Sakene nr. 8–13 er andre gangs behandling av lovsaker, og presidenten vil foreslå at sakene behandles under ett.
– Det anses vedtatt.

Sak nr. 8 [14:53:32]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven (endret fastsetting av grunnlaget for sykepenger, foreldrepenger og pleiepenger mv.) (Lovvedtak 62 (2016–2017), jf. Innst. 221 L (2016–2017) og Prop. 37 L (2016–2017))

Sak nr. 9 [14:53:33]

Stortingets vedtak til lov om oppheving av lov om ferie for fiskere og endringer i ferieloven (Lovvedtak 63 (2016–2017), jf. Innst. 217 L (2016–2017) og Prop. 52 L (2016–2017))

Sak nr. 10 [14:53:34]

Stortingets vedtak til lov om endringer i rettergangslovgivningen mv. (organiseringen av den sivile rettspleien på grunnplanet) (Lovvedtak 64 (2016–2017), jf. Innst. 200 L (2016–2017) og Prop. 33 L (2016–2017))

Sak nr. 11 [14:53:35]

Stortingets vedtak til lov om endringer i passloven og ID-kortloven (nektelse av reisedokumenter) (Lovvedtak

65 (2016–2017), jf. Innst. 207 L (2016–2017) og Prop. 35 L (2016–2017))

Sak nr. 12 [14:53:36]

Stortingets vedtak til lov om endringer i naturskade-forsikringsloven (dekning for relokalisering ved fare for ny naturskade) (Lovvedtak 66 (2016–2017), jf. Innst. 208 L (2016–2017) og Prop. 36 L (2016–2017))

Sak nr. 13 [14:53:37]

Stortingets vedtak til lov om endringer i tvisteloven (sikkerhet for sakskostnader) (Lovvedtak 67 (2016–2017), jf. Innst. 209 L (2016–2017) og Prop. 42 L (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til sakene nr. 8–13.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen innskjerpe forvaltningspraksis knyttet til import av gatehunder til Norge.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for å innføre en obligatorisk ID-merking av hunder i Norge.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt. Videre var innstilt:

III

Dokument 8:11 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Geir Pollestad og Kjersti Toppe om forbud mot import av gatehunder til Norge – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov
om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs

§ 1 Formål

Formålet med tilskuddsordningen for sysselsetting av arbeidstakere til sjøs er å legge til rette for maritim virksomhet. Ordningen skal sikre norsk maritim kompetanse, rekruttering av norske arbeidstakere til sjøs og bidra til at norske rederier får konkurransedyktige vilkår i forhold til vilkårene i andre land.

§ 2 Tilskuddsmottakere

Tilskudd kan gis til organisasjoner som har drift av skip registrert i Norsk Ordinært Skipsregister (NOR) eller Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS).

§ 3 Beregning av tilskudd

Tilskudd beregnes på grunnlag av skatt, trygdeavgift og norsk arbeidsgiveravgift for arbeidstakere som er tilskuddsberettiget etter ordningen.

§ 4 Forskrifter

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om innretningen av tilskuddsordningen, som bestemmelser om virkeområde, beregning av tilskudd og forvaltning av ordningen, og om plikter og sanksjoner for private i forbindelse med forvaltningens kontroll av tilskuddsordningen.

§ 5 Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Gjeldende forskrift om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs gjelder også etter at loven har trådt i kraft.

Presidenten: Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 96 mot 5 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.04.10)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Venstre har varslet at de vil stemme imot.

Kirsti Bergstø (SV): (fra salen): President! Jeg stemte ikke.

Presidenten: Du trykket feil?

Kirsti Bergstø (SV): (fra salen): Jeg glemte å trykke.

Presidenten: Du glemte å trykke, ja. Ok. Hva ville du helst ha trykket på?

Kirsti Bergstø (SV): (fra salen): Jeg ville trykket for.

Presidenten: Du ville trykket for. Da er voteringen avsluttet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 96 mot 5 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.40)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov
om endringer i anskaffelsesloven m.m. (retting av feil)

I

I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd skal § 23 tredje ledd lyde:

Det kan gjerast unntak frå innsyn for tilbod og protokoll etter regelverk som er gitt i medhald av anskaffelsesloven, til valet av leverandør er gjort.

II

I lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser gjøres følgende endringer:

§ 6 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at forskrift gitt med hjemmel i første og annet ledd blir overholdt. Tilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføring av forskriften. Arbeidsmiljøloven § 18-5, § 18-6 første, annet, sjette, sjuende og åttende ledd samt §§ 18-7, 18-8 og 18-10 får tilsvarende anvendelse.

Petroleumstilsynet har innenfor sitt myndighetsområde tilsvarende tilsynsansvar og myndighet som nevnt i tredje ledd.

§ 16 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om at oppdragsgiveren skal stille nærmere bestemte energi- og miljøkrav som har sitt utspring i EØS-avtalen, WTO-avtalen om offentlige innkjøp eller andre internasjonale avtaler som Norge er forpliktet av.

III

Loven trer i kraft straks.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ola Elvestuen på vegne av Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2–4, fra Rasmus Hansson på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 5 og 6, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslagene nr. 5 og 6, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om å stanse tap av villmarkspreget natur i Norge innen 2019.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2018 legge frem en pakke med tiltak og eventuelle lovendringer som er nødvendig for å stanse tap av villmarkspreget natur i Norge.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 106 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–4, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge naturverdiene i de siste villmarkspregede områdene i Norge for å komme med forslag til hvordan disse skal sikres, samt restaurere områder der man har gjort tekniske inngrep, slik at man kan øke naturverdiene i disse områdene.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre forbudet mot subsidiering av skogsbilveier inn i villmarkspregede områder.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en betydelig heving av terskelen for naturinngrep i inngrepsfri natur.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 104 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Fylkesmannen har lav terskel for å fremme innsigelser mot inngrep i villmarkspreget natur.»

Votering:

Forslaget fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.02)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:24 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om vern av Norges siste villmarker – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Åsmund Aukrust på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 2 og 3, fra Rigmor Andersen Eide på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 4, fra Ketil Kjenseth på vegne av Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 5, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 6, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 7 og 8, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voteres over forslagene nr. 9 og 10, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en kraftig opptrapping av tilskuddsordningen for tiltak mot marin forsøpling i kommende statsbudsjetter.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i revidert budsjett vurdere å øke den øvre grensen for tilskudd til kassering av fritidsbåter utover nivået på 15 000 kroner, som ble vedtatt i budsjettforliket for statsbudsjettet for 2017.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 106 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.23)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 7 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Miljødirektoratets forslag om å endre forurensningsloven, for å gi

kommunene mulighet til å finansiere oppsett og tømning av avfallsbeholdere og opprydding av forsøpling i visse områder over et eget oppryddingsgebyr.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2017 sikre en bred uttesting av kork og andre miljøvennlige materialer i kunstgressbaner.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 103 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke panten på alle panteflasker og bokser til minst 5 kroner per enhet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 103 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.05)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2017 legge frem forslag om en tilskuddsordning som norske kommuner kan søke på, for å få støtte til å teste ut kork eller andre miljøvennlige materialer i kunstgressbaner.»
Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en produsentansvarsordning for utstyr som brukes i fiskeri- og oppdrettsnæringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.51)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et pantesamarbeid mellom Norge andre nordiske land.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en økning i pan-

ten på flasker og bokser for å sikre at en større andel gjenvinnes.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.11)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide prøveordningen «Fishing for litter» til en landsomfattende og permanent belønningsordning der fiskere kan få betalt for å levere inn marint avfall.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 59 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.36)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen særskilt belyse hvordan gratis levering av marint avfall bør organiseres, og komme tilbake til dette på egnet måte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Stortinget ber regjeringen i de varslede stortingsmeldingene om marin forsøpling og avfall belyse hvordan positivt engasjement i befolkningen i kampen mot marin forsøpling kan stimuleres ytterligere.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 55 mot 52 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.10)

Videre var innstilt:

III

Stortinget ber regjeringen fremme en sak om endring av forurensningsloven, slik at kommunene får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyrer i forsøplingssaker.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.39)

Videre var innstilt:

IV

Dokument 8:31 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om nasjonale tiltak for å stanse forsøpling av havet og kysten – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Eirik Milde på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og medlemmet Korsberg fra Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Jan-Henrik Fredriksen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og medlemmet Fredriksen fra Fremskrittspartiet

Det votes først over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og medlemmet Fredriksen fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å igangsette et arbeid basert på moderne forskning og tradisjonsbasert kunnskap for bekjempelse av predatorer på laks og lakse-smolt i Tanavassdraget. Det forutsettes at dette arbeidet gjennomføres av Klima- og miljødepartementet og Tanavassdraget fiskeforvaltning i samarbeid med lokale jeger- og fiskeforeninger.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og medlemmet Fredriksen fra Fremskrittspartiet ble med 62 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.12.49)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen gjenoppta forhandlingene med Finland i den hensikt å inngå avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget. Det forutsettes at rettighetshavere på både norsk og finsk side får en sentral rolle i disse forhandlingene.

II

Prop. 54 S (2016–2017) – om Samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det votes alternativt mellom komiteens innstilling til I og II, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og medlemmet Fredriksen fra Fremskrittspartiet, og forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og medlemmet Korsberg fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget samtykker i inngåelse av avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget av 30. september 2016.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i oppfølgingen av den nye avtalen om forvaltning av fisket i Tanavassdraget i størst mulig grad involvere lokale rettighetshavere og samer som urfolk.»

Presidenten har grunn til å anta at de øvrige medlemmene i Fremskrittspartiet skal stemme sammen med Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og medlemmet Korsberg fra Fremskrittspartiet.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti, Venstre og medlemmet Korsberg fra Fremskrittspartiet ble forslagene bifalt med 59 mot 49.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.27)

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:22 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kåre Simensen, Marit Arnstad, Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om å reforhandle eller si opp lakseavtalen med Finland – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sakene nr. 8–13

Presidenten: Sakene nr. 8–13 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 62–67.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning til noen av sakene, og Stortingets lovvedtak 62–67 er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 14 [15:15:23]

Referat

1. (192) Statsministerens kontor melder at
 - 1.lov om informasjonstilgang mv. for Statens helsetilsyn ved gjennomgang av et utvalg barnevernssaker (Lovvedtak 59 (2016–2017))
 - 2.lov om endringer i yrkestransportlova (miljøkrav for drosjer) (Lovvedtak 61 (2016–2017))
 - er sanksjonert under 24. mars 2017
 Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (193) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering (Dokument 8:67 S (2016–2017))
3. (194) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen og Torgeir Knag Fylkesnes om å sikre at det ikke selges palmeoljebasert biodrivstoff i Norge (Dokument 8:69 S (2016–2017))
 Enst.: Nr. 2 og 3 sendes energi- og miljøkomiteen.
4. (195) Lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten (Prop. 68 L (2016–2017))
5. (196) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe og Per Olaf Lundteigen om å sikre skadde pasienters tilgang til akuttstusykehus med traume-

funksjon dersom transporttid til traumesenter er over 45 minutter (Dokument 8:68 S (2016–2017))

Enst.: Nr. 4 og 5 sendes helse- og omsorgskomiteen.

6. (197) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 59/2017 av 17. mars 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/37/EU om viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (Prop. 67 S (2016–2017))
 Enst.: Sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
7. (198) Representantforslag fra stortingsrepresentant Sveinung Rotevatn om offentlig tryggleik og ansvarleg hundehald (Dokument 8:71 S (2016–2017))
 Enst.: Sendes justiskomiteen.
8. (199) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen (Meld. St. 21 (2016–2017))
 Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
9. (200) Riksrevisjonens undersøkelse av medisinsk kodepraksis i helseforetakene (Dokument 3:5 (2016–2017))
10. (201) Riksrevisjonens undersøkelse av konsulentbruk i staten (Dokument 3:6 (2016–2017))
 Enst.: Nr. 9 og 10 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
11. (202) Hav i utenriks- og utviklingspolitikken (Meld. St. 22 (2016–2017))
 Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for energi- og miljøkomiteen og næringskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.16.